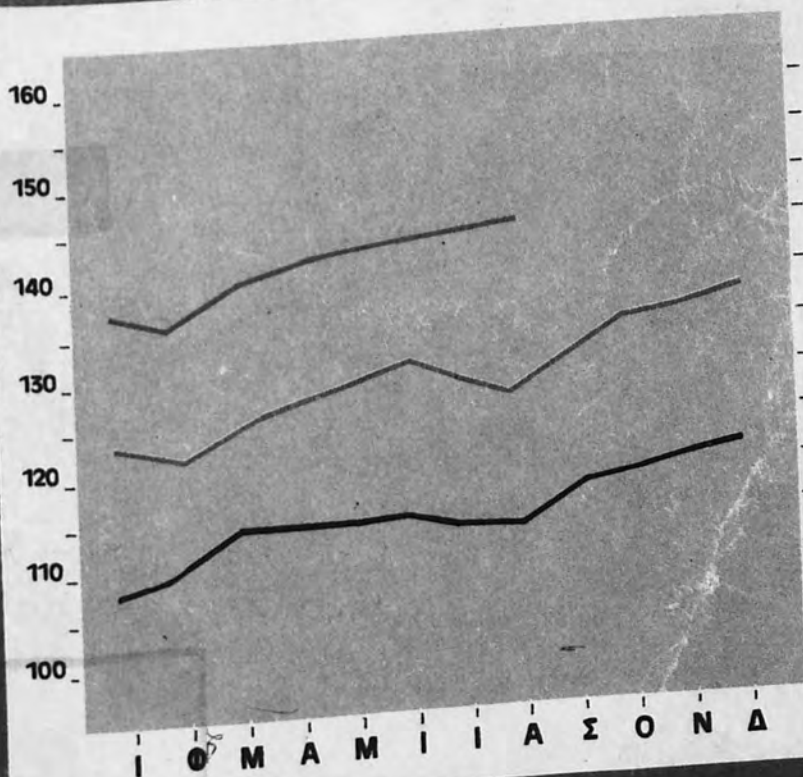

ΘΑΝΑΣΗ ΚΑΛΑΦΑΤΗ

ΓΡΑΦΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

εισαγωγικά μαθήματα

ΑΘΗΝΑ, 1978

Α) Α
ΘΑΝΑΣΗ ΚΑΛΑΦΑΤΗ

0 0 1 1 4 9 1 1

ΓΕΝ. ΒΙΒΛ.
Α. Β. Σ. Π.

τη Βιβλιοθήκη
κατακρίθηκε

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Α. Β. Σ. Π.
ΑΡΙΘ. ΕΙΣ.

Εισαγωγικά Μαθήματα

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	
ΑΡ. ΕΙΣ.	14911
COMP.	2154
ΤΑΞΙΝ.	332.41 ΚΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ	

4921

ΑΝΩΤΑΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΡΙΟ Α' ΕΔΡΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΕΩΣ
ΑΘΗΝΑ 1978

1977

STAVAN KASABATI

1977

Διοίκηση
Εργασίας

ΠΛΗΘΩΡΟΤΗΤΑ

ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ
Α. Β. Π.
1977

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΜΕΛΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΤΗΚΗ	
ΤΑΞΙΝ	1977
ΤΟΜΟΣ	1977
ΑΡΙΘΜΟΣ	1977
ΤΙΤΛΟΣ	1977

1977

ΑΝΩΤΑΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΠΕΙΡΑΙΑΣ

ΣΤΟΙΧΕΙΑΣΤΗΡΙΟ Α ΕΡΕΥΡΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΕΩΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΜΕΛΟΣ

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Σκοπός της ανάλυσης πού ακολουθεί είναι η διατύπωση ενός εισαγωγικού πλαισίου για την μελέτη του οικονομικού φαινομένου του πληθωρισμού.

Κάθε παρόμοια προσπάθεια έχει να αντιμετωπίσει δύο βασικά προβλήματα: να προσδιορίσει τα επιστημολογικά-μεθοδολογικά πλαίσια της ανάλυσης και να επιλέξει τα κύρια σημεία της.

Ο πληθωρισμός σάν αντικείμενο της οικονομικής θεωρίας έχει τύχει ιδιαίτερης προσοχής από την κενσιανή την νεοκλασική και την μαρξιστική σχολή. Όμως τό φαινόμενο του σύγχρονου παρατεταμένου πληθωρισμού καταδείχνει την ανεπάρκεια των θεωρητικών μέσων των δύο πρώτων σχολών τόσο για την έρμηνεία του φαινομένου όσο και για την καταπολέμηση των αρνητικών του συνεπειών. Τό γεγονός αυτό επιβάλλει την επανεξέταση των δυνάμεων πού διέπουν την σύγχρονη αγορά και την υιοθέτηση νέων αναλυτικών εργαλείων, και επιτρέπει σέ πολλούς σύγχρονους ούνομολόγους νά θεωρούν τίς σχολές αυτές έντελώς ανεπαρκείς και άχρηστες. Η επιστημολογική-μεθοδολογική θεμελίωση της ανάλυσης μας ένέχει σαφή τά χαρακτηριστικά των 2 πρώτων Σχολών, μέ ταυτόχρονη αντιπαράθεση των απόψεων της τρίτης Σχολής. Για λόγους γνωσιολογικούς και πρακτικούς έν μέρει, θεωρούμε τή μελέτη του κενσιανού και νεοκλασικουρέυματος χρήσιμη.

Η φιλολογία πάνω στό πρόβλημα του πληθωρισμού είναι τεράστια γεγονός πού κάνει δυσχερή τόσο την επιλογή των κύριων σημείων μιās εισαγωγικής ανάλυσης όσο και τή διάφθρωση τους. Τά προβλήματα αυτά έχουν λυθεί μέ διαφόρους τρόπους στό παρελθόν μέ την υιοθέτηση συγκεκριμένων σχημάτων εξέτασης όπως θεωρία-Εφαρμογές-Πολιτική, Θεωρία-Πρακτική (διαχρονικά) κ.λ.π.

Μία πλήρης ανάλυση θά έπρεπε νά καλύψει τό σχήμα: Θεωρία, Μέθοδοι καταμέτρησης- Μέσα καταπολέμησης- Συγκριτική των σύγχρονων έρμηνειών - Μελέτη των πληθωρικών φαινομένων στην Ελλάδα. Μιά τέτοια όμως εξέταση είναι μακριά από τούς σκοπούς της εργασίας μας, ή οποία δέν άποτελεί παρά ένα εισαγωγικό βοήθημα στά πλαίσια των παραδόσεων της μακροοικονομικής θεωρίας και όχι μιá ιδιαίτερη, αυτόδύναμη μελέτη για τόν πληθω-

ρισμό.

Μέ τούς περιορισμούς πού αναφέραμε καί θεωρώντας τόν πληθωρισμό σάν δυναμικό φαινόμενο, θά χρησιμοποιήσουμε σάν βάση τής ανάλυσης μας τίς αίτιες πού τό προκαλοῦν. Είδικώτερα θά αναφερθοῦμε στόν Πληθωρισμό Ζητήσεως, τόν Πληθωρισμό Κόστους, τόν προερχόμενο ἀπό τίς πιέσεις τῶν κοινωνικῶν ομάδων, τόν εἰσαγόμενο Πληθωρισμό καί τά μέτρα ἀντιπληθωρικῆς πολιτικῆς.

Ἡ ἀνάλυση προϋποθέτει μόνον στοιχειώδεις γνώσεις μακροοικονομικῆς θεωρίας. Ὅρισμένες μαθηματικές ἐπεξεργασίες, πού κρίνονται ἀναγκαῖες, ἔχουν συμπεριληφθεῖ στό παράρτημα.

Θ.Κ

7-18 40-41
 27-26 44-53.
 71-72

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	Σελ. 3
Πρόλογος	
1. Γενικά Περί Πληθωρισμού	Σελ. 7
1.1. Έννοια πληθωρισμού	7
1.2. Είδη Πληθωρισμού	8
1.3. Συνέπειες πληθωρισμού.	10
2. Πληθωρισμός Ζητήσεως	Σελ.12
2.1. Η άρχικη ποσοτική θεωρία του χρήματος.	12
2.2. Η θεωρία του πληθωρικού κενού.	13
2.3. Προσδιορισμός του Πληθωρισμού Ζητήσεως βάσει των καμπυλών Συνολικής Προσφοράς και Συνολικής Ζητήσεως.	15
2.4. Τό Κενσιανό υπόδειγμα του πληθωρικού κενού και η δυναμική ανάλυση του πληθωρισμού Ζητήσεως.	17
3. Πληθωρισμός Κόστους	Σελ.23
3.1. Γενικά.	23
3.2. Πληθωρισμός Μισθών	23
3.2.1 Σχέση ποσοστού άνεργίας και χρηματικών μισθών.	25
3.2.2 Οί επιδράσεις των τιμών των εισαγομένων ειδών.	26
3.2.3 Η καμπύλη Phillips.	28
3.2.4 Λοιποί προσδιοριστικοί παράγοντες του ρυθμού μεταβολής των χρηματικών μισθών	30
3.3. Πληθωρισμός κερδών.	31
3.4. Μορφές πληθωρικής διαδικασίας.	32
4. Πληθωρισμός, που προέρχεται από τίς πιέσεις Τών Κοινωνικών Όμάδων.	Σελ.34
4.1. Γενικά	34
4.2. Τό πρώτο υπόδειγμα Holzman	36
4.3. Τό δεύτερο υπόδειγμα Holzman	38
4.4. Γενικές κρίσεις.	

5. Είσαγόμενος Πληθωρισμός	Σελ. 40
5.1. Γενικά	40
5.2. Ἡ αὔξηση τοῦ κόστους τῶν εἰσαγομένων ἀγαθῶν καί ὑπηρεσιῶν ἄν παράγοντας εἰσαγόμενου πληθωρισμοῦ.	40
5.3. Ἄλλοι παράγοντες εἰσαγόμενου πληθωρισμοῦ.	41
6. Μέτρα Ἀντιπληθωρικῆς Πολιτικῆς	Σελ. 44
6.1. Γενικά	44
6.2. Ἡ καταπολέμηση τοῦ Πληθωρισμοῦ Ζητήσεως.	44
6.3. Ἡ καταπολέμηση τοῦ Πληθωρισμοῦ Κόστους.	52
Παράρτημα I: Μαθηματική ἐπεξεργασία τῶν ὑποδεί- γμάτων Holzman	Σελ. 61
Παράρτημα II Ἑρωτήσεις	Σελ. 68
Βιβλιογραφία	Σελ. 71

ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ

1.1. Ἡ ἔννοια τοῦ Πληθωρισμοῦ.

Μέ τόν ὄρο πληθωρισμό στήν καθημερινή γλώσσα ἐννοοῦμε μία περίοδο γενικῆς ὑψωσης τῶν τιμῶν. Εἶναι φανερό ὅμως, ὅτι ὅταν αὐξάνονται ὅλες οἱ τιμές καί τά ἔξοδα ἀναλογικά καί μέ τήν ἴδια ταχύτητα καί κατά συνέπεια ἡ διανομή τοῦ εἰσοδήματος παραμένει σταθερή, δέν μπορεῖ νά μιλήσουμε γιά πληθωρική κατάσταση. Γιαυτό τό — λόγο μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι ἡ οἰκονομική σημασία τοῦ φαινομένου τοῦ πληθωρισμοῦ βρίσκεται στήν διαφορετική ταχύτητα ὑψωσης τῶν ἐπί μέρους τιμῶν μέ ἀποτελεσμα μετατοπίσεις τοῦ πραγματικοῦ εἰσοδήματος μεταξύ τῶν διάφορων οἰκονομικῶν ομάδων. (1).

Ἐστω ὅτι σέ μία κλειστή οἰκονομία παράγονται δύο μόνο ἀγαθά Α (καταναλωτικό) καί Β (κεφαλαιουχικό), καί ὅτι ἡ τιμή κατά κίλο τοῦ ἀγαθοῦ Α εἶναι 20 δρχ. Ἐάν οἱ τιμές τῶν ἀγαθῶν αὐξάνονται κατά 20% καί τά ἡμερομίσθια τή μιά φορά 10% καί τήν ἄλλη 20%, τότε στήν πρώτη περίπτωση ἕνας ἐργαζόμενος μέ ἡμερομίσθιο 300 δρχ. θά ἔχει ἀπώλεια 1,25 κιλᾶ ἀγαθοῦ Α ($300/20=15$, $330/24=13,75$), ἐνῶ στήν δεύτερη περίπτωση ($300/20=15$, $360/24=15$) ἡ οἰκονομική του κατάσταση θά παραμείνει ἀμετάβλητη. Οἱ ἀνερχόμενες τιμές δέν ἀποτελοῦν ἔτσι ἀναγκαῖα ἔνδειξη τοῦ πληθωρισμοῦ. (2)

Ὁ πληθωρισμός ἀντιστοιχεῖ σέ μείωση τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεις τοῦ χρήματος. Ἡ ἀγοραστική δύναμη τοῦ χρήματος εἶναι τό ἀντίστροφο μιᾶς τιμῆς (3). Ἐάν ὁ σίτος στοιχίζει 5 δρχ. τό κίλο ἡ ἀγοραστική δύναμη τῆς 1 δραχμῆς σέ ὄρους σίτου εἶναι $1/5$ κιλᾶ. Μιά μοναδική μείωση τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεις τοῦ χρήματος δέν μπορεῖ νά θεωρηθεῖ πληθωρισμός, ἀπαιτεῖται μιά συνεχῆς αὔξηση τῶν τιμῶν. (4)

Οἱ πρῶτες αὐτές ἐννοιολογικές ἀποσαφηνίσεις μᾶς ὀδηγοῦν σέ δύο σημαντικά συμπεράσματα: Πρῶτον ὅτι ἡ ἔννοια τοῦ πληθωρισμοῦ εἶναι συνδεδεμένη μέ τό γενικό ἐπίπεδον τιμῶν. Αὐτός ἀκριβῶς εἶναι καί ὁ λόγος πού τό βασικό ἐρώτημα τῆς θεωρίας τοῦ πληθωρισμοῦ ἀναφέρεται στούς καθοριστικούς παράγοντες τοῦ ἐπιπέδου τιμῶν, παράγοντες οἱ ὁποῖοι

καλύπτουν ένα εύρο φάσμα και ποικίλλουν ανάλογα με τις διαφορετικές σχολές οικονομικής σκέψης. Στην άρχική ποσοτική θεωρία κύριοι παράγοντες ήταν οι μεταβολές της ποσότητας του χρήματος ενώ στη θεωρία του Μάρξ οι παράγοντες που επιδρούν στις τιμές είναι πολύπλευροι και συνδέονται με ολόκληρη τη διάρθρωση του οικονομικού συστήματος, τη πορεία μεταμόρφωσης των έμπορευμάτων, το χαρακτήρα της παραγωγής και τον καταμερισμό της εργασίας. (5) Δεύτερον ότι ο πληθωρισμός είναι φαινόμενο κατ'έξοχην δυναμικό. Το πρόβλημα του ρυθμού της μεταβολής του γενικού επιπέδου τιμών είναι πρόβλημα διαχρονικό, και κατ'έπέκταση ο πληθωρισμός πρέπει να αποτελεί - σει αντικείμενο δυναμικής ανάλυσης. Η δυναμική ανάλυση μπορεί να επιχειρηθεί με μακροοικονομικά υποδείγματα στα οποία περιλαμβάνονται μεταβλητές με διάφορες χρονολογήσεις.

1.2. Τά είδη πληθωρισμού

Ο πληθωρισμός μπορεί να ταξινομηθεί σε διάφορα είδη ανάλογα με τον έννοιολογικό του καθορισμό. Βασικά κριτήρια ταξινόμησης, είναι οι αίτιες που τον προκαλούν, οι μορφές έκδηλωσης του, οι ρυθμοί έντασης του, και οι φάσεις του οικονομικού κύκλου στον οποίον εκδηλώνονται τα πληθωρικά φαινόμενα.

A. Μέ βάση τις αίτιες που τον προκαλούν διακρίνουμε κυρίως τον πληθωρισμόν ζήτησεως, τον διαρθρωτικό, τον πληθωρισμό κόστους, τον εισαγόμενο πληθωρισμό, τον πληθωρισμό που προέρχεται από τις πιέσεις των κοινωνικών ομάδων κ.λ.π. Τα είδη αυτά δέν αποκλείουν τό ένα τό άλλο, τό ένα είδος περιέχει στοιχεία από τό άλλο, ενώ ο εισαγόμενος πληθωρισμός μπορεί να θεωρηθεί και σαν πληθωρισμός κόστους. Πιστεύουμε, ότι η εξέταση του πληθωρισμού σαν δυναμικού φαινομένου με βάση τά αίτια που τον προκαλούν δίνει την δυνατότητα μιας πιό συστηματικής διερεύνησης. Ο πληθωρισμός ζήτησεως εκδηλώνεται, όταν η συνολική πραγματική ζήτηση υπερβαίνει την συνολική προσφορά σε συνθήκες πλήρους απασχολήσεως (5) Η υπεροχή αυτή της συνολικής ζήτησεως έχει σαν αποτέλεσμα την δημιουργία ενός πληθωρικού κενού που ώθει τις τιμές προς τά επάνω.

Ο πληθωρισμός του κόστους είναι αποτέλεσμα της πίεσης του αυξανόμενου κόστους πάνω στο επίπεδο των τιμών. Ανάλογα με

έκεينو από τὰ στοιχεῖα τοῦ κόστους τῶν ἐπιδρᾱ κάθε φο-
ρά πάνω στίς τιμές γίνεται λόγος γιά πληθωρισμὸ μισθῶν, κέρ-
δους, ἢ λοιπῶν στοιχείων κόστους. Κύριο χαρακτηριστικὸ ἐδῶ
εἶναι ὁ αὐτοδιεγερόμενος χαρακτήρας τοῦ πληθωρισμοῦ μέ τὴν
δημιουργία τῆς πληθωρικῆς σπείρας μισθοῖ-κέρδη-τιμές.

Εἰσαγόμενος εἶναι ὁ πληθωρισμὸς πού ἐπιβάλλεται σέ μιά
χώρα ἀπὸ ἄλλες μέ τοὺς μηχανισμοὺς τοῦ διεθνοῦς ἐμπορίου. Ἡ
αὔξηση τῶν τιμῶν τῶν εἰσαγομένων πρώτων ὑλῶν καὶ ἰδίως τῆς
τιμῆς τοῦ πετρελαίου στὴν διεθνή ἀγορά, (σοβαρὸς παράγοντας
οἰκονομικῆς ἀναταραχῆς τὰ τελευταῖα χρόνια) κάνει ἀναγ-
καία τὴν ἐξέταση αὐτοῦ τοῦ εἴδους πληθωρισμοῦ. Ὁ διαρθρωτι-
κὸς πληθωρισμὸς προκύπτει στίς περιπτώσεις ἐκεῖνες πού ση-
μειώνεται αὔξηση τῆς ζήτησεως γιά τὸ προϊόν ἑνὸς κλάδου, ἐνῶ
μειώνεται ταυτόχρονα κατὰ τὸ ἴδιο ποσὸ ἡ ζήτηση ἑνὸς ἄλλου
κλάδου.

Ἀποτέλεσμα τῶν κινήσεων αὐτῶν εἶναι μιά αὔξηση τῶν τι-
μῶν στὸν πρῶτο κλάδο, χωρὶς νὰ ἐπέλθει ἰσοδύναμη μείωση
τῶν τιμῶν στὸν δεύτερο κλάδο. Τὸ περίεργο αὐτὸ γεγονός ὀφεί-
λεται στὸ ὅτι ἐξ' αἰτίας τῆς ὀλιγοπωλιακῆς διάρθρωσης τῶν ση-
μερινῶν οἰκονομιῶν ἡ μείωση τῆς ζήτησεως γιά πολλὰ προϊόν-
τα δέν ὀδηγεῖ σέ μείωση τῶν τιμῶν καὶ τῶν μισθῶν ἢ ὀδηγεῖ σέ
μικρὴ μόνον μείωση (ὄχι ἀνάλογη). Ἔτσι φαίνεται ξεκάθαρα ἀπ'
ἐδῶ ἡ σχέση πληθωρισμοῦ διαρθρωτικῶν μεταβολῶν καὶ πληθωρι-
σμοῦ κόστους*. Ὁ πληθωρισμὸς πού προέρχεται ἀπὸ τίς πιέσεις
τῶν κοινωνικῶν ὁμάδων ἀφορᾷ στὴν οὐσία ἕνα δευτερογενῆ πλη-
θωρισμὸ. Δηλαδή οἱ ἀντιδράσεις τῶν κοινωνικῶν ὁμάδων ἐξ αἰ-
τίας τῶν μετατοπίσεων τοῦ πραγματικοῦ τους εἰσοδήματος πού
προκλήθηκαν ἀπ' ἕνα ἀρχικὸ πληθωρικὸ σοκ γίνονται καθοριστι-
κὲς γιά τὴν διατήρηση ἢ ἐπιδείνωση τοῦ ἀρχικοῦ πληθωρισμοῦ.
Βασικὸς παράγοντας γιά τὴν ἐπέκταση ἢ ὄχι τῆς πληθωρικῆς
σπείρας μισθοῖ- τιμές εἶναι ἡ συγκεκριμένη τιμολογιακὴ πο-
λιτικὴ τῶν ἐπιχειρήσεων.

Β. Μέ βάση τίς μορφές πού ἐκδηλώνεται διακρίνουμε κυρίως
τὸν ἀνοικτὸ καὶ συμπιεσμένο πληθωρισμὸ.

Στὸν ἀνοικτὸ πληθωρισμὸ οἱ τιμές αὐξάνονται ἐλεύθερα,
ἐνῶ στὸν συμπιεσμένο ἐπιβάλλονται διάφορα εἴδη ἐλέγχων
τῶν τιμῶν. Ἐνῶ καθὼς εἶδαμε προηγούμενα ὁ πληθωρισμὸς ἐκ-
δηλώνεται σὰ συνεχῆ μείωση τῆς ἀγοραστικῆς δύναμης τοῦ χρή-
ματος, ὁ συμπιεσμένος πληθωρισμὸς ἀποτελεῖ μιά ἐξαιρετικὴ

* Καθ' ὅσον ὁ πρῶτος δέχεται τὴν ἀναμψία τῶν τιμῶν καὶ μισθῶν.

περίπτωση όπου μιλάμε για πληθωρισμό έστω και αν οι τιμές παραμένουν σταθερές. Στην συγκεκριμένη περίπτωση ή πληθωρική κατάσταση στην αγορά έκδηλώνεται με την μορφή έλλειματος των αγαθών, ενώ οι τιμές καθλώνονται από την κρατική πολιτική σε επίπεδο χαμηλότερο από εκείνο που θα σχηματίζονταν με την ελεύθερη λειτουργία του νόμου ζήτησεως και προσφορας. Γίνεται λόγος για πληθωρισμό, ενώ τιμές και ήμερομίσθια είναι καθλωμένα σύμφωνα με την άποψη, ότι πληθωρισμός σημαίνει υπεροχή της ζήτησεως επί της προσφορας, επειδή "υπάρχει έλλειψη αγαθών και εργατικής δύναμης στην οίκονομία υπάρχει δηλαδή υπερβάλλουσα ζήτηση." (7)

Γ. Με βάση τους ρυθμούς έντασης του διακρίνεται κυρίως σε καλπάζοντα (ή υπερπληθωρισμό) σε συρόμενο και τρέχοντα. Υπερπληθωρισμός παρατηρείται όταν οι τιμές αύξάνονται με μεγάλη ταχύτητα, κάθε έλεγχος είναι αδύνατος και ή αξία του χρήματος φθίνει με τέτοιο ρυθμό, ώστε παρουσιάζεται ανάγκη ενός νέου νομίσματος. Πληθωρισμοί τέτοιου είδους συνέβηκαν μετά τους δύο παγκοσμίους πολέμους, στη Γερμανία, Αυστρία, Πολωνία και Ρωσία (1920-23) καθώς στη Ούγγαρία, Ρουμανία, Ελλάδα και Κίνα μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Τα τελευταία χρόνια ισχυρός πληθωρισμός πλήττει τή Χιλή, Αργεντινή, Βραζιλία και άλλες περιοχές της Λατινικής Αμερικής. Ο συρόμενος χαρακτηρίζεται από σχετικά ήπια αύξηση του γενικού επιπέδου τιμών, και ο τρέχων από μεγαλύτερη αύξηση.

Δ. Με βάση τις φάσεις του οίκονομικού κύκλου ο πληθωρισμός διακρίνεται κυρίως σε πληθωρισμό κατά την περίοδο της οίκονομικής μεγέθυνσης ή οίκονομικής ανάπτυξης και σε πληθωρισμό κατά την περίοδο της ύφεσης.

1.3. Οι συνέπειες του πληθωρισμού

Ο πληθωρισμός πλήττει κατά πρώτο τους δανειστές δους βρίσκονται σε ασθενέστερη θέση και όλους εκείνους που ζουν από σταθερά εισοδήματα. Σε μια ανοικτή οίκονομία συντελεί στην επίδεινωση του Ίσοζυγίου πληρωμών, καθώς τα έγχωρια προϊόντα γίνονται ακριβώτερα σε σχέση με τα ξένα. Ενώ σημαντικές είναι και οι επιδράσεις του στην οίκονομική μεγέθυνση και ανάπτυξη (8). Η μετεξέλιξη του σε καλπάζοντα σημαίνει άνοπολόγιστη καταστροφή και δημιουργία νέου χρήμα -

ματος.

Πιο συγκεκριμένα ένας έντονος πληθωρισμός γίνεται πρόξενος των δυσμενών οικονομικών και κοινωνικών συνεπειών που ακολουθούν:

Ήδη σε κερδοσκοπικές, μη παραγωγικές επενδύσεις εφ' όσον λείπει ή έμπιστοσύνη στο συνεχώς υποτιμώμενο χρήμα.

Έξαρθρώνει τον παραγωγικό μηχανισμό, γιατί η συνεχής ανάπτυξη της σπειροειδούς πληθωρικής διαδικασίας μειώνει τα κίνητρα για παραγωγική δραστηριότητα.

Ένισχύει την επέκταση κερδοσκοπικού πνεύματος και συντελεῖ στην αύξηση των αποθεματοποιήσεων - την συστολή προσφοράς - και την κατά συνέπεια επίταση του πληθωρισμού.

Όδηγεί στην εξάρθρωση του τραπεζικού μηχανισμού και της πίστης, εξ αιτίας της συνεχούς υποτίμησης του χρήματος και της μείωσης των καταθέσεων και των αποταμιεύσεων του κοινού και των επιχειρήσεων. Στην περίπτωση αυτή η προσφυγή στην έκδοτική μηχανή γίνεται αναγκαία, με αποτέλεσμα την ένταση του πληθωρισμού.

Επιτείνει την ανισότητα κατανομής του εθνικού εισοδήματος καθώς παρατηρείται αφ' ενός αύξηση των πραγματικών εισοδημάτων των προσώπων που απολαμβάνουν την αύξανόμενη αγοραστική δύναμη και αφ' ετέρου μείωση των πραγματικών εισοδημάτων εκείνων που διαθέτουν ένα σταθερό εισόδημα.

Συντελεῖ στην απουσία μιας σταθερής βάσης κατάστρωσης επιχειρηματικών προγραμμάτων με αποτέλεσμα έπισφαλείς υπολογισμούς των επιχειρηματιών και αδυναμία προγραμματισμού κυρίως στην επενδυτική σφαῖρα.

Τελικά έντονος πληθωρισμός σημαίνει έκφυλισμό σ' όλους τους κοινωνικούς τομείς, οικονομική καταστροφή και κατάργηση κάθε έννοιας έννομης συμβίωσης με αποτέλεσμα σοβαρές κοινωνικές και πολιτικές διαταραχές.

ΠΑΝΘΩΡΙΣΜΟΣ ΖΗΤΗΣΕΩΣ

2.1. Ἡ ἀρχική ποσοτική θεωρία τοῦ χρήματος.

Καθὼς σημειώσαμε στὸ πρῶτο κεφάλαιο μιλάμε γιὰ πληθωρισμὸ ζήτησεως ὅταν τὸ ἐπίπεδο τιμῶν ἀνέρχεται σὰν ἀποτελεσμα τῆς ὑπεροχῆς τῆς συνολικῆς πραγματικῆς ζήτησεως ἐναντι τῆς συνολικῆς προσφορᾶς κάτω ἀπὸ συνθηκῆς πλήρους ἀπασχολήσεως. Ὁ ὀρισμὸς αὐτὸς ὁμως ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τίς θέσεις τῆς ἀρχικῆς ποσοτικῆς θεωρίας τοῦ χρήματος. Ἡ ἀρχική ποσοτική θεωρία στὴν πρώτη ἐκδοχὴ της παίρνει τὴν μορφή: $M = T \cdot P$, ὅπου M ἡ ποσότητα τοῦ χρήματος, T ὁ ὄγκος τῶν ἀγαθῶν καὶ P οἱ τιμές τῶν ἀγαθῶν. Κεντρικὴ ἰδέα τῆς θεωρίας αὐτῆς εἶναι ὅτι ἡ ἀξία τοῦ χρήματος (τὸ ἀντίστροφο τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τιμῶν), καθορίζεται ἀπὸ τὴν ποσότητα τοῦ χρήματος. Ἡ ἀντίληψη αὐτὴ τροποποιεῖται ἀργότερα, μὲ τὴν παρατήρηση ὅτι δὲν εἶναι τὸ ἀπόθεμα τοῦ χρήματος ποὺ καθορίζει τὴν ἀξία τοῦ χρήματος ἀλλὰ ἡ ροὴ τοῦ χρήματος. Ἔτσι τὸ γενικὸ ἐπίπεδο τιμῶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ποσότητα τοῦ χρήματος ποὺ βρίσκεται στὴν διάθεση τῆς οἰκονομίας καὶ ἀπὸ τὴν ταχύτητα κυκλοφορίας του. Σύμφωνα μὲ τὴν γνωστὴ ἐξίσωση τῶν συναλλαγῶν τοῦ Fisher θὰ ἔχουμε:

$$M \cdot V = P \cdot T$$

ὅπου M = ποσότητα χρήματος, V = ταχύτητα κυκλοφορίας χρήματος, P = ἐπίπεδον τιμῶν καὶ T = ὄγκος ἐμπορευμάτων.

Ἐάν ἡ ποσότητα τοῦ χρήματος αὐξηθεῖ κατὰ ἓνα ποσοστὸ τὸ ἐπίπεδο τιμῶν αὐξάνεται κατὰ τὴν ἴδια ἀναλογία ἂν ὑπάρξουν οἱ ἀκόλουθες προϋποθέσεις: α) ὅτι ἡ ταχύτητα κυκλοφορίας του παραμένει σταθερὴ β) ὅτι εἶναι σταθερὸς ὁ ὄγκος τῶν ἐμπορευμάτων καὶ γ) ὅτι οἱ τιμές δὲν μποροῦν νὰ ἐπιδράσουν μὲ τίς μεταβολές τους στοὺς λοιποὺς παράγοντες. Ἀπὸ τὴν προηγούμενη ἐξίσωση δὲν ἐπιτρέπεται νὰ καταλήξουμε στὸ ὅτι ἡ αὐξηση τῆς ποσότητας τοῦ χρήματος ὁδηγεῖ σ' ἀναλογικὴ ὕψωση τοῦ ἐπιπέδου τιμῶν, γιὰ τὴν ἰδιαίτερα μεγέθη τῆς ἐξίσωσης συναλλαγῶν δὲν εἶναι μεταξύ τους ἀνεξάρτητα. Μιὰ αὐξηση τῆς ποσότητας τοῦ χρήματος π.χ. ἔλαττει νὰ ὁδηγήσει σὲ αὐξηση τῆς

15
πραγωγής και κατ'έκταση του όγκου των εμπορευμάτων (T). Πρέπει να σημειωθεί ότι δεν αποτελεί μοναδική καθορίζουσα του επιπέδου τιμών ή ποσότητα του χρήματος (M). Η όλη διαδικασία μπορεί να έχει άφειτριά και μεταβολές είτε του V είτε του T. Τα V και T δεν είναι σταθερά, ούτε κινούνται έτσι ώστε οι μεταβολές τους να αντισταθμίζονται.

Η άρχική ποσοτική θεωρία δεν είναι πάντοτε μιά έπαρκής εξήγηση της πραγματικότητας. Γιά τό λόγο αυτό πολλά ση-μετα της έγιναν αντικείμενο κριτικής όπως γιά παράδειγμα τό ότι οι τιμές και ή ποσότητα του χρήματος δεν μεταβάλλονται μέ απόλυτα ανάλογο τρόπο. Έκτός από τίς προηγούμενες παρατηρήσεις υπογραμμίζεται ότι ή ποσότητα του χρήματος πού είναι διαθέσιμη σέ μιά οίκονομία και ή ποσότητα πού καταναλίσκεται είναι δύο διαφορετικά πράγματα (δηλαδή ή ποσοτική θεωρία δεν λαβαίνει υπ'όψη τήν απόθηρά-ριση) και ακόμη ότι ή ποσότητα των εμπορευμάτων πού είναι διαθέσιμη σέ μιά οίκονομία διαφέρει τής ποσότητας πού έκποιείται (δηλ. ή ποσοτική θεωρία δεν αναγνωρίζει τήν ύπαρξη αποθεμάτων). Έχει παρατηρηθεί επίσης, ότι υπάρχουν και άλλοι παράγοντες πού μπορούν νά συμβάλλουν στήν ύψωση των τιμών εκτός από όσους περιλαμβάνονται στήν εξίσωση συναλλαγών, όπως οι έξελίξεις των τιμών σέ τρίτες χώρες, οι τεχνικές έφευρέσεις, οι αύξήσεις των μισθών, οι ψυχολογικοί παράγοντες κ.λ.π.

Η ποσοτική θεωρία παρά τίς ατέλειες της, σέ συνθήκες πλήρους απασχόλησης και μακροχρόνια, μπορεί νά φωτίσει τίς καθορίζουσες του επιπέδου τιμών. (1)

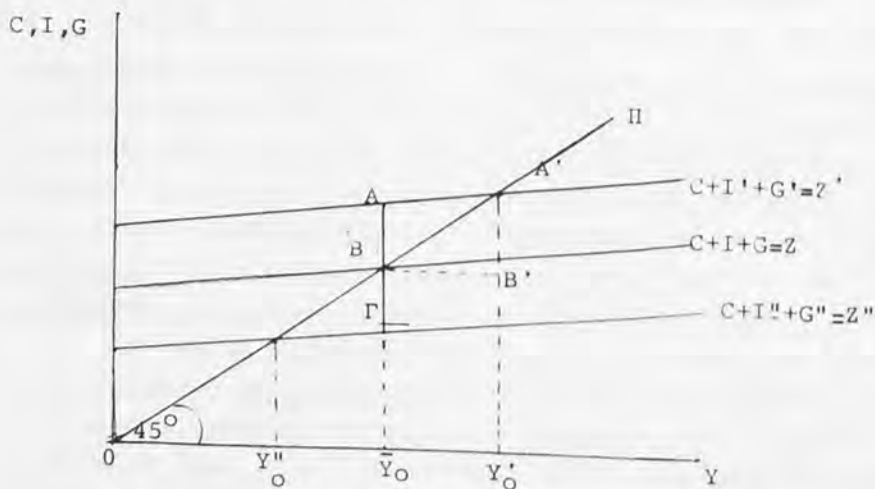
2.2. Η θεωρία του πληθωρικού κενού.

Κάτω από τίς προηγούμενες διαπιστώσεις ή άρχική ποσοτική θεωρία τροποποιήθηκε μέ αποτέλεσμα τήν δημιουργία μιās πλιό έλαστικής έκδοχης. Σύμφωνα μέ τήν κενσιανή έκδοχή τό γενικό επίπεδο τιμών εξαρτάται από τήν σχέση ή όποία υπάρχει ανάμεσα στά καταναλισκόμενα χρηματικά εισοδήματα (Y) και στήν ποσότητα των διαθέσιμων αγαθών και υπηρεσιών (O). Δηλαδή τό γενικό επίπεδο τιμών (P) όρίζεται από τήν σχέση Y/O . Έτσι ή κενσιανή έκδοχή συσχετίζει τό ύψος των τιμών μέ τό επίπεδο του συνολικού εισοδήματος και τής απασχόλησης.

Βασικά έρμηνευτικά κλειδιά τής νέας έκδοχης αποτελούν οι έννοιες του πληθωρικού κενού καθώς και του κενού ύπα-πασχόλησης. Τίς δύο αυτές έννοιες μπορούμε νά τίς εξετάσου-

με μέ την βοήθεια του γνωστού διαγράμματος της γραμμής των 45° (καθορισμός της μακροοικονομικής ισορροπίας βάσει των καμπυλών συνολικής πραγματικής ζήτησεως και προσφοράς).

Στό σχήμα 1 ή συνολική πραγματική δαπάνη σε κάθε πιθανόν επίπεδο εισοδήματος δείχνεται από την καμπύλη C+I+G (ή οικονομία έδω θεωρείται κλειστή με δημόσιο τομέα)

Σχήμα 1

Η συνολική προσφορά απεικονίζεται από την καμπύλη Π και το \bar{Y}_0 αντιστοιχεί σε επίπεδο πλήρους απασχολήσεως. Υποθέτουμε ότι η καμπύλη συνολικής δαπάνης ανεβαίνει σε ψηλότερο επίπεδο Z'. Αν δεν υπήρχε φραγμός στο πραγματικό προϊόν Y_0 , το εισόδημα θά έφτανε στο Y'_0 και η πραγματική δαπάνη θά ήταν ίση με το πραγματικό προϊόν. Επειδή όμως το πραγματικό προϊόν δεν μπορεί να φτάσει στο ύψος Y'_0 , δημιουργείται ένα πληθωρικό κενό ίσο με AB, το οποίο θά προκαλέσει άνοδο των τιμών. Στο ίδιο σχήμα παρουσιάζεται και η αντίθετη περίπτωση του κενού υποαπασχολήσεως το οποίο παριστάνεται από το τμήμα BΓ.

Τό κενό A'B' είναι ίσο με $AB \times 1/1-\alpha$. Ο βαθμός πληθωρισμού καθορίζεται άμεσα από τον λόγο $AB/O\bar{Y}_0$. Αύτή η στατική ανάλυση μπορεί να μάς δώσει μόνο τις πληθωρικές συνέπειες μιας υπεροχής της συνολικής πραγματικής ζήτησεως απέναντι στη συνολική προσφορά. Εάν π.χ. τό πληθωρικό κενό είναι 10 ν.μ. και τό επίπεδο εισοδηματικής ισορροπίας σε συνθήκες πλήρους απασχολήσεως είναι 200 ν.μ. ο λόγος $\frac{10}{200}$ εκφράζει αυτές τις πιέσεις.

Γιά να επαναφέρουμε την οικονομία στο επίπεδο \bar{Y}_0 απαιτείται μία ισοποίηση με το πληθωρικό κενό μείωση της συνολικής ζήτησης. Η αυτόνομη αυτή μείωση θα δημιουργήσει με τη πολ/κή διαδικασία μείωση του όνομαστικού επιπέδου του εθνικού εισοδήματος κατά την διαφορά $Y_0 - \bar{Y}_0$. Με ποιές μορφές μπορούν να πραγματοποιηθούν οι απαιτούμενες αυτόνομες μεταβολές του επιπέδου συνολικής ζήτησης ώστε να επιτύχουμε εισοδηματική ισοροπία στο επιθυμητόν επίπεδον και κατά πόσον είναι επιτυχής η εφαρμογή αυτών των μορφών παρέμβασης είναι ερωτήματα που εξετάζονται στο 6ον κεφάλαιο.

Το πληθωρικό κενό προκαλεί άνοδο των τιμών. Άλλά ποιές επιδράσεις θα άσκηθουν πάνω στην πραγματική ζήτηση; Οι επιδράσεις αυτές θα τείνουν να άρουν το πληθωρικό κενό; Τα επί μέρους στοιχεία της πραγματικής ζήτησης C , I και G θα επηρεασθούν στις διαφορετικές περιστάσεις θετικά και άρνητικά. (3) Όμως πιθανότατα οι άμμεσες αυτές επιδράσεις των τιμών να είναι άνεπαρκείς για να εξαλείψουν το πληθωρικό κενό. (4) Ο συνυπολογισμός αυτών των επιδράσεων φωτίζει πολλά άπό τά προβλήματα που άντιμετωπίζει μία άντιπληθωρική πολιτική.

2.3. Προσδιορισμός του Πληθωρισμού Ζήτησεως βάσει των καμπύλων Συνολικής Προσφοράς και Συνολικής Ζήτησεως.
Πρέπει άφως να προσδιορίσουμε τον πληθωρισμό βάσει των καμπύλων της άνοστη προσφοράς και της

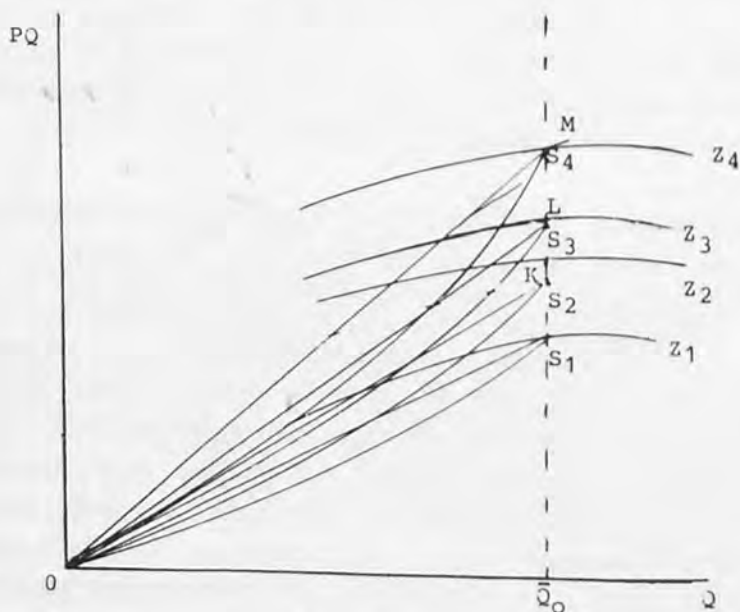
Η προηγούμενη άνάλυση κατέδειξε τη σύνδεση του πληθωρισμού με το γενικό επίπεδο τιμών. Όμως τό διάγραμμα της γραμμής των 45° , με τό όποιο προσδιορίζεται τό επίπεδο ισοροπίας του πραγματικού εισοδήματος (τομή καμπύλης συνολικής πραγματικής ζήτησης και συνολικής προσφοράς) άποσιωπεί έντελώς δσα φαινόμενα σχετίζονται με τίς μεταβολές του επιπέδου τιμών. Για να παρακάμψουμε τό μειονέκτημα αυτό χρησιμοποιούμε στό προσδιορισμό του πληθωρικού κενού τίς καμπύλες συνολικής ζήτησεως και συνολικής προσφοράς. (5)

Η καμπύλη συνολικής προσφοράς S παρίστα τά συνολικά χρηματικά εισοδήματα που οι επιχειρηματίες προσδοκούν να ελσπράξουν στα διάφορα επίπεδα παραγωγής. (Σχ. 2) Ένώ η καμπύλη συνολικής ζήτησεως Z παρίστα τίς συνολικές δαπάνες που οι άγοραστές προσδοκούν να πραγματοποιήσουν στα διάφορα επίπεδα παραγωγής. Ο κάθετος άξονας δείχνει την προσδοκωμένη συνολική χρηματική δαπάνη. Ένώ ο όριζόντιος άξονας

πεδα παραγωγής.

Οι πληθωρικές επιδράσεις που έχουν σαν άφετηρία τό σκέλος της ζήτησεως δέν ένεργοϋν μεμονωμένα, αλλά έπεκτείνονται από τήν ζήτηση στή προσφορά και δημιουργοϋν σύνθετες πληθωρικές διαδικασίες. (Τό ίδιο μπορεί νά λεχθεΐ και για τίς πληθωρικές επιδράσεις που έχουν σαν άφετηρία τό σκέλος της προσφοράς). Άκριβώς μέ τήν βοήθεια τών παραπάνω καμπυλών θά παρακολουθήσουμε μιá σύνθετη πληθωρική διαδικασία όπου τό έξναυμα δίνεται από τίς δυνάμεις της συνολικής ζήτησεως.

Ή κύρια ύπόθεση μας είναι ότι ή μακροοικονομική ίσορροπία έπιτυγχάνεται σε επίπεδο πλήρους άπασχολήσεως μέ σημείον ίσορροπίας S_1 . Τό σημείον \bar{Q}_0 δείχνει τήν παραγωγή σε συνθηκές πλήρους άπασχολήσεως. Στην περίπτωση αύτή έρωτᾶται πιδόθᾶ είναι τό άποτέλεσμα π.χ. μιᾶς αύξεσης, της κατανάλωσης ή της επένδυσης :

Σχῆμα 2

Στό διάγραμμα φαίνεται καθαρά ή πιθανή πορεία της όλης πληθωρικής διαδικασίας μέ τά αντίστοιχα πληθωρικά κενά S_1K και S_2L . Ή υπερβάουσα ζήτηση θά οδηγήσει σε αύξηση τών τιμών ή όποία θά ώθήσει πρός τά πάνω τούς μισθούς οι όποιοι μέ τήν σειρά τους θά ώθήσουν πρός τά πάνω τίς τιμές και ούτω καθ'έξῆς.

Ή πληθωρική διαδικασία συνεχίζεται στό βαθμό που ό ρυθμός αύξεσης της συνολικής ζήτησεως είναι μεγαλύτερος εκείνου της συνολικής προσφοράς ή εάν έκφραστοϋμε μέ διαφορετι-

κούς όρους ή κατάσταση άνισοροπίας έξηγεύται από τό γεγο -
νός ότι ο ρυθμός αύξησης τής χρηματικής ζήτησεως είναι με -
γαλύτερος του ρυθμού αύξησης του έπιπέδου τιμών. (6)

(Π.χ. $\frac{K\bar{Q}_0 - S1\bar{Q}_0}{S1\bar{Q}_0} > \frac{S2\bar{Q}_0 - S1\bar{Q}_0}{OQ_0} / \frac{S1\bar{Q}_0}{OQ_0}$, καθώς φαίνεται από τό
σχήμα).

Η πληθωρική διαδικασία θά σταματήσει όταν ή χρηματική
ζήτηση αύξηθεί μέ ρυθμό μικρότερο από τόν ρυθμό αύξησης του
έπιπέδου τιμών ώστε οι δύο καμπύλες νά τηρηθούν στό ίδιο ση -
μείο στην διακεκομμένη γραμμή (στό σχήμα 2 σημείο \bar{M}).

Η άνακοπή τής πληθωρικής διαδικασίας όπως τήν περιγρά -
ψαμε μπορεί νά γίνει μέ τήν παρεμβολή των λεγομένων στα -
θεροποιητών του οίκονομικού συστήματος ως ή αύξηση του έπι -
τοκίου, ή προοδευτική φορολογία, οι άναδιανεμητικές έπιδρά -
σεις του πληθωρισμού κ.λ.π. (7)

Έπειδή όμως ο πληθωρισμός άποτελεί κατάσταση άνισοροπίας μέ
δυνατούς οίκονομοκοινωνικούς άντικτύπους τό πιθανώτερο είναι
ή συνέχιση τής πληθωρικής διαδικασίας μέ σοβαρές συνέπειες
γιά τήν συγκεκριμένη οίκονομία.

Αύτός άκριβώς είναι και ο λόγος του όλοένα και μεγαλύτε -
ρου κρατικού παρεμβατισμού στον έλεγχο του πληθωρισμού μέ
μέτρα οίκονομικής πολιτικής. ✦

Πρίν προχωρήσουμε στην δυναμική άνάλυση του πληθωρισμού
πρέπει νά διευκρινίσουμε δύο σημεία, α) Για νά υπάρχει πλη -
θωρισμός ζήτησεως πρέπει νά σημειώνεται μιά συνεχής μετατό -
πιση τής καμπύλης Ζ πρός τά έπάνω. Η μετατόπιση αυτή σημαί -
νει συνεχή αύξηση των τιμών. Μιά άποκατάσταση τής ίσοροπί -
ας στό σημείο π.χ. Κ σημαίνει πληθωρισμός μόνο κατά τήν διάρ -
κεια τής διαδικασίας άποκατάστασης τής ίσοροπίας και β) Η
παραπάνω περιγραφείσα πληθωρική διαδικασία μπορεί νά συνε -
χίζεται μόνο άν υποθέσουμε άπεριόριστη τήν προσφορά του χρή -
ματος ώστε νά χρηματοδοτούνται οι συνεχείς αύξήσεις των μι -
σθών.

2.4. Τό Κενσιανό υπόδειγμα του πληθωρικού κενού και ή δυνα -
μική άνάλυση του Πληθωρισμού ζήτησεως.

Βασικά και σχετικά μέ τή θεωρία του πληθωρισμού πού άνα -
φέραμε έρωτήματα είναι: Οι περιπτώσεις στις όποιες δυνατόν νά
υπάρξει ο πληθωρισμός ζήτησεως και ή πιθανή εξέλιξη τής πλη -
θωρικής διαδικασίας.

Στό πρώτο ερώτημα ή απάντηση είναι σχετικά προφανής. Ό πληθωρισμός ζητήσεως έκδηλώνεται κυρίως σέ περιπτώσεις μεγάλων κρατικών δαπανών πού σχετίζονται μέ τόν πόλεμο ήτίσπολεμικές προετοιμασίες (πολεμικός πληθωρισμός), ακόμη μπορεί νά λάβει χώρα σέ εποχές ίσχυρης επενδυτικής δραστηριότητας έξ αίτίας καινοτομιών ή έκμετάλλευσης νέων περιοχών, ή έκτέλεσης κρατικών έργων κοινής ώφελείας σέ καθυστερημένες χώρες πού επιδιώκουν γρήγορη ανάπτυξη. (8)

Στό δεύτερο ερώτημα μιá πρώτη προσέγγιση έπιχειρήθηκε στό προηγούμενο τμήμα αυτού του κεφαλαίου, αλλά μιá πληρέστερη απάντηση μπορεί νά δοθεί μέ τήν βοήθεια τής δυναμικής ανάλυσης. Η απάντηση πού δίδεται από τόν Keynes μέ τήν παράθεση του κλασσικού του υπόδειγματος είναι αξιοπρόσεκτη γιατί όχι μόνο μάς συνδέει μέ τήν ιστορική πραγματικότητα, αλλά εισάγει και τά πρώτα στοιχεία μιás δυναμικής ανάλυσης.

Στή συνέχεια παραθέτουμε κατά απλοποιημένο τρόπο τό κενσινανό υπόδειγμα του πληθωρικού κενού καθώς και ένα δεύτερο μακροοικονομικό υπόδειγμα πληθωρισμού ζητήσεως.

Η ανάλυση του Keynes γίνεται μέ άφορηή τό πρόβλημα του πολεμικού πληθωρισμού πού αντιμετώπιζε ή Μ.Βρετανία στίς αρχές του Β' Παγκοσμίου πολέμου. Τό κεντρικό πρόβλημα ήταν άφ' ενός νά εξασφαλισθεί ή χρηματοδότηση των αναγκαίων κρατικών επενδύσεων για τήν διεξαγωγή του πολέμου άφ' έτέρου νά αποφευχθοϋν οι δυσάρεστες συνέπειες του πληθωρισμού. (9)

Στίς συγκεκριμένες ιστορικές συνθήκες γίνεται λόγος για τήν ύπαρξη ενός πληθωρικού κενού όταν $Q < X - T - S$, όπου Q ή αξία του έγχωρίου έθνικου προϊόντος (σέ συνθήκες πλήρους άπασχολήσεως) X τό επίπεδον έθνικου εισοδήματος, G οι κρατικές δαπάνες, T τό ποσόν τής φορολογίας και S τό ποσόν άποταμίευσης πού άποφασίζουν τά οίκονομοϋντα άτομα.

Τό πληθωρικό κενό έκδηλώνεται όταν μετά τήν κάλυψη των κρατικών δαπανών ή προσφορά των καταναλωτικών αγαθών είναι μικρότερη από τήν ζήτηση τους. Π.χ. εάν $Q = 5.500$ ν.μ, $G = 2.250$ ν.μ, $X - T = 4.600$ ν.μ και $S = 1.350$ ν.μ δέν ύπάρχει πρόβλημα πληθωρισμού γιατί ή συνολική ζήτηση ($4.600 - 1.350 = 3.250$) θά ίσοϋται μέ τήν προσφορά των καταναλωτικών αγαθών ($5.500 - 2.250 = 3.250$).

Τό πρόβλημα αρχίζει από τήν στιγμή πού οι έκούσιες άποταμιεύσεις των οίκονομοϋντων ατόμων είναι μικρότερες από

1350 ν.μ. Εάν ανέλθουν σε μιά πρώτη φάση μόνο σε 700 ν.μ. τότε προφανώς οι τιμές θα αύξηθούν κατά 20%. Τό πρόβλημα όμως δεν κλείνει εδώ. Στην πρώτη περίοδο ή τάξη των επιχειρηματιών θα έχει καρπωθεί ένα άπροσδόκητο κέρδος 650 ν.μ. θα περάσει όμως ένας ώρισιμένος χρόνος πρίν τό ποσό αυτό περιέλθει σε εκείνους πού θά έχουν δικαίωμα νά τό ξοδεύσουν. Άλλά στην επόμενη περίοδο (εάν παραβλέψουμε τίς επιδράσεις της αύξησης των τιμών πάνω στά είδη πού αγοράζει τό κράτος) τό νέο διαθέσιμο εισόδημα των ιδιωτών άνέρχεται σε 5.250 ν.μ. ένώ τά έναπομείνουντα αγαθά σε 3.900 ν.μ. Μιά ακόμη αύξηση των τιμών είναι τώρα αναγκαία για νά εξασφαλισθεϊ μιά προσωρινή ίσορροπία.

Η πραγματικότητα όμως είναι διαφορετική από την πιθανή αυτή εξέλιξη. Σημαντικό μέρος του πρόσθετου εισοδήματος των 650 ν.μ. θα διαρρεύσει του χρηματικού εισοδήματικού κυκλώματος μέ την μορφή πρόσθετων φόρων και ή άσυμφωνία άνάμεσα στην ποσότητα του χρήματος πού μπορεί νά ξοδευθεϊ και την αξία των διαθέσιμων αγαθών θα μειωθεϊ μέ αποτέλεσμα για παράδειγμα νά είναι έπαρκής για την διατήρηση της ίσορροπίας μιά αύξηση των τιμών κατά 3%.

Μέχρι τώρα άνάλυση στηρίχθηκε πάνω σε μιά παραπλανητική υπόθεση: δηλ. παρά τό γεγονός ότι οι τιμές αύξάνονται στην πρώτη περίοδο κατά 20% οι εργαζόμενοι είναι εύχαριστημένοι μέ τά ίδια χρηματικά ήμερομίσθια, όπως προηγούμενα. Στη ουσία οι εργαζόμενοι θα άντιδράσουν και θα πιέσουν για μεγαλύτερα ήμερομίσθια. Άλλά όρισμένα εισοδήματα είναι σταθερά από τό νόμο, ένώ από την άλλη μεριά άπαιτεϊται χρόνος για νά έπιτευχθούν μέ τίς συλλογικές συμβάσεις οι άναγκαϊες ρυθμίσεις ήμερομισθίων (χρονικές ύστερήσεις). Σε τελευταία άνάλυση θα οδηγηθούμε σε μιά κατάσταση όπου οι αύξησης των ήμερομισθίων θα διώχνουν τίς τιμές πρós τά επάυω και όπου ή αύξηση των ήμερομισθίων θα ύπολείπεται της αύξησης των τιμών.

Άπό την σύντομη άνάλυση του κενσιανού ύποδείγματος συνάγεται α) ότι οι χρονικές ύστερήσεις και ή αύξηση της έπικύσιας άποταμύωσης περιορίζουν την ταχύτητα της πληθωρικής διαδικασίας και β) ότι στις οίκονομίες της αγοράς, όπου ό καθένας έλεύθερα μπορεί νά άποταμιεύει ή όχι, ό περιορισμός της πληθωρικής διαδικασίας επιτυγχάνεται μέ μέτρα άναγ-

καστικής άποταμίευσης με τή μορφή άκινητοποιήσης σταθερού ποσοστού είσοδήματος τών μισθωτών.

Άξίζει νά ύπογραμμίσουμε τόν σημαντικό ρόλο πού παίζει στήν κενσιανή θεωρία του πληθωρισμού ή κατανομή του έθνικου είσοδήματος. Σύμφωνα με τίς κενσιανές αντίληψεις μιά κατανομή του είσοδήματος εύνοϊκή για τίς τάξεις πού άποταμιεύουν περισσότερο (καί κατ'έπέκταση έχουν μικρότερη όριακή ροπή πρός κατανάλωση από εκείνη τών μισθοσυντήρητων) είναι δυνατόν νά έξαλείψει τό πληθωρικό κενό. Άν ύποθέσουμε ότι ή όριακή ροπή πρός κατανάλωση τών μισθοσυντήρητων είναι C_w καί τών έπιχειρηματιών C_p (όπου $C_p < C_w$), ένω οί κρατικές δαπάνες G αποτελούν g σταθερή αναλογία του έθνικου είσοδήματος, τότε ή έξίσωση τής ίσοροπίας είσοδήματος- δαπάνης σέ συνθήκες πλήρους άπασχολήσεως έχει ως έξής:

$$(\text{Έθνικό Είσο.}) X_t = C_w a_t X_t + C_p (1 - a_t) X_t + g X_t \quad (\text{Δαπάνη})$$

όπου a_t τό μερίδιο έργασίας στό έθνικό είσόδημα. Άπό τήν (1) προκύπτει ότι:

$$a_t = \frac{1 - g - C_p}{C_w - C_p} \quad (2)$$

καί κατά συνέπεια στήν περίπτωση του πληθωρικού κενού θά έξουμε:

$$a_t > \frac{1 - g - C_p}{C_w - C_p} \quad (3)$$

έφ'όσον πληθωρικό κενό έξουμε όταν $X_t < C_w a_t X_t + C_p (1 - a_t) X_t + g X_t$ μέ βάση τίς παραπάνω έξισώσεις καί τήν βοήθεια ένός αριθμητικού παραδείγματος μπορούμε νά δούμε τόν αντίπληθωρικό ρόλο τών μεγάλων κερδών. Έάν $X_t = 1000$ $C_w = 0,80$ $C_p = 0,60$ $a_t = 0,70$ καί $g = 7/25$ τότε σύμφωνα με τήν (3) θά έξουμε:

$a_t = 0,70 > \frac{1 - g - C_p}{C_w - C_p} = 0,60$ καί θά ύφίσταται ένα πληθωρικό κενό. Δηλαδή ή συνολική δαπάνη σύμφωνα με τήν (1) θά ναι μεγαλύτερη του έθνικου είσοδήματος πλήρους άπασχολήσεως ($1020 > 1000$). Άν τώρα συμβεί μιά άνακατανομή του είσοδήματος τέτοια ώστε $a_t = 0,60$ καί $(1 - a_t) = 0,40$ τότε θά έξαλειφθεί τό πληθωρικό κενό, καθώς τό έθνικό είσόδημα θά είναι ίσο με τήν συνολική δαπάνη.

Μέ τήν παράθεση του κενσιανου ύποδείγματος ύπογραμμίστηκαν σ'ένα πρώτο επίπεδο μερικοί παράγοντες πού συνδέονται με τήν ταχύτητα με τήν όποία μεταβάλλονται οί τιμές (ή ό ρυθμός μεταβολής του γενικού επιπέδου τιμών).

* σέ κατάσταση ίσοροπίας .

*Υποδείγματα που βασίζονται στις εργασίες των Wickcell, A. SMITHIES των B. Hansen και άλλων διερευνούν διεξοδικότερα τό όλο πρόβλημα.

Τό δεύτερο μακροοικονομικό υπόδειγμα που ακολουθεῖ ἀφ' ἑνός μᾶς ὁδηγεῖ στό χρήσιμο συμπέρασμα ὅτι ἡ ταχύτητα τῆς πληθωρικῆς διαδικασίας ἐξαρτᾶται ἀπό τήν ὀριακή ροπή πρὸς κατανάλωση καί ἐπένδυση καί ἀφ' ἑτέρου μᾶς ὑπογραμμίζει τόν σταθεροποιητικό ρόλο τῆς προοδευτικῆς φορολογίας. Τό υπόδειγμα περιλαμβάνει τίς ἑξῆς ἐξισώσεις:

$$Y_t = C_t + I_t + G_t \quad (1) \quad I_t = e(Y_{t-1} - \Phi_{t-1}) \quad (4)$$

$$C_t = b(Y_{t-1} - \Phi_{t-1}) \quad (2) \quad G_t = g \cdot Y_{t-1} \quad (5)$$

$$\Phi_{t-1} = \varphi Y_{t-1} \quad (3) \quad Y_t = P_t \cdot Y_0 \quad (6)$$

Όπου Y =εἰσόδημα t =χρονική περίοδο P =ἐπίπεδο τιμῶν Y_0 =πραγματικό εἰσόδημα πλήρους ἀπασχολήσεως G =δημόσιες δαπάνες g =ροπή δημοσίων δαπανῶν I =ἐπένδυση e =ὀριακή ροπή ἐπενδύσεως Φ =φόρος φ =ὀριακός συντελεστής φορολογίας C =κατανάλωση καί b =ὀριακή ροπή πρὸς κατανάλωση. Στό σύστημα μᾶς ἡ κατανάλωση εἶναι συνάρτηση τοῦ διαθέσιμου εἰσοδήματος τῆς προηγούμενης περιόδου. Ὑπάρχει δηλαδή μιά χρονική ὑστέρηση κατά μιά περίοδο μεταξύ εἰσοδήματος καί κατανάλωσης (ὑστέρηση Robertson). Ἐπίσης ἡ ἐπένδυση εἶναι συνάρτηση τοῦ διαθέσιμου εἰσοδήματος τῆς προηγούμενης περιόδου, ὅπως συμβαίνει ἐπίσης καί μέ τίς δημόσιες δαπάνες. Γιά τήν ἀνεύρεση τοῦ ρυθμοῦ μεταβολῆς τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τιμῶν ἀρκεῖ νά προσδιορισθοῦν οἱ τιμές τοῦ ἀριθμητοῦ καί τοῦ παρανομαστοῦ τοῦ κλάσματος P_t/P_{t-1} . Λαμβάνοντας $P_t = Y_t/Y_0$ καί

$P_{t-1} = \frac{Y_{t-1}}{Y_0}$ καί προσδιορίζοντας τήν τιμή τοῦ Y_t μέ βάση τίς ἐξισώσεις (1) (2) (3) (4) καί (5) ἔχουμε ὅτι

$$\frac{P_t}{P_{t-1}} = (b+e) \cdot (1-\varphi) + g \quad (7)$$

Ἀπό τήν (7) εὐκολα ἐπιβεβαιώνονται τά ἀρχικά συμπεράσματα γιά τόν ρόλο τόσο τῆς ὀριακῆς ροπῆς πρὸς κατανάλωση καί ἐπένδυση ὅσο καί τῆς προοδευτικῆς φορολογίας στήν διαμόρφωση τοῦ ρυθμοῦ αὐξήσεως τῶν τιμῶν μεταξύ δύο διαδοχικῶν περιόδων.

Ἀνακεφαλαιώνοντας μπορούμε νά καταλήξουμε στά ἑξῆς:

Ἡ ταχύτητα τοῦ πληθωρισμοῦ ζητήσεως ἐξαρτᾶται ἀπό τίς ἐπιδράσεις μιᾶς σειρᾶς παραγόντων. Τά μεγέθη αὐτῶν τῶν πα-

ραγόντων ποικίλουν από περίπτωση σε περίπτωση. Ένδεικτικά μπορούμε νά αναφέρουμε τίς χρονικές ύστερήσεις μεταξύ τῆς μεταβολῆς τοῦ εἰσοδήματος καί τῆς μεταβολῆς τῆς δαπάνης, τίς προσδοκίαις τῶν ἰδιωτῶν ὅσον ἀφορᾷ τήν συνέχιση τοῦ πληθωρισμοῦ στό μέλλον, τήν ταχύτητα μέ τήν ὁποία ἀναπροσαρμόζονται οἱ μισθοί στίς μεταβολές τῶν τιμῶν, τήν ποσότητα τοῦ χρήματος, τήν προοδευτική φορολογία, τήν ἀναδιανομή τοῦ εἰσοδήματος, τήν κατάσταση στίς ἀγορές ἐργασίας, χρήματος, κεφαλαίων κ.λ.π.

Ἐπιπλέον μπορούμε νά παρατηρήσουμε τά ἑξῆς:

1. Σέ περίοδο ἔντονων πληθωρικῶν πιέσεων δημιουργεῖται ἡ πεποίθηση χειροτέρευσης τῆς ἀγοραστικῆς δύναμης τοῦ χρήματος. Κάτω ἀπ'αυτές τίς συνθήκες ὅσοι ἔχουν χρηματικά εἰσοδήματα τά δαπανοῦν χωρίς καθυστέρηση. Ἐτσι ἡ ύστέρηση μεταξύ τοῦ εἰσοδήματος καί δαπάνης περιορίζεται μέ ἀποτέλεσμα τήν ἐπιτάχυνση τῶν πληθωρικῶν φαινομένων.
2. Ἐάν ὑπάρχει ύστέρηση στήν προσαρμογή τῶν μισθῶν τά κέρδη αὐξάνουν περισσότερο σέ σχέση μέ τοὺς μισθοὺς. Ἡ δημιουργούμενη ἔτσι ἀναδιανομή τοῦ εἰσοδήματος ἀσκεῖ συμπιεστικές ἐπιδράσεις ἐπάνω στήν κατανάλωση μέ ἀποτέλεσμα τήν ἐπιβράδυνση τῶν πληθωρικῶν φαινομένων.
3. Ἐφ'ὅσον μέ τήν αὐξηση τῶν τιμῶν καί πᾶν εἰσοδημάτων ἀφαιρεῖται μεγαλύτερο ποσοστό εἰσοδήματος μέσω τῆς προοδευτικῆς φορολογίας καί τό ποσόν τῶν φόρων δέν στρέφεται πρὸς νέες κρατικές δαπάνες ἀσκεῖται συμπίεση στή συνολική δαπάνη καί κατά συνέπεια ἐπιβραδύνονται τά πληθωρικά φαινόμενα.

Κεφάλαιο 3

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΚΟΣΤΟΥΣ

3.1. Γενικά

Ο πληθωρισμός κόστους σε αντίθεση με το πληθωρισμό ζήτησεως, που συνδέεται με τα πληθωρικά φαινόμενα σε συνθήκες πλήρους απασχόλησεως, έρχεται να έρμηνεύσει τις πληθωρικές πιέσεις και σε συνθήκες οικονομικής ύφεσης, όταν οι τιμές και τα ήμερομίσθια αρχίζουν να ανεβαίνουν πριν φτάσουμε σε κάποιο σημείο πλήρους απασχόλησεως.

Από την άποψη αυτή η μελέτη του πληθωρισμού κόστους, κατέχει σημαντική θέση στην σύγχρονη θεωρία του πληθωρισμού. (1) Η πληθωρική διαδικασία εδώ συνδέεται με κοινωνικές και πολιτικές παραμέτρους, έφ' όσον καθοριστικός είναι ο ρόλος των ολιγοπωλίων στην αγορά προϊόντος και των εργατικών συνδικάτων στην αγορά εργασίας. Λογική προέκταση της έρμηνείας αυτής είναι τόσο η εισοδηματική πολιτική μισθών και τιμών, όσο και η εφαρμογή προγραμμάτων εθνικοποιήσεων σαν μέσα καταπολέμησης του σύγχρονου πληθωρισμού.

Θεμελιώδες πρόβλημα της θεωρίας του πληθωρισμού κόστους είναι η επίσημανση και εξέταση των παραγόντων που συνδέονται με τις αύξήσεις της άμοιβης των συντελεστών παραγωγής και ειδικότερα του συντελεστού εργασίας γιατί αυτές είναι οι αύξήσεις που δημιουργούν τις πληθωρικές πιέσεις με την αύξηση των τιμών (κάτω από ώρισμένους όρους).

Η διερεύνηση αυτού του προβλήματος, η εξέταση του πληθωρισμού κερδών και η περιγραφή της πληθωρικής διαδικασίας αποτελούν τα θέματα στα όποια αναφέρεται το παρόν κεφάλαιο που ακολουθεί.

3.2. Ο πληθωρισμός μισθών

Ο πληθωρισμός κόστους ή προσφοράς καθώς αναφέρεται στο Κεφ. 1 είναι αποτέλεσμα της πίεσης του αύξανόμενου κόστους στο επίπεδο τιμών. Στο κόστος παραγωγής περιέχεται ένας μεγάλος αριθμός κονδυλίων που ποικίλλει ανάλογα με το

παραγόμενο είδος. Βασικά μπορούμε να διακρίνουμε τρεις μεγάλες κατηγορίες κονδυλίων κόστους α) τις δαπάνες για την άμοιβή του συντελεστοῦ ἐργασίας β) τις δαπάνες για τις εἰσροές κεφαλαίων, πρώτων ὑλῶν, βοηθητικῶν κ.λ.π. καί γ) τις δαπάνες για τὴν ἀμοιβή τοῦ συντελεστοῦ ἐπιχειρηματίας (κέρδος). Ἄν κάποιος ἀπ' αὐτά τὰ κονδύλια αὐξηθεῖ θὰ αὐξηθεῖ καί ἡ τιμὴ τοῦ προϊόντος μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ὑπάρξουν πληθωρικές πιέσεις στὴν οἰκονομία. Κάτω ἀπ' αὐτές τις περιστάσεις γίνεται λόγος ἄλλοτε γιὰ πληθωρισμὸ μισθῶν, ἄλλοτε γιὰ πληθωρισμὸ κέρδους καί συχνά γιὰ πληθωρισμὸ τῶν λοιπῶν στοιχείων κόστους.

Ἡ παραπάνω περιγραφή τοῦ πληθωρισμοῦ κόστους εἶναι ἀτελής καί χρειάζεται νὰ διευκρινισθεῖ ὅτι κάθε αὐξηση τῆς ἀμοιβῆς τῶν συντελεστοῦν παραγωγῆς δέν προκαλεῖ ὅπωςδήποτε πληθωρικές πιέσεις. Γιὰ νὰ συμβεῖ αὐτό ἡ παραπάνω αὐξηση πρέπει νὰ ὑπερβαίνει τὴν αὐξηση τῆς παραγωγικότητας (3). Συγκεκριμένα ὁ πληθωρισμὸς μισθῶν ἐκδηλώνεται μὲ μιὰ αὐξηση τῶν μισθῶν ἢ ὁποῖα ὑπερβαίνει τὴν αὐξηση τῆς ὀριακῆς παραγωγικότητας τῆς συγκεκριμένης οἰκονομίας. Μιὰ τέτοια περίπτωση ἀπεικονίζει τὸ παρακάτω ἀριθμητικὸ παράδειγμα. Ἐστω π.χ. 5 μονάδες ἐργασίας (ὑποθέτουμε ὅτι ἡ ἐργασία ἀποτελεῖ τὸ μοναδικὸ συντελεστὴ παραγωγῆς) μὲ ἀμοιβὴ κατὰ μονάδα ἐργασίας 300 ν.μ. παρέχουν 500 μονάδες προϊόντος. Εἶναι φανερό τότε ὅτι ἐάν ἡ ἀμοιβὴ αὐξηθεῖ κατὰ 10% καί ἡ παραγωγικότητα κατὰ 5% τὸ κόστος σέ κάθε μονάδα προϊόντος θὰ αὐξηθεῖ προκαλώντας πληθωρικές πιέσεις, ἐφ' ὅσον στὴν α' περίπτωση θὰ ἔχουμε κόστος σέ κάθε μονάδα προϊόντος: 5×300 (=συνολικὸ κόστος) / 500 (=συνολικὴ παραγωγή) = 3, ἐνῶ στὴ δεύτερη περίπτωση 5×330 (λόγω τῆς αὐξησης τῆς ἀμοιβῆς ἐργασίας κατὰ 10%) / 525 (λόγω τῆς αὐξησης τῆς παραγωγικότητας κατὰ 5%) = 3,14 .

Ἡ ἐπίσημανση καί ἡ ἐξέταση τῶν παραγόντων ποῦ συνδέονται μὲ τὸ ρυθμὸ μεταβολῆς τῶν χρηματικῶν μισθῶν ἀποτελεῖ ἀναγκαῖα προϋπόθεση γιὰ τὴν διερεύνηση τοῦ πληθωρισμοῦ μισθῶν καί τὴν ἐξεύρεση πολιτικῆς καταπολέμησής του. Ἐκτός ἀπὸ τὴν παραγωγικότητα ἄλλοι σημαντικοὶ παράγοντες εἶναι οἱ αὐξήσεις τῶν τιμῶν εἰσαγωγῶν, ἡ ἀσκησιμὴ κοινωνικῆς πολιτικῆς αὐξησης τῶν μισθῶν καί ἡμερομισθίων, οἱ ἀτέλειες τῆς

ἀγορᾶς ἐργασίας ἢ δύναμὴ τῶν ἐργατικῶν συνδικάτων κ.λ.π.

3.2.1. Σχέση Ποσοστοῦ Ἀνεργίας καὶ Χρηματικῶν Μισθῶν.

Ὁ προσδιορισμὸς μιᾶς σταθερῆς ἐμπειρικῆς συναρτησιακῆς σχέσης μεταξὺ τοῦ ρυθμοῦ μεταβολῆς τῶν χρηματικῶν μισθῶν καὶ τοῦ ποσοστοῦ ἀνεργίας ἀποτελεῖ προσφορὰ τοῦ A. Phillips.

Ὁ A. Phillips ὕστερα ἀπὸ ἐμπεριστατωμένη μελέτη τῆς Βρετανικῆς Οἰκονομίας στίς περιόδους 1861-1913, 1913-48 καὶ 1948-1957 κατέληξε στὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ ρυθμὸς μεταβολῆς τῶν χρηματικῶν μισθῶν στὴν Μ. Βρετανία μπορεῖ νὰ ἐρμηνευθεῖ ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο ἀνεργίας καὶ τὸ ρυθμὸ μεταβολῆς αὐτοῦ τοῦ ἐπιπέδου, ἐκτὸς ἀπὸ τὶς χρονικὲς περιόδους ὅπου σημειώνεται μιὰ ἀπότομη ἀνοδος τῶν τιμῶν τῶν εἰσαγομένων εἰδῶν. Τὰ κύρια σημεῖα τῆς ἀνάλυσης τοῦ ἔχουν ὡς ἑξῆς:

- Ἡ σχέση μεταξὺ προσφορᾶς καὶ ζήτησεως ἐργασίας ἀποτελεῖ καθοριστικὸ συντελεστὴ πού ἐπηρεάζει τὶς αὐξήσεις τῶν μισθῶν καὶ τῶν ἡμερομισθίων. Ὅπως ἀκριβῶς ὅταν ἡ ζήτηση γιὰ τὰ διάφορα ἐμπορεύματα καὶ ὑπηρεσίες εἶναι μεγάλη σὲ σύγκριση μὲ τὴν προσφορὰ τους εἶναι λογικὸ νὰ περιμένουμε αὐξηση τῆς τιμῆς τους, τὸ ἴδιο ἀκριβῶς μπορεῖ νὰ περιμένουμε γιὰ τοὺς μισθοὺς καὶ τὰ ἡμερομίσθια, πού ἀποτελοῦν τὴν ἀμοιβή γιὰ τὴν παροχὴ ὑπηρεσιῶν τοῦ συντελεστοῦ ἐργασίας. Δηλαδή ὅταν ἡ ζήτηση ἐργασίας εἶναι ^{τοῦ} μεγαλύτερη τῆς προσφορᾶς ὁ ρυθμὸς αὐξήσεως τῶν μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων θὰ εἶναι μεγάλος.

- Ἡ ζήτηση ὅμως τῆς ἐργασίας, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο ἀνεργίας. Ὅσο μεγαλύτερη ἡ ζήτηση ^{συνεπῶς} τόσο μικρότερον τὸ ἐπίπεδο ἀνεργίας καὶ τὸ ἀντίστροφο. Κατὰ συνέπεια ἡ αὐξηση μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων εἶναι ἀρνητικὴ συνάρτηση τοῦ ἐπιπέδου ἀνεργίας. Συγκεκριμένα σὲ περιόδους μὲ ἔντονη οἰκονομικὴ δραστηριότητα καὶ ζήτηση ἐργασίας αὐξανόμενη, τὸ ἐπίπεδο ἀνεργίας ~~θὰ κατέχεται κατ' ἐλάχιστες~~ ^{καὶ ὀθύνεται πρὸς ἐπιπέδο ἀνεργίας} τιμὲς τῶν ἡμερομισθίων θὰ ἀνέρχονται ἐξ' αἰτίας τῆς ὑψηλῆς διαπραγματευτικῆς δύναμης τῶν ἐργαζομένων.

- Ἐνῶ ἀντίθετα σὲ περιόδους οἰκονομικῆς κάμψης μὲ φθίνουσα τὴν ζήτηση ἐργασίας καὶ αὐξανόμενο τὸ ἐπίπεδο ἀνεργίας οἱ τιμὲς τῶν ἡμερομισθίων θὰ μειώνονται ἐξ' αἰτίας τῆς ἀσθενέστερης θέσης τῶν ἐργαζομένων.

3.2.2. Οἱ ἐπιδράσεις τῶν τιμῶν εἰσαγομένων εἰδῶν,

Οἱ αὐξήσεις τῶν τιμῶν τῶν εἰσαγομένων ὑλῶν μποροῦν νά ἐπηρεάσουν τόν ρυθμό ἀξίωσης τῶν χρηματικῶν μισθῶν ἂν ὑπάρξουν οἱ ἀκόλουθες προϋποθέσεις: α) Ὁ ρυθμός ἀξίωσης αὐτῶν τῶν τιμῶν νά εἶναι ἀρκετά μεγάλος καί β) ἡ ἀξία τῶν εἰσαγωγῶν νά ἀποτελεῖ σημαντικό κλάσμα τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος. Κάτω ἀπ'αὐτές τίς προϋποθέσεις ὁ ρυθμός ἀξίωσης τῶν τιμῶν λιανικῆς πώλησης μπορεῖ νά εἶναι μεγαλύτερος τοῦ ρυθμοῦ ἀξίωσης τῶν χρηματικῶν μισθῶν, (ἀξίωσης πού σέ συνθήκει, σχετικά χαμηλοῦ ἐπιπέδου ἀνεργίας μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ὅτι ὀφείλεται στόν συναγωνισμό τῶν ἐπιχειρήσεων γιά ἀπόσπαση ἐργατικοῦ δυναμικοῦ), μέ ἀποτέλεσμα τήν παραπέρα ὄθηση τῶν χρηματικῶν μισθῶν πρός τά πάνω.

Οἱ σχέσεις αὐτές γίνονται σαφεῖς μέ τό παρακάτω ἀριθμητικό παράδειγμα πού ἀπεικονίζουσι οἱ πίνακες 1 καί 2. Στό παράδειγμα μας ὑποθέτουμε ὅτι τό ποσοστό ἀνεργίας παραμένει ἐτησίως σταθερό π.χ. 2% καί τοῦτο γιὰτί συμπληρωματικά ὑποθέτουμε ὅτι ἡ παραγωγικότητα ἀξάνει 2% ἐτησίως μέ παράλληλη ἀξίωση τῆς συνολικῆς ζήτησεως 2%.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Ι

Ρυθμός Αύξησης Παραγ.	Ρυθμός Αύξησης Μισθών	Μονά- δες Εργα- σίας	Μισθός	Συνολικό Κόστος Εργασίας	Ρυθμός Αύξησης Αμοιβής Λοιπών Συντ. Παρ.	Μονάδες Λοιπών Συντ. Παργ.	Αμοιβή Μονάδων Λοιπών Συντ. Παρ.	Συνολικό Κόστος Λοιπών Συντ. Παρ.	Ρυθμός Αύξησης Τυμών Εισ. άλλων	Μονάδες Εισαγ. Υλών	Τυμή Μοσάδων Εισαγ. Υλών	Συνολικό κόστος Εισ. άλλων Παργ.	Συνολικό κόστος Παραγωγή	Κόστος Παραγωγής ανά μονάδα (Λοιπική τιμή πωλήσεως).
A		245	200	49000		310	100	31000		100	200	21000	10000	100
B	2%	245	206	50470	3%	310	103	31930	3%	100	206	20600	103000	101 (κατά προύςγ.)

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Ι Ι

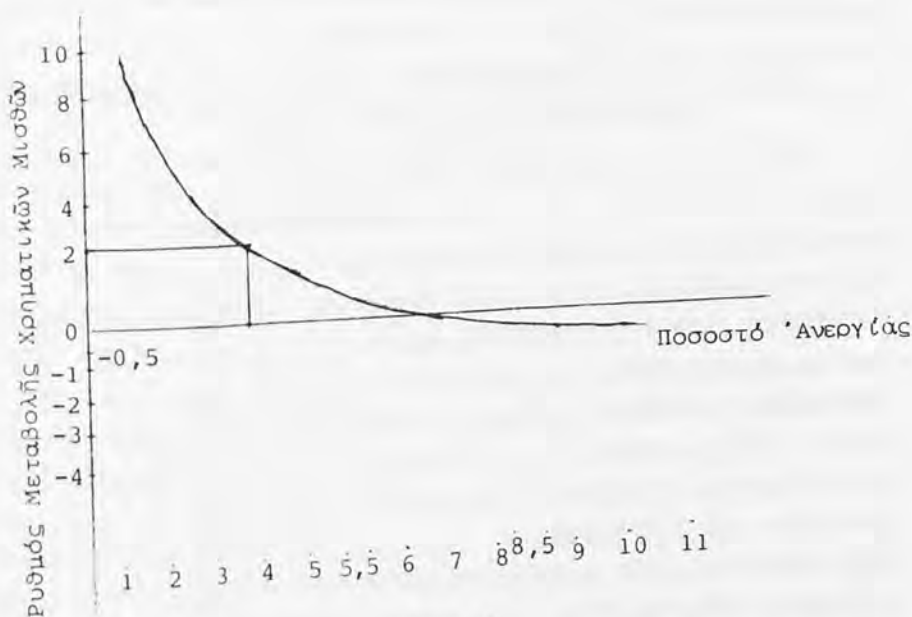
A		245	200	49000		310	100	31000		100	200	20000	100000	100
B	2%	245	206	50470	3%	310	100	31930	14%	100	228	22800	105200	103,2

Στήν περίπτωση του πίνακα I παρατηρούμε ότι όταν η άμοιβή της εργασίας, ή άμοιβή μονάδας των λοιπών συντελεστών παραγωγής και ή τιμή των εισαγομένων ύλων αύξάνονται κατά 3% οι τιμές των καταναλωτικών ειδών αύξάνονται κατά 1% (περίπου). Ένώ στην περίπτωση του πίνακα II όταν ή τιμή των εισαγομένων ύλων αύξάνεται κατά 14% (και άποτελούν τό 1/5 του έθνικου προϊόντος) οι τιμές των λιανικών ειδών αύξάνονται κατά 3,2% (περίπου) δηλ. κατά ποσοστό πού υπερβαίνει την αύξηση των χρηματικών μισθών (3%). Μόνο λοιπόν σ'αυτή την δεύτερη περίπτωση οι αύξήσεις των τιμών των εισαγομένων ύλων θά ώθήσουν τους χρηματικούς μισθούς προς τά πάνω. Είναι φανερό μέ τά δεδομένα του άριθμητικού παραδείγματος (άξια εισαγωγών 1/5 έθνικου εισοδήματος) ότι ή αύξηση των τιμών των καταναλωτικών ειδών θά υπερβαίνει την αύξηση των χρηματικών μισθών (3%), κάθε φορά πού οι αύξήσεις των τιμών των εισαγομένων ειδών θά υπερβαίνουν τις αύξήσεις των χρηματικών μισθών κατά ποσόν πενταπλάσιον της αύξησης της παραγωγικότητας.

3.2.3. 'Η καμπύλη Phillips.

'Εξαιρώντας αυτές τις πιθανές επιδράσεις των αύξήσεων των τιμών των εισαγομένων ειδών πού δροφν βραχυρόνια καθώς και τις μεταβολές της παραγωγικότητας πάνω στις αύξήσεις των χρηματικών μισθών ο Phillips έπιβεβαίωσε τά συμπεράσματά του για την σχέση ρυθμού μεταβολής των χρηματικών ήμερομισθίων και επιπέδου άνεργίας μακρορόνια μέ την κατασκευή της όμώνυμης καμπύλης.

Ειδικώτερα για την περίοδο 1861-1913 (για τά δεδομένα πάντα της Βρεττανικής οικονομίας) ή καμπύλη Phillips έχει ως έξης:

Σχήμα 3

Στό οριζόντιο άξονα απεικονίζεται τό ποσοστό άνεργίας ενώ στό κάθετο ό ρυθμός μεταβολής τών χρηματικών μισθών.

Από τήν μελέτη του σχήματος 3 μπορεί νά συναχθούν μερικές χρήσιμες σκέψεις τόσο γιά τήν θεωρία του πληθωρισμού όσο και γιά τήν εφαρμογή τής οικονομικής πολιτικής. Σέ επίπεδο άνεργίας 5.5 % οι χρηματικοί μισθοί είναι σταθεροί: Επέρουν νά αύξηθουν 2% έτησίως. Παραπέρα σέ επίπεδο άνεργίας 8,5 % οι χρηματικοί μισθοί μπορεί νά μειωθουν κατά 50%. Τό κύριο συμπέρασμα είναι ότι ή σταθερότητα τιμών μπορεί νά επιτευχθεί εάν ή οικονομική πολιτική σταθεροποιήσει τό επίπεδο άνεργίας γύρω στό 2,5 %. Δηλαδή γύρω σ'ένα επίπεδο όπου οι μισθοί θά αύξάνονται κατά 2% (και αύτή ή αύξηση τών τιμών τής παραγωγικότητας είναι 2%). Ένα δεύτερο συμπέρασμα άπόρροια τής προηγούμενης ανάλυσης είναι ότι είναι δύσκολο νά επιτύχουμε ταυτόχρονα σταθερότητα στό επίπεδο τιμών, πλήρη άπασχόληση και αύξηση του γενικού επιπέδου μισθών και ήμερομισθίων. Οι σκοποί αύτοι είναι ανταγωνιστικοί μεταξύ τους όπως φαίνεται από τό σχήμα 3, όπου ή στα -

θερότητα των τιμών μπορεί να επιτευχθεί μόνον σε σχετικά ύψηλά επίπεδα άνεργίας.

3.2.4. Λοιποί προσδιοριστικοί παράγοντες του ρυθμού μεταβολής των χρηματικών μισθών.

Αύξηση των χρηματικών μισθών, καθώς ήδη σημειώσαμε, μπορεί να δημιουργηθεί και με την επενέργεια άλλων παραγόντων. Αναλυτικότερα μπορούμε να αναφέρουμε: α) Τά μέτρα κοινωνικής πολιτικής που δυνατόν να οδηγήσουν σε αύξηση των μισθών ανεξάρτητα από το ποσοστό άνεργίας της συγκεκριμένης οικονομίας β) Τίς ατέλειες της αγοράς εργασίας εξ αίτιας των οποίων δεν λειτουργεί πλήρως ο μηχανισμός προσφοράς και ζήτησης. Είναι φανερό ότι οι ατέλειες της αγοράς εργασίας επιδρούν στην λειτουργία της καμπύλης Phillips ή οποία καθορίζεται από δύο βασικές σχέσεις, την σχέση ανάμεσα στο ρυθμό μεταβολής των μισθών και στην πλεονάζουσα ζήτηση και την σχέση ανάμεσα στην πλεονάζουσα ζήτηση και την άνεργία. Επίσης πρέπει να υπογραμμίσουμε τη σημασία του φαινομένου της δυσκαμψίας των τιμών προς τα κάτω, που σημαίνει ότι ενώ η υπερβάλλουσα ζήτηση σε μια αγορά εργασίας πιθανόν να οδηγήσει σε αύξηση των μισθών σε μια συγκεκριμένη αγορά, από την άλλη μεριά δεν είναι βέβαιο ότι σε μια άλλη αγορά εργασίας με ανεπαρκή ζήτηση θα σημειωθεί μείωση των μισθών. γ) Τήν δύναμη των εργατικών συνδικάτων. Τά εργατικά συνδικάτα έχουν την δυνατότητα τόσο σε περιόδους περιορισμένης άνεργίας, όσο και σε περιόδους χαμηλής ζήτησης εργασίας σε σχέση με την προσφορά να εξασκήσουν ισχυρή πίεση στους εργοδότες για να πετύχουν αύξηση των μισθών και ήμερομισθίων. Δηλαδή τά εργατικά συνδικάτα μπορούν να ώθουν τους μισθούς προς τά επάνω ανεξάρτητα από την ζήτηση στην αγορά εργασίας. Ενδιαφέρουσα είναι και η περίπτωση της καθολικής αύξησης των μισθών εξ αίτιας της αύξησης τους σ' ένα επί μέρους κλάδο της οικονομίας. Η άρχική αυτή κλαδική αύξηση πυροδοτεί πιέσεις και αύξήσεις στους υπόλοιπους κλάδους με αποτέλεσμα την γενική άνοδο των μισθών.

Ο συνυπολογισμός των επιπτώσεων όλων των παραγόντων που συνδέονται με τον ρυθμό μεταβολής των χρηματικών μισθών, δηλ. η άνεργία, η παραγωγικότητα, η αύξηση τιμών, η δύναμη των

ἐργατικῶν συνδικαίων, οἱ ἀτέλειες ἀγορᾶς ἐργασίας κ.λ.π. ὀδηγεῖ στό σημαντικό συμπέρασμα, ὅτι εἶναι δυνατόν νά ὑπάρχει ταυτόχρονη αὐξηση τῶν μισθῶν καί αὐξανόμενη ἀνεργία. Ἡ συναρτησιακή σχέση τῆς καμπύλης Phillips δέν ἀνταποκρίνεται ὀηλαδῆ ἀπόλυτα στήν πραγματικότητα.

✓ 3.3. Πληθωρισμός κερδῶν

Στό προηγούμενο τμήμα γίνεται λόγος καί γιά ἄλλα εἶδη πληθωρισμοῦ κόστους ἐκτός ἀπό τό πληθωρισμό μισθῶν. Ἡ ἀνάλυση μας δέν θά καλύψει διεξοδικά τίς περιπτώσεις αὐτές. Χρειάζεται ὅμως νά ἀναφερθοῦμε σύντομα στόν πληθωρισμό κερδῶν. Μέ τόν ὄρο πληθωρισμός κερδῶν ἐννοοῦμε τίς ἀθαίρετες προσπάθειες τῶν ἐπιχειρηματιῶν νά ἐπιτύχουν αὐξηση τῶν κερδῶν τους μέ τήν αὐξηση τῶν τιμῶν. Ἡ συμπεριφορά αὐτή χαρακτηριστρίζει κυρίως τίς μεγάλες ἐπιχειρήσεις μέ μονοπωλιακή δύναμη πού μποροῦν νά ἐπιχειροῦν αὐτόβουλα αὐξήσεις τῶν τιμῶν. Οἱ αὐξήσεις αὐτές ὀδηγοῦν σέ αὐξηση τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τιμῶν μέ ἀποτέλεσμα τήν μείωση τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου τῶν ἐργαζομένων. Στίς συνθήκες αὐτές οἱ ἐργαζόμενοι προσπαθοῦν νά προστατεύσουν τήν οἰκονομική τους κατάσταση μέ διεκδικήσεις ὑψηλότερης ἀμοιβῆς ἐργασίας, πού συντελοῦν σέ μεγαλύτερες αὐξήσεις τιμῶν. Οἱ ἐπιχειρηματίες ἀνταποκρίνονται στίς πιέσεις μέ νέες αὐξήσεις καί μέ τόν τρόπο αὐτό τό κύκλωμα συνεχίζεται.

Τό εἶδος αὐτό τοῦ πληθωρισμοῦ κόστους συχνά ἀποσιωπᾶται μέ τά ἐξῆς ἐπιχειρήματα: α) Ὅτι τά κέρδη ἀντιπροσωπεύουν τόσο μικρό ποσοστό τῆς τιμῆς ὥστε νά μὴν θεωροῦνται σημαντικό πληθωρικό στοιχεῖο. καί β) ὅτι στήν ὀλιγοπωλιακή ἀγορά οἱ ἀθαίρετες αὐξήσεις τῶν τιμῶν εἶναι ἀσύμφωρες, ἐξ αἰτίας τῆς ἀλληλοεξάρτησης τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων καί τοῦ φόβου εἰσόδου νέων ἐπιχειρήσεων στήν ἀγορά(4). Εἶναι φανερό ἡ ἀστάθεια τῶν δύο ἐπιχειρημάτων. Τά στατιστικά στοιχεῖα γιά τά κέρδη τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων δέν δικαιώνουν τό πρῶτο ἐπιχείρημα. Καί στίς βιομηχανίες πού κυριαρχοῦνται ἀπό ὀλιγοπωλιακές σχέσεις ὁ συσχετισμός ἀνάμεσα στή ζήτηση, τήν δυναμικότητα τῆς ἐπιχείρησης καί τίς τιμές τῶν προϊόντων παρουσιάζει κάποια ἐλαστικότητα. Ἡ μείωση τῆς ζήτησης δέν ὀδηγεῖ ἀμέσως σέ περικοπή τῶν τιμῶν (ἀκαμψία τῶν τιμῶν πρὸς

τά κάτω). Άξίζει όμως να υπογραμμίσουμε το γεγονός ότι ακόμη και όταν οι επιχειρήσεις αυτές δεν επιδιώκουν αύξηση των κερδών συντελούν βασικά στην δημιουργία του πληθωρισμού κόστους, γιατί ακριβώς εξ αιτίας της μονοπωλιακής τους δύναμης μπορούν να μεταβιβάσουν στους καταναλωτές κάθε αύξηση του κόστους που προέρχεται από την προσπάθεια των εργαζόμενων να διατηρήσουν ή να αυξήσουν το μερίδιό τους στο εθνικό εισόδημα.

3.4. Μορφές πληθωρικής διαδικασίας

Στην περίπτωση του πληθωρισμού κόστους όπως και στον πληθωρισμό ζήτησεως μπορούμε να διακρίνουμε τόσο απλές πληθωρικές διαδικασίες όσο και τις καλούμενες σύνθετες. (βλέπε σχήμα 2). Στην απλή πληθωρική διαδικασία δημιουργείται μια σπειροειδής αλληλεπίδραση ανάμεσα σε ένα στοιχείο του κόστους και τις τιμές (μισθολ-τιμές). Η απλή αυτή διαδικασία απεικονίζεται με τον ακόλουθο τρόπο :

$$\Delta W_t = \beta \Delta P_{t-\lambda} \quad \text{όπου } \beta > 0 \text{ και } \gamma > 0$$

$$\Delta P_t = \gamma \Delta W_{t-\mu}$$

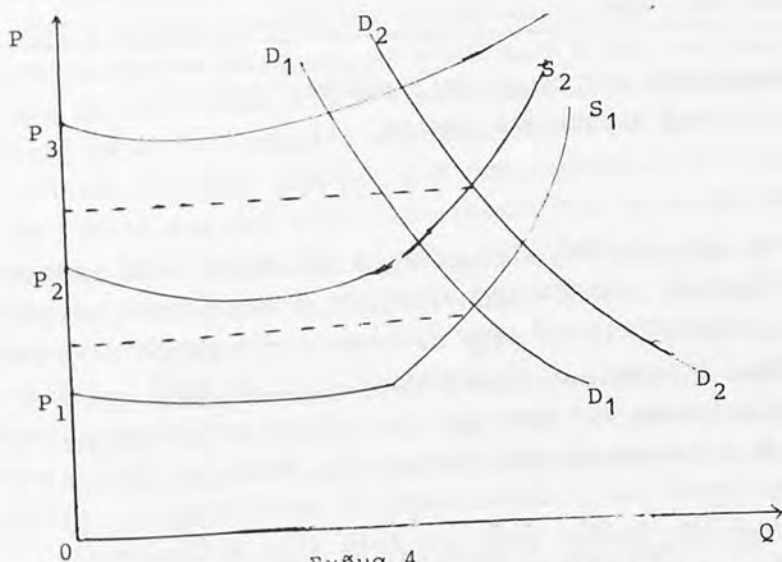
όπου ΔW = ποσοστιαία μεταβολή των μισθών, ΔP = ποσοστιαία μεταβολή του γενικού επιπέδου τιμών, t = περίοδος χρόνου, β και γ = παράμετροι αναπροσαρμογής μισθών και λ και μ = χρονικές υστερήσεις της αναπροσαρμογής μισθών και τιμών.

Οι μεταβολές των μισθών στην περίοδο t καθορίζονται από τις μεταβολές του γενικού επιπέδου των τιμών κατά την περίοδο $t-\lambda$.

Ενώ οι μεταβολές των τιμών κατά την περίοδο t καθορίζονται από τις μεταβολές των μισθών κατά την περίοδο $t-\mu$.

Στη σύνθετη πληθωρική διαδικασία μια αρχική αύξηση της τιμής ενός στοιχείου του κόστους προκαλεί πληθωρικές πιέσεις οι οποίες επεκτείνονται και στη πλευρά της ζήτησης, και προκαλούν κυκλώματα τροφοδότησης και ανατροφοδότησης του συστήματος.

Μια παρόμοια σύνθετη διαδικασία απεικονίζεται στο σχήμα

Σχῆμα 4

Στόν ὀριζόντιο ἀξονα ἀπεικονίζεται τὸ ἐθνικὸ προϊόν σέ σταθερές τιμές καί στόν κάθετο τὸ γενικὸ ἐπίπεδο τῶν τιμῶν.

Αύξηση τοῦ κόστους ὡς συνέπεια αὐξησης τῶν μισθῶν, ἢ τῶν κερδῶν ἢ λοιπῶν στοιχείων κόστους καταγράφεται μέ τὴν μετατόπιση τῆς καμπύλης προσφοράς ἀπὸ τὴν θέση S_1 στή S_2 . Ἡ αὐξηση αὐτὴ ὁδηγεῖ σέ αὐξηση τῶν τιμῶν ἀπὸ P_1 σέ P_2 . Ἡ διαδικασία αὐτὴ δέν σταματᾷ ὅμως ἐδῶ. Ἡ αὐξηση τῶν τιμῶν (πού ἰσοδυναμεῖ μέ αὐξηση εἰσοδήματος) ὁδηγεῖ σέ αὐξηση ζήτησης μέ ἀποτέλεσμα τὴν μετατόπιση τῆς συνάρτησης τῆς ζήτησεως D_1 καὶ D_2 κ.δ.κ.

ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ ΠΟΥ ΠΡΟΕΡΧΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΙΕΣΕΙΣ
ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΟΜΑΔΩΝ. (1)

4.1. Γενικά

Ἡ διαμόρφωση τῆς πληθωρικῆς διαδικασίας, καί εἰδικώτε-
ρα τῆς σπείρας μισθοί-κέρδη-τιμές ἔχει ἀποτέλεσει ἰδιαίτε-
ρο ἀντικείμενο μελέτης στήν μεταπολεμική περίοδο. Οἰκονομο-
λόγοι ὅπως ὁ AUCAS, ὁ DUESENBERY, ὁ F. HOLZMAN καί ἄλλοι,
ἀφοῦ ἐπιχείρησαν μιὰ ποσοτική διερεύνηση τοῦ θέματος, κατέ-
ληξαν σέ μιὰ ἐρμηνεῖα τῶν πληθωρικῶν τάσεων μέ ἀποτέλεσμα
να ἴ παρατίθεται καί ὁ πληθωρισμός μέ προέλευση τίς πιέσεις
τῶν κοινωνικῶν ὁμάδων πλάϊ στά ἄλλα εἶδη πληθωρισμοῦ.

Σύμφωνα μέ τίς ἀπόψεις τῶν οἰκονομολόγων πού ἀναφέρα-
με ἡ οἰκονομική σημασία τοῦ φαινομένου τοῦ πληθωρισμοῦ βρί-
σκεται στήν διαφορετική ταχύτητα ὕψωσης τῶν ἐπί μέρους τι-
μῶν μέ ἀποτέλεσμα μετατοπίσεις τοῦ πραγματικοῦ εἰσοδήματος με-
τάξυ τῶν διαφόρων οἰκονομικῶν ὁμάδων. Οἱ μετατοπίσεις αὐ-
τές προκαλοῦν ἀντιδράσεις τῶν οἰκονομικῶν ὁμάδων μέ σκοπό
τή σταθεροποίηση τοῦ πραγματικοῦ τους εἰσοδήματος. Οἱ ἄν-
τιδράσεις αὐτές εἶναι καθοριστικές γιά τήν διατήρηση καί ἐ-
πιδείνωση τοῦ πληθωρισμοῦ πού προκλήθηκε ἀρχικά.

Ὁ HOLZMAN θεωρώντας (σέ περιόδους πλήρους ἀπασχολήσε-
ως) τίς ἀντιδράσεις αὐτές σάν τό δυναμικό στοιχεῖο τῆς πλη-
θωρικῆς διαδικασίας, πού ρίχνει φῶς στήν σπείρα μισθοί-κέρ-
δη-τιμές προχωρεῖ στήν ἐξέταση τῆς σχέσης ἀναπροσαρμογῆς
χρηματικῶν ἀμοιβῶν καί ἐπιπέδου χρηματικοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδή-
ματος μέ βάση δύο μακροοικονομικά ὑποδείγματα πού περιλαμ-
βάνουν μεταβλητές μέ διάφορες χρονολογήσεις.

4.2. Τό πρῶτο ὑπόδειγμα HOLZAMN

Οἱ βασικές ὑποθέσεις

- α. Οἱ τιμές καί τά κέρδη νά ἔχουν ἀύξηθεῖ σάν ἀποτέλεσμα
ἐνός πληθωρικοῦ σοκ. (2) Μετά τό πληθωρικό σοκ οἱ ἐρ-
γαζόμενοι ἐπιχειροῦν νά ἀνακτήσουν τό εἰσόδημα πού χά-
νουν. Ἡ σχετική ἀύξηση τῶν μισθῶν ἐπιτυγχάνεται μέ χρο-

νική ύστέρηση μιᾶς περιόδου σέ σχέση μέ τήν αύξηση τῶν τιμῶν, ὁ λόγος αύξησης τῶν χρηματικῶν μισθῶν πρός τήν αύξηση τῶν τιμῶν συμβολίζεται μέ n καί στό ὑπόδειγμα θεωρεῖται ἴσος μέ τήν μονάδα. (3) Ἡ τιμολογιακή πολιτική τῶν επιχειρήσεων μετά τό πληθωρικό σόκ ἀποσκοπεῖ στήν διατήρηση τοῦ ἀπόλυτου ἐπιπέδου κέρδους πού δημιουργήθηκε κατά τήν περίοδο τοῦ πληθωρικοῦ σόκ. Ὑποτίθεται ὅτι τά κέρδη ἀκολουθοῦν ἀμέσως τήν αύξηση τῶν μισθῶν. Στήν ἀνάλυση μας συμβολίζεται μέ γ τό ποσοστό τῆς ἀπόλυτης αύξησης τῶν μισθῶν, μέ βάση τήν αύξηση τῶν τιμῶν ἀπό τοὺς επιχειρηματίες (4).

β. Θεωροῦνται σάν δεδομένα ἡ κινητικότητα τῶν συντελεστῶν παραγωγῆς, ἡ παραγωγικότητα, καί οἱ προβλέψεις τῶν οικονομούντων ἀτόμων, ἐνῶ εἶναι ἀπεριόριστη ἡ προσφορά τοῦ χρήματος.

γ. Τό χρηματικό ἐθνικό εἰσόδημα Y_0 διανέμεται σέ μισθοὺς, $W_0 = \alpha Y_0$ (α = ποσοστό μεριδίου ἐργασίας στό ἐθνικό εἰσόδημα) σέ κέρδη καί μερίσματα $Q_0 = \beta Y_0$ (β = ποσοστό μεριδίου επιχειρηματιῶν στό ἐθνικό εἰσόδημα) καί σέ ἄλλα λοιπα εἰσοδήματα ἀπό τόκους, ἐνοίκια κ.λ.π.

$$R_0 = (1 - \alpha - \beta) Y_0 \cdot$$

δ. Ὅσοι εἰσπράττουν τόκους, ἐνοίκια καί ἄλλα εἰσοδήματα ὑποτίθεται ὅτι δέν ἐπιχειροῦν νά μεταβάλλουν τά χρηματικά τους εἰσοδήματα καθῶς οἱ τιμές αὐξάνουν.

Οἱ ἐξισώσεις τοῦ ὑποδείγματος.

$$Y_t = W_t + Q_t + R_t \quad (1)$$

$$W_t = W_{t-1} + an(Y_{t-1} - Y_{t-2}) \quad (2)$$

$$Q_t = Q_{t-1} + (\gamma - 1)(W_t - W_{t-1}) \quad (3)$$

$$R_t = R_0 = R_{t-1} \quad (4)$$

Ἀνόντας τό σύστημα τῶν ἐξισώσεων (1), (2), (3), καί (4) ἔχουμε:

$$Y_t = Y_{t-1} + an\gamma(Y_{t-1} - Y_{t-2}) \quad (5)$$

Ἡ ἐξίσωση (5) ἀποτελεῖ ὁμοιογενῆ ἐξίσωση διαφορῶν δευτέρης τάξεως καί ἡ λύση της μάς δίδει τήν ἀκόλουθη τιμή.

$$Y_t = \frac{AY_0 - Y_1}{A-1} + \frac{Y_1 - Y_0}{A-1} A^t \quad (6)$$

όπου $A = an\gamma$

Εάν βάλουμε $t = \infty$ στην (6) έχουμε

$$Y_\infty = Y_0 + \frac{X}{1-an\gamma} \quad (8)$$

Συμπεράσματα

Τό κλειδί για τό μέγεθος καί τό μήκος τής πληθωρικής διαδικασίας είναι τό γινόμενο $an\gamma$.

Η πληθωρική διαδικασία είναι έκρηκτική εάν $an\gamma \geq 1$. Τό μέγεθος του πληθωρικού σόκ δέν έπηρεάζει τήν σταθερότητα του συστήματος.

Στό υπόδειμά μας έχουν ληφθεϊ $n = 1, \gamma = 1$.

καί έπειδή σέ καμιά χώρα τό a δέν υπερβαίνει τό 0,7 καί από τά στατικά στοιχεία παρελθόντων πληθωρισμών δέν έχει δειχθεϊ ότι $n > 1$ συμπεραίνεται ότι ή έργασία δέν μπορεί νά θεωρηθεϊ σημαντικός παράγοντας για τήν αστάθεια του συστήματος.

Εφ' όσον οι υπόλοιποι παράγοντες παραμένουν σταθεροί όσο μεγαλύτερο είναι τό μερίδιο τής έργασίας στό έθνικό εισόδημα τόσο περισσότερο θά αύξηθούν οι τιμές καί τόσο μεγαλύτερος θά είναι ο αριθμός των χρονικών περιόδων για νά μπορέσει νά φτάσει τό οικονομικό σύστημα σέ ίσορροπία.

Όσο ψηλότερη είναι ή τιμή του n τόσο ψηλότερο θά είναι τό επίπεδο ίσορροπίας του χρηματικού εισοδήματος καί τόσο περισσότερες χρονικές περίοδοι θά χρειασθούν για νά έπιτευχθεϊ τό επίπεδο αυτό.

4.3. Τό δεύτερο υπόδειγμα HOLZMAN

Οι έξιώσεις του υποδείγματος.

Η βασική διαφορά του υποδείγματος II από τό υπόδειγμα I βρίσκεται στην διαφορετική τιμολογιακή πολιτική των επιχειρήσεων. Στό υπόδειγμα II υποθέτουμε ότι οι επιχειρήσεις επιδιώκουν τή διατήρηση των κερδών τους στό ποσοστό (έδω συμβολίζεται μέ B') του συνολικού κόστους τό όποιο ακολουθεϊ άμέσως μετά τό αρχικό πληθωρικό σόκ. Οι υπόλοιπες υποθέσεις είναι οι ίδιες μέ αυτές του υποδείγματος I.

Οι εξισώσεις του υποδείγματος ΙΙ έχουν ως εξής:

$$Y_t = W_t + Q_t + R_t \quad (8)$$

$$W_t = W_{t-1} + an(Y_{t-1} - Y_{t-2}) \quad (9)$$

$$Q_t = \frac{B'}{1-B'} \cdot (W_t + R_t) \quad (10)$$

$$R_t = R_{t0} = R_{t-1} \quad (11)$$

Η επίλυση του συστήματος των εξισώσεων (8), (9), (10) και (11) μας οδηγεί στην ακόλουθη λύση

$$Y_t = Y_{t-1} + \frac{an}{1-B'} \cdot (Y_{t-1} - Y_{t-2}) \quad (10) \quad (12)$$

Η (12) αποτελεί ομοιογενή εξίσωση διαφορών δεύτερης τάξης και η λύση της μας δίνει την επόμενη τιμή.

$$Y_t = \frac{MY_0 - Y_1}{M-1} + \frac{Y_1 - Y_0}{M-1} M^t \quad (11) \quad (13)$$

όπου $\frac{an}{1-B'} = M$

Εάν βάλουμε $t = \infty$ στην εξίσωση 13 έχουμε:

$$Y_\infty = Y_0 + \frac{X}{1-an/1-B'} \quad (12) \quad (14)$$

Συμπεράσματα:

Αν χρησιμοποιήσουμε τις ίδιες τιμές για τις μεταβλητές όπως στην περίπτωση του πρώτου υποδείγματος και βάλουμε

$$B' = 4/11 \quad (B' = \frac{Q_0 + X}{P_0 + X} = \frac{30+10}{100+10})$$

παρτηροϋμε ότι η αύξηση του εισοδήματος είναι πολύ μεγαλύτερη από ό,τι στην πρώτη περίπτωση.

Τό υπόδειγμα γίνεται λιγώτερο σταθερό τώρα. Είναι δέ έκρηκτικό όταν $an+B' > 1$. Δηλαδή όταν οι εργαζόμενοι και οι επιχειρήσεις προσπαθούν να λάβουν συνολικά μεγαλύτερα μερίδια από ό,τι επιτρέπει τό επίπεδο του πραγματικού εισοδήματος. Εάν $an+B' < 1$ τότε τό επίπεδο εισοδήματος όπου επιτυγχάνεται η ισορροία είναι πεπερασμένο.

Σημαντικός είναι έδω ό ρόλος του παθητικού τομέα, των οικονομικών ομάδων. Εάν τό R καλύπτει μεγάλη αναλογία του έθνικου εισοδήματος και μεγάλη μερίδα από εργαζόμενους ή

έπιχειρήσεις δέν έμπλέκεται στην σπειρα μισθοί - τιμές-κέρδη, ένα σταθερό σύστημα $ap+B' < 1$ είναι έφικτό. Στην πραγματικότητα τό σύστημα φθάνει σέ ίσορροπία μόνον όταν τό πραγματικό εισόδημα του παθητικού τομέα έχει μειωθεί τόσο ώστε νά έπιτρέψει τήν απαιτούμενη αύξηση του πραγματικού εισοδήματος του ένεργητικού τομέα. Αύτός ο παράγοντας είναι πολύ σημαντικός για τήν σταθερότητα και στο πρώτο υπόδειγμα.

Πρέπει νά υπογραμμίσουμε, ότι ένω στο πρώτο υπόδειγμα τό μέγεθος του πληθωρικού σόκ (X) δέν έπηρεάζει τήν σταθερότητα, δέ συμβαίνει τό ίδιο και τό δεύτερο έφ' όσον τό X υπεισέρχεται στην τιμή του B' ($B' = \frac{Q_0+X}{P_0+X}$).

4.4. Γενικές κρίσεις

Τά υπόδειγματα HOLZMAN είναι μιá συστηματική έπεξεργασία του προβλήματος διαμόρφωσης τής πληθωρικής σπείρας μισθοί-κέρδη-τιμές. Έπεξεργασία πού ουσιαστικά δέν είναι παρά μιá ανάπλαση τής Κενσιανής ανάλυσης σέ δυναμικούς όρους.

Τό βασικό έρώτημα πού διατρέχει τή θεωρία του πληθωρισμού είναι ποιοί παράγοντες καθορίζουν τό επίπεδο τιμών. Σέ αντιδιαστολή μέ τήν ποσοτική θεωρία, πού θεωρεΐ σάν κύριους παράγοντες τίς μεταβολές τής ποσότητας του χρήματος, ο ΚΕΙΝΕΣ μεταθέτει τό κύριο βάρος στο επίπεδο του εισοδήματος και τής δαπάνης. Ό δέ HOLZMAN προχωρώντας ακόμη περισσότερο μέ τήν χρησιμοποίηση διαφορετικών έξισώσεων υπογραμμίζει τόν ρόλο τής ανακατανομής του εισοδήματος και των πιέσεων των οικονομικών μονάδων, και σημειώνει τήν ανεπάρκεια τής ανάλυσης του πολλαπλασιαστού στα πληθωρικά φαινόμενα.

Τά υπόδειγματα HOLZMAN στηρίζονται σέ μιá σειρά περιοριστικές υποθέσεις.

Είναι προφανές ότι ή υπόθεση για τό άπεριόριστο τής προσφοράς του χρήματος είναι καιρίας σημασίας γιατί μιá πλήρης έκδήλωση των πληθωρικών επιδράσεων τής σπείρας μισθοί-κέρδη τιμές είναι δυνατή μόνον έφ' όσον συνεχίζεται ή χρηματοδότηση των ζητούμενων αύξήσεων μισθών.

Ή θεωρία του HOLZMAN μπορεί νά βοηθήσει από αναλυτική σκοπιά στη διερεύνηση των σύγχρονων οικονομικών θεμάτων πού αναφέρονται στην έπιλογή μεταξύ του άνοικτου και του συμπιεσμένου πληθωρισμού και στη δυνατότητα ή μή νά άρθουν οι έλεγχοι

στό συμπιεσμένο πληθωρισμό.

Ἡ ἀνάλυση τῶν δύο ὑποδειγμάτων ὅπως τὴν ἐπιχειρήσαμε προηγούμενα δείχνει τὴν ἀνεπάρκεια τῆς θεωρίας τοῦ πολλαπλασιαστοῦ, τὸ πληθωρικό ρόλο τῶν μεγάλων κερδῶν σέ περίοδο πλήρους ἀπασχολήσεως (σέ ἀντίθεση μέ τίς Κενσιανές ἀντιλήψεις), τὴν δυνατότητα δημιουργίας καλπάζοντος πληθωρισμοῦ στίς περιστάσεις πού ἐκδηλώνονται περιοδικά πληθωρικά σοκ καί ἀσκοῦνται πιέσεις ἀπό τὴν πλευρά τῶν οἰκονομούντων ἀτόμων καί τέλος τὴ σημασία τῆς τιμολογιακῆς πολιτικῆς τῶν ἐπιχειρήσεων καί τοῦ ρόλου τοῦ παθητικοῦ τομέα τῶν οἰκονομικῶν ομάδων.

Πολλοί καταλογίζουν στή θεωρία αὐτή, ὅτι οἱ ὑποθέσεις τῆς τέλει ἀκαμψίας σχηματισμοῦ τῶν τιμῶν σ' ὅλες τίς ἀγορές καθὼς ἐπίσης καί ἡ ἀκαμψία ζήτησεως συντελοῦν στό νά περιορίζεται νά καλύπτει μόνον ἀκραῖες περιπτώσεις τῆς πληθωρικῆς διαδικασίας.

Ἡ θεωρία τοῦ HOLZMAN ἀνεξάρτητα ἀπό ὅσα ἀναφέραμε, παρὰ τοὺς περιορισμούς τῶν ἀρχικῶν ὑποθέσεων καί τὰ ὅρια πού ὑπάρχουν στή θεωρία αὐτή σάν προέκταση καί τροποποίηση τῶν Κενσιανῶν σχημάτων - σχημάτων πού οἱ βάσεις τους τοποθετήθηκαν σέ μιὰ ἐποχὴ διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν σημερινή-γιά λόγους γνωσιολογικούς καί πρακτικούς εἶναι πολὺ χρήσιμη.

ΕΙΣΑΓΟΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΣ

5.1. Γενικά

Εισαγόμενος πληθωρισμός είναι ο πληθωρισμός που οφείλεται στις μεταβολές των τιμών των προϊόντων και υπηρεσιών που εισάγονται μιά χώρα από άλλες χώρες και επιβάλλεται με τους μηχανισμούς του διεθνούς εμπορίου.

Αξιζει νά σημειωθεί ότι ο πληθωρισμός μπορεί νά μεταδοθεί σέ μιά χώρα ακόμη και όταν οι τιμές της είναι σχετικά σταθερές, όχι έξ αίτίας των εισαγωγών της αλλά τής σημαντικής αύξησης ζήτησεως των έξαγωγών της.

Οι παράγοντες που κατά κύριο λόγο είναι υπεύθυνοι για τήν εμφάνιση του εισαγόμενου πληθωρισμού είναι οι εισροές του συναλλάγματος, ή διαμόρφωση τής διεθνούς σχέσης τιμών, ή αύξηση του κόστους των εισαγόμενων αγαθών και υπηρεσιών και ή αύξηση ζήτησεως των έξαγωγών.

Είναι φανερό ότι ο εισαγόμενος πληθωρισμός, καθώς σημειώνουμε σέ προηγούμενο κεφάλαιο, μπορεί νά θεωρηθεί σάμέρος του πληθωρισμού κόστους. 'Ανεξάρτητα όμως απ'αυτή τήν αντίληψη ή διατύπωση γενικής θεωρίας του εισαγόμενου πληθωρισμού είναι αδύνατη, έξ'αίτίας του γεγονότος ότι ή άνάλυση του εισαγόμενου πληθωρισμού σχετίζεται με ύποθέσεις που άφορούν τήν διάρθρωση τής παραγωγής και τής ζήτησεως τής έγχωρίας οικονομίας, ύποθέσεις που ποικίλλουν από οικονομία σέ οικονομία.

5.2. 'Η αύξηση του κόστους των εισαγόμενων αγαθών και υπηρεσιών σάν παράγοντας εισαγόμενου πληθωρισμού.

'Η αύξηση του κόστους των εισαγόμενων αγαθών και υπηρεσιών έγινε πρόσφατα σημαντικός παράγοντας εισαγόμενου πληθωρισμού έξ'αίτίας κυρίως των συνεχών αύξήσεων των τιμών των εισαγόμενων πρώτων ύλών και ιδιαίτερα τής τιμής του πετρελαίου. Οι πληθωρικές επιδράσεις αυτών των αύξήσεων σέ μιά σειρά χώρες έλαβαν έντονο χαρακτήρα λόγω τής μεγάλης σημασίας του πετρελαίου σάν βασικής πρώτης ύλης για πολλές βιομηχανίες, τής δυσκολίας ύποκατάστασης του και τής μονοπωλιακής θέσης των πετρελαιοπαραγωγών.

Τό κύριο βάρος τῆς ἀνάλυσης στήν ἐξέταση αὐτοῦ τοῦ παράγοντα εἰσαγόμενου πληθωρισμοῦ δίνεται στήν αὔξηση τῶν τιμῶν τῶν εἰσαγόμενων εἰδῶν καί στίς αὐξήσεις τῶν ἐγχώριων δαπανῶν παραγωγῆς πού προέρχονται ἀπό τήν αἰτία αὐτή. Μ' αὐτό τόν τρόπον γίνεται σύνδεση εἰσαγόμενου πληθωρισμοῦ καί πληθωρισμοῦ κόστους. (Βλέπε σχετ. κεφ. 3 σελ. 27-28). Ἐτσι ἐρμηνεύεται ἡ ἐξέλιξη τοῦ δείκτη τιμῶν γιά τά τελικά προϊόντα μέ βάση τήν ἐξέλιξη τοῦ κατά μονάδα κόστους ὅπου τό κόστος τῆς μονάδας ἀποτελεῖται κυρίως ἀπό τό κόστος τῶν εἰσαγόμενων πρώτων ὕλων καί τό κόστος τῶν μισθῶν. Ἡ πληθωρική διαδικασία ἐκδηλώνεται, στό βαθμό πού ἡ ἀξία τῶν εἰσαγομένων ὕλων ἀντιπροσωπεύει ἰκανό κλάσμα τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καί ὁ ρυθμός αὔξησης τῶν τιμῶν τῶν εἰσαγομένων ὕλων εἶναι τόσο ὑψηλός ὥστε νά διαταράσσεται ἡ ἰσορροπία τῆς ἐγχώριας οἰκονομίας, μέ τήν αὔξηση τῶν τιμῶν τῶν τελικῶν ἀγαθῶν, καί τήν ἀσκησιμότητα πένεσις τοῦ μισθοῦ, μέ ἀποτέλεσμα ἡ αὔξηση τοῦ κόστους τῶν μισθῶν νά δημιουργεῖ νέες αὐξήσεις τῶν τιμῶν καί οὕτω καθ' ἑξῆς: (σπεῖρα μισθῶν - τιμῶν).

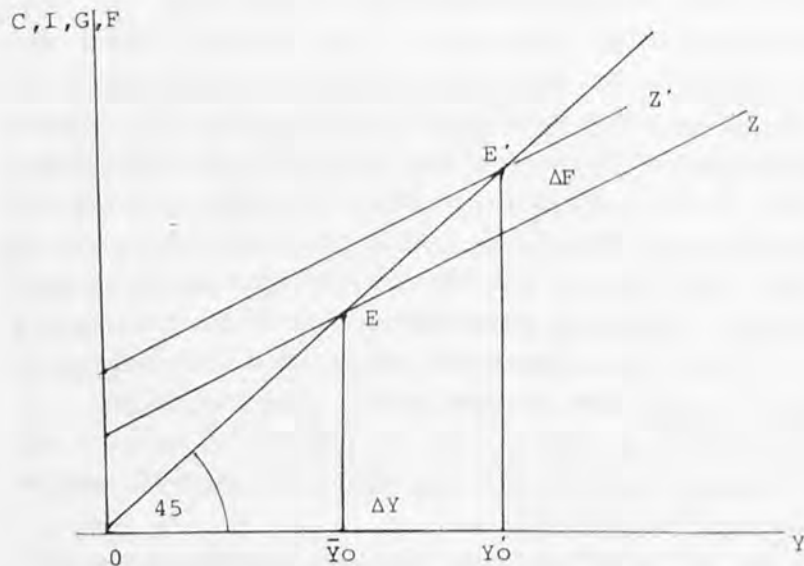
Ἡ ἀνάλυση πού ἀναφέραμε, τονίζει τήν εὐπάθεια στίς πληθωρικές πιέσεις τῶν χωρῶν πού οἱ εἰσαγωγές τους ἀντιπροσωπεύουν ἕνα μεγάλο κλάσμα τοῦ ἐθνικοῦ τοῦ εἰσοδήματος καί τήν ἀνάγκη χάραξης μιᾶς ἀναπτυξιακῆς πολιτικῆς ὑποκατάστασης εἰσαγωγῶν.

5.3. Ἄλλοι παράγοντες εἰσαγόμενου πληθωρισμοῦ.

Ἡ αὔξηση ζητήσεως ἐξαγωγῶν.

Καθώς σημειώσαμε στήν ἀρχή τοῦ κεφαλαίου ὁ πληθωρισμός μπορεῖ νά μεταδοθεῖ σέ μιᾶ χώρα ὄχι μόνον μέσω τῶν εἰσαγωγῶν, ἀλλά καί ἐξ αἰτίας μιᾶς σημαντικῆς αὔξησης ζητήσεως ἐξαγωγῶν τῆς. Μιά αὐτοδύναμη μεταβολή τῆς καθαρῆς ἐξωτερικῆς ζητήσεως $F(F=X-M)$ λόγω αὐτοδύναμης μεταβολῆς τοῦ ἐπιπέδου τῶν ἐξαγωγῶν ἐπηρεάζει τό ἐπίπεδο συνολικῆς ζητήσεως καί ὁδηγεῖ σέ ἀλλαγὴ τῆς εἰσοδηματικῆς ἰσορροπίας τῆς οἰκονομίας. Ἐάν τό προηγούμενο ἐπίπεδο εἰσοδηματικῆς ἰσορροπίας εἶναι ἐπίπεδο πλήρους ἀπασχολήσεως ἢ ἐπίπεδο προσέγγισης πλήρους ἀπασχολήσεως, τότε ἀποτέλεσμα τῆς μετατόπισης τῆς συνολικῆς ζητήσεως εἶναι ἡ δημιουργία ἑνός πληθωρικοῦ κενοῦ. Τό πληθωρικό κενό

πού προκαλείται από την αυτόνομη μεταβολή της καθαρής έξωτερικής ζήτησεως εξ αίτιας μιᾶς αύξεσης ζήτησεως εξαγωγῶν παριστάνεται γραφικὰ μέ τό σχῆμα 5.

Σχῆμα 5

Ἡ αύξεση ζήτησεως γιά έξαγωγές πού αναφέραμε δέν ενεργεῖ πληθωρικὰ, όταν μπορεῖ νά αντισταθμισθεῖ ἀπό μεταβολή άλλων στοιχείων πού θά μετατοπίσουν ἰσοδύναμα πρὸς τὰ κάτω τήν συνολική καμπύλη ζήτησεως. Μιά τέτοια αντιστάθμιση μπορεῖ νά σημειωθεῖ μέ τήν ἰσόποση έξαγωγή κεφαλαίου.

Οἱ εἰσορές τοῦ συναλλάγματος

Ἡ δημιουργία πλεονάσματος στό ἰσοζύγιο συναλλάγματος μπορεῖ νά ὀδηγήσει στήν αύξεση τῆς ποσότητας τοῦ χρήματος τῆς Κεντρικῆς Τράπεζας στήν ἡμεδαπή χώρα. Σύμφωνα μέ τήν προηγούμενη ἀνάλυση ἡ μεγαλύτερη ποσότητα χρήματος θά ὀδηγήσει στήν άνοδο τοῦ ἐγχώριου ἐπίπεδο τιμῶν. Ἡ δέ δημιουργία πλεονάσματος στό ἰσοζύγιο συναλλάγματος μπορεῖ νά συντελεσθεῖ μέ τόν ἀκόλουθο τρόπο: Ὄταν ανεβαίνει τό ἐπίπεδο τιμῶν τῆς ἀλλοδαπῆς μέ σταθερό ἐπίπεδο τιμῶν στήν ἡμεδαπή ἡ ἐγχώρια οἰκονομία θά εἰσάγει ὀλιγότερα καί ἡ ἀλλοδαπή περισσότερα. Τά ἐγχώρια ἀγαθά θά γίνουν σχετικῶς φθηνότερα ἀπό ἐκεῖνα τῆς ἀλλοδαπῆς μέ ἀποτέλεσμα τήν εἰσορή τοῦ συναλλάγματος στήν ἐγ-

χώρια οικονομία.

Ἡ διαμόρφωση τῆς διεθνούς σχέσης τιμῶν.

Οἱ ἀύξομειώσεις τῆς τιμῆς τοῦ συναλλάγματος ἄσκουν σημαντικές πληθωρικές ἐπιδράσεις. Π.χ. ἡ ὑποτίμηση τοῦ συναλλάγματος τῆς χώρας Α μπορεῖ νά συντελέσει α) στήν ἀύξηση τῶν τιμῶν τῶν εἰσαγόμενων τῆς εἰδῶν ἐφ' ὅσον οἱ τιμές τῆς χώρας Β παρουσιάζουν ἀύξηση σέ σχέση μέ τίς τιμές τῆς Α καί β) στήν ἀύξηση τῆς ζήτησεως γιά τά ἐξαγόμενα ἀγαθά τῆς. Ἐτσι τελικό ἀποτέλεσμα θά εἶναι ἡ δημιουργία πληθωρικών πιέσεων μέ τήν ἀύξηση τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τιμῶν στή χώρα Α.

ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΠΛΗΘΩΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

6.1. Γενικά

Ἡ προηγούμενη ἀνάλυση μᾶς ὀδηγεῖ στίς ἀκόλουθες σημαντικές διαπιστώσεις: α) Ὁ πληθωρισμός δημιουργεῖται κατ'ἀρχὴν ἀπὸ τὴν ἀλληλεπίδραση τῶν δυνάμεων τῆς ζήτησεως καὶ τοῦ κόστους. β) Ἡ ἐπισημάνση τῶν αἰτίων τοῦ εἶναι δύσκολη ἐπειδὴ συμπλέκονται διάφοροι παράγοντες στή διαμόρφωση τῆς πληθωρικῆς διαδικασίας γ) Ὁ πληθωρισμός ἀποτελεῖ ἕναν τόσο σοβαρὸ διαταρακτικὸ παράγοντα τοῦ οἰκονομικοῦ συστήματος ὥστε εἶναι ἀναγκαῖα ἡ κρατικὴ παρέμβαση γιὰ τὴ λήψη μέτρων καταπολέμησης του.

Τρεῖς εἶναι οἱ βασικὲς καὶ πιὸ γνωστὲς μέθοδοι γιὰ τὴν καταπολέμησή τοῦ πληθωρισμοῦ. Ἡ Δημοσιονομικὴ, ἡ Νομισματικὴ καὶ ἡ Εἰσοδηματικὴ πολιτικὴ. Οἱ μέθοδοι αὐτὲς ἀποσκοποῦν οἱ μὲν δύο πρῶτες στή καταπολέμηση τοῦ πληθωρισμοῦ ζήτησεως, ἡ δὲ τρίτη τοῦ πληθωρισμοῦ κόστους. Σὲ πολλὲς περιπτώσεις γίνεται ἕνας συνδυασμὸς μιᾶς ἢ καὶ περισσοτέρων μεθόδων, ἐνῶ ἄλλες φορές τὸ μεγαλύτερο βᾶρος δίνεται σὲ μιὰ συγκεκριμένη ὅπως π.χ. στὴν εἰσοδηματικὴ πολιτικὴ τὰ τελευταῖα χρόνια. Στὸ κεφάλαιο πού ἀκολουθεῖ θὰ ἐξετάσουμε λεπτομερικὰ τίς τρεῖς μεθόδους.

6.2. Ἡ καταπολέμηση τοῦ Πληθωρισμοῦ Ζήτησεως

Ἡ δημοσιονομικὴ πολιτικὴ.

Στὸν πληθωρισμὸ ζήτησεως τὸ ἀνερχόμενο ἐπίπεδο τιμῶν εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ ὅτι ἡ ὑπερβάουσα ζήτησης ὑπερβαίνει τὸ ἐπίπεδο πλήρους ἀπασχόλησης. Οἱ προσπάθειες γιὰ τὴν καταπολέμηση τῆς πληθωρικῆς διαδικασίας συγκεντρώνονται στὴν ἐξαφάνιση τοῦ πληθωρικοῦ κενοῦ. Τὰ μέτρα τῆς δημοσιονομικῆς πολιτικῆς ἀποσκοποῦν ἀκριβῶς στὸ νὰ περιορίσθῃ ἡ ὑπερβάουσα ζήτηση. Ἐνα ἀπὸ τὰ μέτρα αὐτὰ εἶναι ἡ δημιουργία πλεονάσματος στὸν προϋπολογισμό (Μείωση τῶν δαπανῶν - αὔξηση τῶν φόρων). Ἡ πολιτικὴ τοῦ πλεονασματικοῦ προϋπολογισμοῦ ἐπιδιώκεται εἴτε μὲ τὴν μείωση τῶν δημοσίων δαπανῶν δίχως ἀντί -

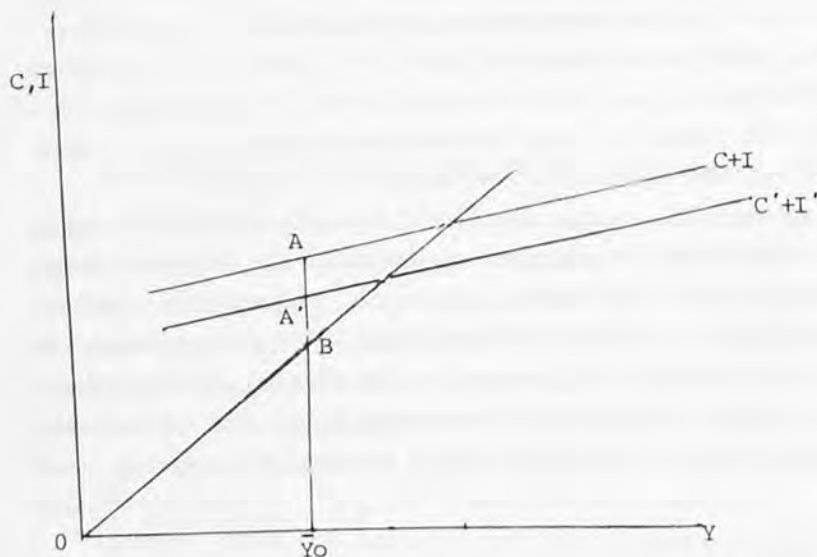
τοιχη μείωση τών φόρων είτε μέ τήν αύξηση τών φόρων δίχως μείωση τών δαπανών είτε μέ τόν συνδυασμό καί τών δύο μέτρων. Συγκεκριμένα στήν δεύτερη περίπτωση ή κυβέρνηση είσπράττει από φόρους ποσά μεγαλύτερα από αυτά πού ξοδεύει. Τό πλεόνασμα αυτό κρατείται καί έτσι περιορίζονται οί συνολικές δαπάνες καί δημιουργείται ένα περίσσευμα άναξιοποίητων παραγωγικών πόρων πού έμποδίζει τήν ύψωση τών τιμών.

Ή εφαρμογή τής πολιτικής αύτης δέν είναι πάντοτε εύχερης, καί προσκρούει σέ σοβαρά προβλήματα. Τά υπεύθυνα όργανα τής οικονομικής πολιτικής, καλούνται νά άπαντήσουν σέ δύσκολα προβλήματα σχετικά μέ τήν έκταση, τό χρονικό σημείο έφαρμογής καί τή μορφή τής άναγκαίας μεταβολής τών δημοσίων δαπανών, ένώ δέν θά πρέπει νά παραγνωρίζεται καί τό γεγονός τής άπροθυμίας τών καταναλωτών στίς άνεπτυγμένες χώρες νά μειώσουν τό βιοτικό τους επίπεδο. (1). ✓ *Εως τού*

Ή μορφή παρέμβασης τής νομισματικής πολιτικής

Στό δεύτερο κεφάλαιο δώσαμε περιγραφικά καί διαγραμματικά τήν έννοια του πληθωρικού κενού. Άκριβώς τήν κάλυψη αύτου του πληθωρικού κενού έρχεται νά πετύχει ή Νομισματική Πολιτική για νά έξασφαλίσει τήν ίσορροπία ανάμεσα στή συνολική ζήτηση καί τή συνολική προσφορά σέ συνθήκες πλήρους άπασχολήσεως. Ή συνολική ζήτηση έξαρτάται από τήν κατανάλωση τήν επένδυση καί τίς Δημόσιες δαπάνες. Οί Νομισματικές αρχές έχουν τήν δυνατότητα νά επιδράσουν στήν επένδυση καί μέ τή βοήθεια του πολ/αστή νά επιδράσουν στό επίπεδο εισοδήματος μέ ταυτόχρονη μείωση του πληθωρικού κενού. Αύτή ή ενέργεια φαίνεται στό σχήμα 6 όπου για λόγους άπλούστευσης ή καμπύλη συνολικής ζήτησεως απεικονίζει μόνο τήν κατανάλωση καί τή επένδυση. Μείωση τής επένδυσης μετατοπίζει τήν καμπύλη C+I πρός τά κάτω μειώνοντας τό πληθωρικό κενό από AB σέ A'B. Ή διακεκομένη γραμμή παριστᾶ τό εισόδημα πλήρους άπασχολήσεως.

Τό έρώτημα πού προβάλλει στήν περίπτωση αύτή είναι σχετικό μέ τόν τρόπο πού οί νομισματικές αρχές επηρεάζουν τήν κατανάλωση καί επένδυση επιτυγχάνοντας τήν μετατόπιση τής καμπύλης C+I πρός τά κάτω. Ή επένδυση βασικά έξαρτάται από

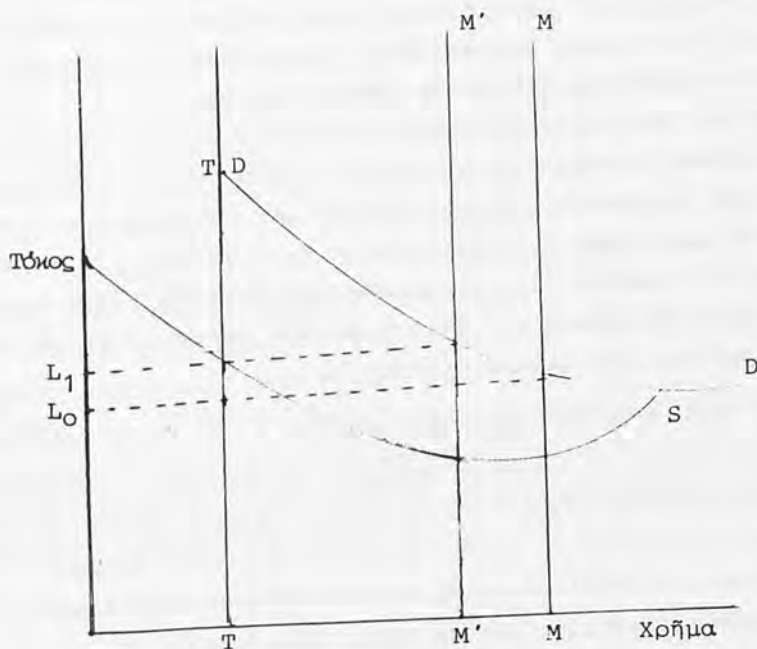

Σχήμα 6

τόν τόκο καί τήν ὀριακή ἀποδοτικότητα τῶν ἐπενδύσεων καί ὁ τόκος ἀπό τήν προσφορά καί τή ζήτηση τοῦ χρήματος. Οἱ νομισματικές ἀρχές ἐλέγχουν τήν προσφορά τοῦ χρήματος κυρίως μέ τήν πολιτική τοῦ προεξοφλητικοῦ τόκου, τήν πολιτική τῆς ἀνοικτῆς ἀγορᾶς καί τήν πολιτική τοῦ ὑποχρεωτικοῦ ταμειακοῦ ἀποθέματος τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν, ἐνῶ μποροῦν καί τή ζήτηση τοῦ χρήματος νά ἐπηρεάσουν ἐπενεργώντας μέσω τῆς πολιτικῆς τῆς ἄνοικτῆς Ἀγορᾶς στό τόκο τῶν χρηματιστηριακῶν τίτλων. Ἐτσι ἡ ἐπενέργεια πάνω στήν προσφορά χρήματος εἶναι τό κλειδί τῆς ὅλης παρέμβασης.

Συμπερασματικά μπορούμε νά ποῦμε ὅτι οἱ Νομισματικές ἀρχές γιά νά ἀποκατασταθεῖ ἡ ἰσορροπία σέ ἐπίπεδο πλήρους ἀπασχόλησεως μειώνουν τήν προσφορά τοῦ χρήματος - μέ τήν πρόθεση ὅτι ἡ ζήτηση χρήματος παραμένει σταθερή προκαλώντας ὀψωση τοῦ τόκου καί ὀδηγοῦν ἔτσι σέ μείωση τῆς ἐπένδυσης καί κατά ἐπέκταση τῆς συνολικῆς ζήτησεως.

Ἡ ὀψωση τοῦ τόκου ἐξ αἰτίας τῆς ἐλάττωσης τῆς προσφορᾶς τοῦ χρήματος ἀπεικονίζεται στό σχήμα 7.

Σχήμα 7

όπου MM ή αρχική προσφορά του χρήματος, DD ή ζήτηση χρήματος SS ή κερδοσκοπική ζήτηση χρήματος, TT ή ζήτηση του χρήματος για συναλλαγές και εξασφάλιση (ή άθροιση της SS και TT μάς δίνει τη DD) και $M'M'$ ή νέα προσφορά χρήματος.

Ο καθηγητής SAMUELSON προκρίνει σε πληθωρικές συνθήκες τη σταθεροποιητική αλληλουχία μεταβολών που ακολουθεῖ. Πρόκειται για μία αλλαγμένη μορφή του ίδιου ακριβώς πράγματος.

Επηρεασμένη μείωση της ρευστότητας των Εμπορικών Τραπεζών μείωση κατ'αναλογία 5 : 1 της συνολικής ποσότητας του χρήματος M - αύξηση του κόστους και μείωση των εύκολων διαθέσιμων της πίστης - μείωση των ιδιωτικών και δημοσίων δαπανών επένδυσης - πολλαπλασιαστική μείωση του χρηματικού εισοδήματος.

Επιτυχής εφαρμογή της νομισματικής πολιτικής είναι ανεφικτη για μία σειρά σοβαρούς λόγους. Η αποτελεσματικότητα της θα ήταν δυνατή, α) εάν η ζήτηση χρήματος παρουσίαζε μι-

κρή ελαστικότητα σέ σχέση μέ τίς μεταβολές τοῦ τόκου, ὀπό-
 τε ἐάν π.χ. στό σχήμα μας ἡ DD κατεῖχε τή θέση τῆς SS ἢ ἦ-
 ταν ὀριζόντια ἢ μείωση τῆς προσφορᾶς τοῦ χρήματος θά ὀδη-
 γοῦσε ἢ σέ καμμία ἢ σέ μία πολύ μικρή ἀῶξηση τοῦ τόκου καί
 β) ἐάν οἱ ἐπενδύσεις παρουσίαζαν μεγάλη ελαστικότητα σέ σχέ-
 ση μέ τίς μεταβολές τοῦ τόκου. Φαίνεται ὁμως ὅτι ἡ πολιτική
 ἀῶξης τῶν ἐπικοκίων δέν ἀσκεῖ σημαντική ἀνασχετική ἐπίῶρα
 στή ζήτηση ἀγαθῶν γιά ἐπενδύσεις, ἐάν ἡ ζήτηση αὐτή ἔχει
 σκοπὸν τήν κερδοσκοπία ἢ τήν ἐξασφάλιση περιουσιακῶν στοι-
 χείων, σέ περιπτώσεις προβλεπομένου πληθωρισμοῦ. Στήν περί-
 πτωση πού ἡ καμπύλη ὀριακῆς ἀποδοτικότητας τῆς Ἐπένδυσης
 εἶναι κἀθετή ἢ ἀῶξηση τοῦ ἐπιτοκίου δέν θά μπορέσει νά προ-
 καλέσει μείωση στό ἐπίπεδο ζήτησεως.

✓ Τά μέσα ἐφαρμογῆς τῆς Νομισματικῆς καί Πιστωτικῆς Πολιτικῆς

Διακρίνουμε δύο κυρίως ὀμάδες. Ἡ πρώτη περιλαμβάνει τά
 λεγόμενα ὀρθόδοξα μέτρα γιά τά ὀποῖα μιλήσαμε ἤδη δηλαδή πο-
 λιτική προεξοφλητικοῦ τόκου, πολιτική ἀνοικτῆς ἀγορᾶς καί
 πολιτική τοῦ μεταβαλλομένου ποσοστοῦ ὀποχρεωτικῶν διαθεσίμων
 τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν. Ἡ δεύτερη ὀμάδα ἄφορᾶ τά λεγόμενα
 ἀμεσα μέτρα ὀικονομικῆς πολιτικῆς, δηλαδή πῶς διαφόρων φύσε-
 ων ποσοτικούς καί ποιοτικούς πιστωτικούς περιορισμούς.

α) Ἡ πολιτική ἀνοικτῆς ἀγορᾶς.

Ἡ οὐσία τοῦ ἐλέγχου τοῦ ὀγκου τῶν καταθέσεων τῶν πι-
 στωτικῶν τραπεζῶν βρῖσκεται στό μέγεθος τῶν καταθέσεων αὐ-
 τῶν τῶν Τραπεζῶν στήν Κεντρική Τράπεζα. Περιορίζοντας αὐτές
 τίς καταθέσεις ἡ Κεντρική Τράπεζα ἐπιτυγχάνει τήν μείωση
 τῆς προσφορᾶς τοῦ χρήματος καί ἐπηρεάζει ἔτσι μειωτικά τή
 συνολική ζήτηση μέ ἀποτέλεσμα τήν ἐξάλειψη τῶν πληθωρικῶν
 πιέσεων. Αὐτό ἐπιτυγχάνεται μέ τήν πώληση ἀπό μέρος τῆς Κεν-
 τρικής Τράπεζας βραχυπρόθεσμων ἢ μακροπρόθεσμων τίτλων στό
 κοινό, Μέ τόν τρόπο αὐτό ἐπιτυγχάνεται ὁ ἕνας ἀπό τοὺς δύο
 κύριους βασικούς σκοπούς τῆς λεγομένης πολιτικῆς τῆς ἀνοι-
 κτῆς ἀγορᾶς σέ περίπτωση πληθωρισμοῦ

Τό παράδειγμα πού ἀκολουθεῖ ἀναλύει λεπτομερειακά τήν
 μέθοδο αὐτή.

Ἡ Κεντρική Τράπεζα πωλεῖ τίτλους ἀξίας 1000 λιρῶν. Οἱ τί-
 τλοι θά πληρωθοῦν ἀπό τίς καταθέσεις τῶν πιστωτικῶν τραπεζῶν.
 Ὅποιοσδήποτε ἀγοράζει τοὺς τίτλους θά ὀφείλει 1000 λίρες στήν Κεν-
 τρική Τράπεζα. Τό ἀποτέλεσμα θά εἶναι νά μειωθεῖ ὁ λογαρια-
 σμός τῆς πιστωτικῆς τράπεζας πρὸς τήν Κεντρική κατά 1000 λί-

ρες. Κατ'αυτό τό τρόπο , τό αποτέλεσμα θά είναι νά μειωθεί ὁ λογαριασμός τῆς πιστωτικῆς τράπεζας πρὸς τὴν Κεντρική κατὰ 1000 λίρες. Ταυτόχρονα μειώνονται καί οἱ καταθέσεις τῆς γιὰ νά διατηρηθῆι τό ἴδιο ποσοστό ρευστότητας. Στὴ περίπτωση αὐτῆ ἡ ἀφαίρεση τοῦ χρήματος θά ἐπιδράσει ἀκόμη πῖο μειωτικά καί ἔτσι ἡ πτώση στὰ μετρητὰ κατὰ 1000 λίρες είναι πιθανὸ νά μειώσει τίς τραπεζικὲς καταθέσεις κατὰ 3.000. Τὸ ἀκριβὲς μέγεθος μιᾶς μείωσης θά ἐξαρτηθῆι ἀπὸ τό ὕψος τοῦ ποσοστοῦ ρευστότητας καί ἀπὸ τὴν ἀφαίρεση τοῦ χρήματος. Ὅρος ἀπαραίτητος γιὰ τὴν ἀσκηση τῆς πολιτικῆς τῆς ἀνοικτῆς ἀγορᾶς είναι ἡ διατήρηση σταθεροῦ ποσοστοῦ ρευστότητας.

Ὁ δεύτερος σκοπὸς τῆς πολιτικῆς τῆς ἀνοικτῆς ἀγορᾶς σέ συνθήκες πληθωρισμοῦ συνίσταται στὴν ὕψωση τοῦ ἐπιπέδου τοῦ τόκου τῆς πιστωτικῆς ἀγορᾶς. Ἡ Κεντρική Τράπεζα πωλεῖ μεγάλες ποσότητες χρεωγράφων στὸ χρηματιστήριον, ἡ αὔξησις τῆς προσφοράς τῶν χρεωγράφων ὁδηγεῖ στὴν πτώση τῆς τιμῆς τους καί ἔτσι ὑψώνεται τό ἐπίπεδον τοῦ τόκου.

β) Πολιτικὴ προεξοφλητικοῦ τόκου.

Προεξοφλητικὸς τόκος καλεῖται συνήθως ὁ τόκος μέ τὸν ὁποῖον ἡ Κεντρική Τράπεζα δανείζει τίς Ἐμπορικὲς.

Ἡ θεωρία τοῦ προεξοφλητικοῦ τόκου ἀνεπτύχθηκε τὴν δεκαετία τοῦ 1920-29, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀτυχή χρησιμοποίησιν ἄλλων μεθόδων νομισματικῶν ἐλέγχου. Μέ βάση τὴν θεωρίαν αὐτὴν ἡ ὕψωση τοῦ προεξοφλητικοῦ τόκου θά ὁδηγοῦσε στὴν μείωση τῆς προσφοράς καί κατ'ἐπέκτασιν τῆς δαπάνης.

Συγκεκριμένα ἡ Κεντρική Τράπεζα ὑψώνοντας τὸν προεξοφλητικὸν τόκον ἀναγκάζει τίς Ἐμπορικὲς Τράπεζας νά προσαρμόσουν τὸ ἐπιτόκιο τῶν δανείων τους πρὸς τὸ προεξοφλητικὸ ἐπιτόκιο. Σέ πληθωρικὲς συνθήκες ἡ αὔξησις αὐτῆ συντελεῖ στὴν μείωση τῆς ἐπενδυτικῆς δραστηριότητος.

Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς πολιτικῆς προεξοφλητικοῦ τόκου ἀπὸ μέρους τῶν Κεντρικῶν Τραπεζῶν δέν είναι πάντα εὐκόλη, γιὰτί οἱ Ἐμπορικὲς Τράπεζες δέν καταφεύγουν στὰ δάνεια τῶν Κεντρικῶν Τραπεζῶν ὅταν ἔχουν ἐπαρκῆ ρευστότητα. Ἀκόμη ἐάν δέν διαθέτουν ἐπαρκεῖς καί κατάλληλους τίτλους γιὰ ἀναπροεξόφλησιν, τό ἔργο γιὰ Κεντρικῆς Τράπεζας γίνεται ἐξαιρετικὰ δύσκολον.

γ) Τό μεταβαλλόμενο ποσοστό υποχρεωτικών καταθέσεων.

Είδαμε προηγούμενα ότι τόσο η πολιτική της ανοικτής αγοράς, όσο και η πολιτική του προεξοφλητικού τόκου υπόκεινται σε ορισμένους περιορισμούς. Η ύπαρξη των περιορισμών, αούτων επιβάλλει σαν ορθότερη μέθοδο από μέρους των Κεντρικών Τραπεζών την πολιτική του μεταβαλλομένου ποσοστού υποχρεωτικών καταθέσεων.

Οι Έμπορικές Τράπεζες υποχρεώνονται από τον νόμο να κρατούν ένα μέρος των καταθέσεων του κοινού με τη μορφή ρευστών ταμειακών διαθεσίμων, για τον προφανή λόγο ότι τά ρευστά αυτά ταμειακά διαθέσιμα συνιστούν ένα ασφαλιστικό απόθεμα για να αντιμετωπισθεί η ανάληψη καταθέσεων.

Για την καταπολέμηση του πληθωρισμού η Κεντρική Τράπεζα αύξάνει τό ποσοστό των υποχρεωτικών ταμειακών διαθεσίμων των Έμπορικών Τραπεζών. Στη περίπτωση αυτή οι Έμπορικές Τράπεζες αν κρίνουν τό ποσοστό ρευστότητας τό οριζόμενο από τον νόμο ανεπαρκές σε σύγκριση με τον όγκο των κρατουμένων ρευστών τους, αναγκάζονται να πωλήσουν στο κοινό μέρος των τίτλων τους.

Η χρήση του μέτρου αυτού δέν είναι άπαλλαγμένη από αδυναμίες. Η συνεχής μεταβολή του ποσοστού ρευστότητας προκαλεί συγχυση και νέες δυσκολίες. ✓

Είδικοί Ποσοτικοί και Ποιοτικοί Πιστωτικοί Έλεγχοι

Οι ειδικοί ποσοτικοί και ποιοτικοί πιστωτικοί έλεγχοι εκρίθησαν σαν αναγκαίο μέτρο ιδιαίτερα στα μεταπολεμικά χρόνια, όταν σε συνθήκες έντονων πληθωρικών πιέσεων τά ορθόδοξα μέσα φάνηκαν πολύ λίγο αποτελεσματικά.

Η μεταπολεμική πείρα έχει δείξει, ότι τά ορθόδοξα μέσα στάθηκαν άνίκανα να μειώσουν τη ζήτηση χρηματικών κεφαλαίων για κερδοσκοπικές δραστηριότητες και επέδρασαν δυσμενώς στους κλάδους παραγωγής κεφαλαιουχικών αγαθών.

Ο κύριος στόχος των ειδικών πιστωτικών ελέγχων ανίσταται βασικά στη εύνοϊκή πιστοδοτική μεταχείριση των επενδύσεων οικονομικής ανάπτυξης. Αποτελούν κατά κάποιο τρόπο παρέμβαση στον ελεύθερο μηχανισμό της πιστωτικής αγοράς. Στο βαθμό πού έχουν εισαγάγει κεντρικό πρόγραμματισμό και έκτενη κρατικό έλεγχο οι διάφορες οικονομίες συνιστούν σοβαρά όργανα νομισματικού έλέγχου.

Τά βασικώτερα μέτρα έλέγχου είναι τά εξής:

- Περιορισμοί καί απαγορεύσεις στην χρηματοδότηση πού διευκολύνει τήν αύξηση κατανάλωσης ή τίς μή παραγωγικές επενδύσεις.

- Προηγούμενη έγκριση τών άρμοδίων πιστωτικών αρχών για τήν χορήγηση πιστώσεων από μέρος τών τραπεζών.

- Καθορισμός όρίων χρηματοδότησης μέ άσπληρότερη μεταχείριση του εισαγωγικού έμπορίου.

- Υποχρέωση τών Έμπορικών Τραπεζών νά χρηματοδοτούν παραγωγικές επενδύσεις.

- Καθορισμός τών έπιτοκίων χορηγήσεων τών Τραπεζών.

Τό σχήμα τής νομισματικής πολιτικής, πού αναλύθηκε προηγούμενα, σχηματικά μπορεί νά άποδοθεί μέ τήν άλληλουχία:

Μείωση Ποσότητας χρήματος - Αύξηση του Τόκου - Μείωση τής Έπένδυσης - Έπαναφορά στην ίσορροπία. Όμως στην πράξη τά άποτελέσματα στις τιμές δέν είναι άνάλογα πρós τίς μεταβολές τής χρηματικής προσφοράς. Ούδέποτε οί νομισματικές έπιδράσεις είναι οί μοναδικές πού έξασκούνται στην άπασχόληση, τό εισόδημα καί τίς τιμές.

Έκτός από τίς γενικές διαπιστώσεις άνάγκη είναι νά έξετάσουμε όρισμένα μερικώτερα σημεία.

α) Τά όρθόδοξα μέσα προσκρούουν στους περιορισμούς πού άναφέραμε. Η πολιτική τής άνοικτής άγοράς προκαλεί τέτοιες μεταβολές στις τιμές τών χρεωγράφων, πού ένδέχεται νά κλονίσουν τήν έμπιστοσύνη τών επενδυτών στην κεφαλαιαγορά. Τό προεξοφλητικό έπιτόκιο σέ όρισμένες περιπτώσεις έξουδετερώνεται έντελώς όπως π.χ. σέ περίπτωση πληθωρισμού. Συχνά σέ τέτοιες περιπτώσεις οί έπιχειρηματίες εύνοούν άποφάσεις για επενδύσεις επειδή οί δανειζόμενοι τά άναγκαία για επένδυση κεφάλαια προσβλέπουν σέ μία τόσο σημαντική άπαξίωση τής νομισματικής μονάδας, ώστε νά δικαιολογείται ο δανεισμός χρηματικών κεφαλαίων μέ οιοδήποτε έπιτόκιο.

β) Στην περίπτωση πού θά έπιχειρήσουμε μέ μία μεγάλη ύψωση του τόκου καί μέ άλλους περιορισμούς νά συγρτήσουμε τόν πληθωρισμό άναπόφευκτη συνέπεια θά είναι η ύφεση.

γ) Μετά τό Β' Παγκόσμιο πόλεμο η μεγάλη αύξηση του δημοσίου χρέους σέ μία σειρά χώρες έχει μειώσει τήν άποτελεσματικότητα τής νομισματικής μεθόδου σαν μέσον καταπολέμησης του πληθωρισμού. (2)

6.3. Ἡ καταπολέμηση τοῦ πληθωρισμοῦ κόστους.

Στό βαθμό πού εἶναι σταθερή ἡ σχέση τῆς καμπύλης Phillips ἡ ἀντιπληθωρική πολιτική συνίσταται στήν ἐπιλογή ἑνός δυνατοῦ συνδυασμοῦ πληθωρισμοῦ καί ἀνεργίας, στόχος γιά τήν ἐπίτευξη τοῦ ὁποίου ἀπαιτεῖται ἡ λήψη τῶν καταλλήλων δημοσιονομικῶν καί νομισματικῶν μέτρων. Ἐάν ὑποθέσουμε ὅτι ἡ οἰκονομία τῆς χώρας Α ἔχει 8% ἐτήσιο ρυθμό ἀύξησης τιμῶν καί 6% ἀνεργία καί ὁ ἐπιθυμητός συνδυασμός ἐπὶ τῆς καμπύλης Phillips εἶναι 4% ἀνεργία καί 10% ἐτήσιος ρυθμός τιμῶν. Εἶναι φανερό τότε ὅτι ἡ χώρα Α θά πρέπει νά ἀυξήσῃ τή συνολική της ζήτηση ἀξάνοντας π.χ. τίς δημόσιες δαπάνες ἢ μειώνοντας τοὺς φόρους. Ἀξίζει νά ὑπογραμμισθεῖ ὅτι καί σ' αὐτή τήν περίπτωση ἡ ἐπιτυχία τοῦ στόχου εἶναι προβληματική ἐξ αἰτίας τῶν φραγμῶν πού ὑπάρχουν στή δημοσιονομική καί νομισματική πολιτική.

Ἡ θέση καί ἡ κλίση τῆς καμπύλης Phillips ὅμως δέν εἶναι σταθερή. Στίς περισσότερες χώρες τοῦ κόσμου ἔχει μετατοπισθεῖ πρὸς τὰ δεξιὰ. Μιά σειρά αἰτίες ἔχουν συντελέσει στό νά μὴν ἰσχύουν οἱ δύο βασικὲς τῆς σχέσεις. (μεταξύ τοῦ ρυθμοῦ μεταβολῆς τῶν μισθῶν καί τῆς υπερβάλλουσας ζήτησεως καί μεταξύ πλεονάζουσας ζήτησεως καί ἀνεργίας). Βασικὲς αἰτίες πολλοὶ συγγραφεῖς θεωροῦν τήν ἐνίσχυση τῆς δύναμης τῶν ἐργ. συνδικάτων, καί τὸ φαινόμενο τῆς τεχνολογικῆς ἢ διαρθρωτικῆς ἀνεργίας. Ἐτοί σά δεύτερος στόχος τῆς ἀντιπληθωρικῆς πολιτικῆς τίθεται ἡ μετατόπιση τῆς καμπύλης Phillips πρὸς τὰ ἀριστερά. Ἡ ἐπίτευξη τοῦ στόχου αὐτοῦ ἀπαιτεῖ τήν λήψη μέτρων ὅπως οἱ ἀμεσοὶ ἐλεγχοὶ τιμῶν καί μισθῶν, ἡ εἰσοδηματικὴ πολιτικὴ, ἡ ἐφαρμογὴ προγραμμάτων ἐθνικοποιήσεων κ.λ.π.

Οἱ ἀμεσοὶ ἐλεγχοὶ τιμῶν καί μισθῶν

Ἡ ἐπιβολὴ ἀμεσῶν ἐλεγχῶν στίς τιμές καί τοὺς μισθοὺς ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ Κράτους (πού σ' ὀρισμένους περιπτώσεις παίρνει τὴν μορφή τοῦ γενικοῦ παγώματος τῶν τιμῶν σ' ὅλους τοὺς τομεῖς τῆς οἰκονομίας), ἀποτελεῖ μιὰ δύσχρηστη μέθοδο. Κύριο πρόβλημα εἶναι ὁ βαθμὸς στόν ὁποῖον ἡ κρατικὴ ἐξουσία ἔχει τὴ δύναμη νά ἐφαρμόσῃ αὐτὴ τὴν πολιτικὴν. Ἐνα ἄλλο πρόβλημα ἀφορᾷ τὴν ἀνεργία, ἡ ὁποία ἐνῶ μὲ αὐτὴ τὴν μέθοδο ἐπιδιώκουμε τὸν περιορισμὸ τῆς πιθανόν νά σημειώσῃ ἀνοδο, ἐξ

αίτιας της άπροθυμίας των επιχειρηματιών να προβούν στις αναγκαίες επενδύσεις. Ένώ η έμπειρία του παρελθόντος μάς υπενθυμίζει ότι οι άποκρύψεις αγαθών και η μάυρη αγορά είναι τά ιδιαίτερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα της περιόδου έφαρμογής της πολιτικής πού περιγράψαμε.

Η εισοδηματική πολιτική

Τά τελευταία χρόνια έχουν προταθεί όρισμένοι θεσμοί - κοί κανόνες για τις μεταβολές των μισθών και τιμών μέ βάση τις μεταβολές της μέσης παραγωγικότητας. Δηλαδή τά εργατικά συνδικάτα και οι επιχειρήσεις πρέπει να ακολουθήσουν όρισμένους κανόνες για την διαμόρφωση των τιμών και των αγαθών και των μισθών.

Συγκεκριμένα ό ρυθμός αύξησης των μισθών πρέπει να είναι ίσος μέ τον ρυθμό αύξησης της παραγωγικότητας της οικονομίας, ενώ οι τιμές των επιχειρήσεων πρέπει να καθορίζονται από την παραγωγικότητα κάθε επιχείρησης σε σύγκριση μέ την μέση παραγωγικότητα.

Η έφαρμογή αυτών των κανόνων συναντά σοβαρές δυσχέρειες. (3) Έκτός από όσες δυσχέρειες γεννιούνται από την στάση των εργατικών ενώσεων και τά συναφή πολιτικά προβλήματα, βασική αδυναμία της πολιτικής αυτής είναι η έλλειψη μιας ακριβούς θεωρίας πού θα έλυσε τό πρόβλημα των προγκωστικών αύξησης του έθνικού εισοδήματος και η μη ύπαρξη συνθηκών πλήρους ανταγωνισμού, η όποία δημιουργεί πρόσθετα προβλήματα για την έπιτυχία της. Οι έμπειρικές μελέτες στις χώρες πού έφαρμόστηκε αυτή η πολιτική κατέληξαν σε άρνητικές κυρίως διαπιστώσεις.

Για την καταπολέμηση του πληθωρισμού κόστους έχουν προταθεί έκτός από τά μέτρα πού αναφέραμε και μία σειρά άλλα μέτρα όπως οι έθνικοποιήσεις των μεγάλων επιχειρήσεων, τά μέτρα έλέγχου των κερδών των μεγάλων επιχειρήσεων, κλπ. Όμως η πορεία και η μορφή του πληθωρισμού τά τελευταία χρόνια έπιτείνει τά άδιέξοδα στην άνεύρεση των αίτιών του πληθωρισμού και την έφαρμογή μέτρων για την καταπολέμηση του. Τό φαινόμενο ύφεση και πληθωρισμός επιβάλλει την επανεξέταση των δυνάμεων πού διέπουν την σύγχρονη αγορά και την υιοθέτηση νέων αναλυτικών εργαλείων. ✓

1. Ἡ οὐκονομική σημασία τοῦ φαινομένου τοῦ πληθωρισμοῦ σέ μιὰ ἀνοικτή οὐκονομία ἔχει περιγραφεῖ εὐστοχα ἀπό τόν Α. Παπανδρέου.
 "... Ἐάν ὅλες οἱ τιμές καί ἐπομένως ὅλα τὰ εἰσοδήματα ἀνέρχονται ὑπόσφορα καί ἔάν οἱ τιμές τῆς δικῆς μας χώρας ἀνέρχονται μέ τόν ἕδου ρυθμό, ὅπως οἱ τιμές τῶν ἄλλων χωρῶν μέ τίς ὁποῦτες συναλασσόμεθα, δέν θά ὑπῆρχε θέμα ἢ πρόβλημα πληθωρισμοῦ. Ἐπειδή ἀκριβῶς εἶναι ἀνίσφορηση ἢ αὔξηση τῶν τιμῶν, γι' αὐτό ὑπάρχει πρόβλημα. Τό πρόβλημα ἐπομένως στήν καρδιά του εἶναι πρόβλημα ἀνακατανομῆς εἰσοδήματος, ἀνακατανομῆς πλοῦτου, ἀνακατανομῆς οὐκονομικῶν δυνάμεων καί ἀνάμεσα στίς χῶρες καί ἀνάμεσα στά διάφορα στρώματα τῆς κοινωνίας. (Συνεδρίαση Βουλῆς 13/2/75).
2. Ἐναργῆς εἶναι καί τό σχετικό παράδειγμα πού παρέχεται ἀπό τόν Α. Ρ. Lerner "... Εἰς τήν περίπτωσιν αὐτήν θά ἦτο δυνατόν νά ἔχωμεν ὑψοσιν τῶν τιμῶν χωρίς τά δυσάρεστα ἐπακόλουθα τοῦ πληθωρισμοῦ. Ἡ αὔξηση αὐτή τῶν τιμῶν θά ἠδύνατο νά ἐξουτετερωθεῖ μέ ἀντίστοιχον ὑψοσση τοῦ ἐπιτοκίου. Ἐάν αἱ τιμαί ἀνῆρχοντο κατά ἕν σταθερόν ποσοστόν π.χ. κατά 10% ἐτησίως, ὅλαι αἱ πραγματικά οὐκονομικά σχέσεις θά ἠδύνατο νά παραμεῖνουν ἀκριβῶς αἱ αὐταί ὅπως ἔάν εἴχωμεν σταθερόν ἐπίπεδον τιμῶν, ἀρκεῖ τό ἐπιτόκιο νά ἀνεβιβῆσεται ἀπό 3% εἰς 15,5%. Αἱ σχέσεις μεταξύ δανειστῶν καί ὀφειλετῶν θά παρέμεναν ἀμετάβλητοι ἐφ' ὅσον εἰς ἐπίπεδον τιμῶν κατά 10% ὑψηλότερον, 115,5 δολ. εἰσπραττόμενα εἰς ἐξόφλησιν ἑνός ἐτησίου δανείου 100 δολ. θά ἀντιπροσώπευαν τήν αὐτήν ἀγοραστική δύναμη, τήν ὁποῖαν θά εἴχαν 105 δολ. ἔάν τό ἐπίπεδον τιμῶν εἴχε μένει σταθερόν ...". (ΕΟΠΕ, 1950)
3. Οἱ τιμές δέν μεταβάλλονται μέ ἕνα τοῦτρόπο. Τό γεγονός αὐτό ὤθησε στήν ἐξεύρεση ἀπό τοῦς στατιστικούς τοῦ "μέσου ἐπιπέδου τιμῶν" (σταθμικός μέσοσ ὄρος τῶν διαφόρων τιμῶν πού εἰσέρχονται στό κόστος ζωῆς ἀναφορικά μέ τίς τιμές τοῦ λεγόμενου ἔτους βάσης). Μέ τόν ὄρο ἀγοραστική δύναμη τοῦ χρήματος ἐννοεῖται τό ἀντίστροφο τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τιμῶν. Οἱ δείκτες πού χρησιμοποιοῦνται σήμερον γιά τήν μέτρηση τοῦ πληθωρισμοῦ εἶναι ὁ τιμαριθμός χονδρικήσ πώλησης ὁ δείκτησ τιμῶν καταναλωτοῦ κλπ.

Σέ μιὰ ἀνοικτή οὐκονομία πρὸς διαπίστωση τῶν πληθωρικῶν πιέσεων ὑποστηρίζεται ὅτι ἀπαιτεῖται ὄχι μόνον ἡ παρακολούθηση τῆς ἐξελεύσεως τοῦ ἐπιπέδου τιμῶν ἀλλά καί τῶν ἐξελεύσεων τῶν εἰσαγωγῶν. Παρατέρα στίς ὑποανάπτυκτες οὐκονομίες οἱ πληθωρικές πιέσεις ἔχουν τήν προέλευση τους σέ διαρθρωτικήσ φύσεως αἴτια πού προκύπτουν εἰ-

τε από δυσκαμψίες της οικονομίας είτε από την ίδια την διαδικασία ανάπτυξης. Τα παραπάνω οδηγούν στο σημαντικό συμπέρασμα ότι η μελέτη της πληθωρικής διαδικασίας στις υποανάπτυκτες χώρες απαιτεί την συνδυασμένη εξέταση των εξελίξεων του επιπέδου τιμών, των εξελίξεων του ύψους πληρωμών και της διαδικασίας της οικονομικής ανάπτυξεως.

4. Βλέπε σχετικά σελ. 17

5. Η έρμηνεία των συγχρονων μαρξιστών για το φαινόμενο του παρατεταμένου πληθωρισμού στις χώρες του ανεπτυγμένου καπιταλισμού έχει ως εξής:

"Στο σημερινό στάδιο ανάπτυξης του κρατικομονοπωλιακού καπιταλισμού, που χαρακτηρίζεται από υπερσυσσώρευση επενδυτικών κεφαλαίων ή απάτηση για μία σημαντική αύξηση του συνολικού όγκου της υπεραξίας για την άμμιβή των κεφαλαίων αυτών, συγκρούεται ολοένα και περισσότερο με τις αυξανόμενες δυσκολίες να αυξηθεί από την ζωντανή εργασία ο όγκος της υπεραξίας αυτής. Το πρώτο εμπόδιο είναι η πολύ ψηλή οργανική σύνθεση του κεφαλαίου, που έχει σαν συνέπεια την τάση για μείωση της προστιθέμενης αξίας, που αντιστοιχεί στο ίδιο συσσωρευμένο κεφάλαιο. Το δεύτερο εμπόδιο είναι τα φυσικά όρια στην έντατικοποίηση της εργασίας και το τρίτο εμπόδιο είναι η πάλη της εργατικής τάξης που περιορίζει το συνολικό εργάσιμο χρόνο εργασίας και βάσει φραγμούς στην έκμεταλλευτική απόληξη των μονοπωλίων. Για όλους αυτούς τους λόγους δεν είναι δυνατή η "αξιοποίηση των επενδυμένων σε κολοσιαία κλίμακα κεφαλαίων με τους παραδοσιακούς τρόπους αύξησης του ποσοστού του κέρδους. Αλλά τί μπορεί να γίνει μπροστά σ' ένα τέτοιο αδιέξοδο;

Τη λύση τα μονοπώλια με την υποστήριξη του κράτους, την επιδύωσαν και την εξασφάλισαν με την μέθοδο του πληθωρισμού που δεν χρησιμοποιείται για την έκμεταλλευση μόνο των απασχολούμενων στις επιχειρήσεις τους μισθωτών, αλλά και για την μεταφορά εισοδήματος παραγομένου από τους εργαζόμενους σ' όλους τους τομείς της οικονομίας. Με άλλα λόγια ο πληθωρισμός με το αδιάκοπο ανέβασμα των τιμών αποτελεί μία μέθοδο έκμεταλλευσης σε έθνική κλίμακα που επιτρέπει στα μονοπώλια να εξασφαλίσουν την αποδοτικότητα των κεφαλαίων τους, ακόμα και σε περιόδους ύφεσης." (Βλέπε άρθρο Ν. Γουργώτης: Αύγη 26, 28 Ιουνίου 1977)

6. "Όταν περαιτέρω αύξηση της ενεργού ζήτησης δεν συνεπάγεται περαιτέρω αύξηση της παραγωγής και καταναλώνεται έξ ολοκλήρου εις αύξησιν της μονάδος δαπάνης ακριβώς ανάλογον προς την αύξησιν της ενεργού ζήτησης έχομεν φθάσει εις κατάστασιν η οποία δύναται όρθως να άποκληθεε άληθής πληθωρισμός ..." (Ι. Keynes: Γενική θεωρία, κεφ. 21 Σελ. 277

Έλλ. Μετ.).

7. Βλέπε σχετικά Β.Hansen "A study in the Theory of Inflation" σελ.3-4.
8. Οί επιδράσεις αυτές πού δέν είναι σαφώς προσδιοριζόμενες άποτελοϋν ιδιαίτερο άντικείμενο μελέτης στά πλαίσια τής θεωρίας του πληθωρισμού.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ 2ου Κεφαλαίου

1. Μιά αξιόλογη επαναδιατύπωση τής ποσοτικής θεωρίας σέ βραχυχρόνιους όρους έχει γύνει από τον C.Warburton, ό όποιος θεωρεΐ τΐς μεταβολές στήν ποσότητα του χρήματος ως βασική αίτία των διακυμάνσεων του επιπέδου τιμών. Εύδικώτερα ή κίνηση αύτων των επιδράσεων έχει ως εξής:

$$\Delta M + (\Delta Y \text{ καί } \Delta P)$$

$$\Delta M + \Delta V - \Delta V + (\Delta Y \text{ καί } \Delta P)$$

2. Σχετικά μέ τΐς παραπάνω έννοιες βλέπε Β.Hansen "A Study in the theory of inflation" Κεφ. III . (Analysis of the inflationary Gaps).
3. Έξακολουθεΐ νά ισχύει ή υπόθεση μας τής κλειστής οίκονομίας μέ δημόσιο τομέα. Σέ ένάντια περίπτωση πρέπει νά συμπεριλάβουμε στά στοιχεία τής πραγματικής ζήτησης καί τήν καθαρά έξωτερική ζήτηση F.
4. Μιά άναλυτική άπάντηση στό έρώτημα δύνεται από τον G.Ackley, όποιος σημειώνει σχετικά:

- α) Έάν ή ποσότητα του χρήματος είναι σταθερή ή αύξάνει κατά ποσοστόν μικρότερον τής αύξησης των τιμών τό επιτόκιο θά ανέλθει έτσι ώστε νά περιορίσει τήν επένδυση β) θά σημειωθεί άναδιανομή του πραγματικού εισοδήματος σέ βάρος των ομάδων σταθερού εισοδήματος γ) Σέ περίπτωση άνοικτής οίκονομίας οί ύψηλότερες έγχώριες τιμές θά τεύνουν νά ένθαρρύνουν τΐς εξαγωγές καί νά περιορίσουν τΐς έξαγωγές δ) Έφ 'όσον σημειωθεί ή επίδραση κατά "Ρίγου" οί ύψηλότερες τιμές ύσως περιορίσουν τήν κατανάλωση ε) Έάν τά φορολογικά έσοδα αύξάνουν, γρηγορώτερα από τΐς τιμές, είναι δυνατόν ή συνάρτηση κατανάλωσης νά μετατεθεΐ πρός τά κάτω στ) Έάν οί αύξήσεις των τιμών δημιουργήσουν τήν προσδοκία παραπέρα αύξηση, ή όποία νά ώθει τους καταναλωτές στόν κίνδυνο νά αυξήσουν τΐς κανονικές άγορές διαρκών αγαθών καί τους επενδυτές τΐς επενδύσεις τό πληθωρικό κενό ένδεχομένως νά διευρυνθεΐ καί ζ) Έάν οί χρηματικοί μισθοί είναι σταθεροί ή αύξηση των τιμών θά περιέλθει στό κέρδη. Τό γεγονός αύτό ύσως νά μειώσει τήν συνολική ζήτηση. Η μείωση όμως του πραγματικού μισθοΐ των εργαζομένων θά θέσει τό άίτημα τής άναπροσαρμογής των χρηματικών μισθών. Έάν σημειωθεί χρονική ύστέρηση τής άναπροσαρμογής των μισθών, τό πληθωρικό κενό ύσως περι-

ρισθεῖ, ἀλλὰ δὲν θά ἐξαλειφθεῖ.

5. "Ένας ἄλλος τρόπος παρουσίας τοῦ πληθωρικοῦ κενοῦ γίνεται μέ τήν βοήθεια τοῦ γνωστοῦ ζεύγους καμπυλῶν IS καὶ LM τῶν Hicks-Hansen.
6. Τό ἐπίπεδο τιμῶν ὀρίζεται ὡς ἡ κλίση τῶν εὐθειῶν OS_1 , OS_2 κ.λ.π.
7. Βλέπε καὶ παραπάνω σελ. 15.
8. Βλέπε G. Asley "Οἰκονομική θεωρία".
9. Ἡ παρακάτω ἀνάλυση ἀκολουθεῖ τό βιβλίο τοῦ Keynes "How to Pay for the War"

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ 3ου Κεφαλαίου

1. Ἡ σύγχρονη θεωρία τοῦ πληθωρισμοῦ, ὅπως διαμορφώνεται στίς δυτικές χῶρες μετά τό τέλος τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου ἔρχεται νά ἐρμηνεύσει δύο διακεκριμένα φαινόμενα
 - α) ἔκεينو τοῦ ἔρποντος πληθωρισμοῦ τῆς δεκαετίας τοῦ 50 καὶ
 - β) ἔκεينو τοῦ παρατεινομένου πληθωρισμοῦ τῶν ἐπόμενων δεκαετιῶν. Ἡ πρώτη ἐκδοχή τῆς σύγχρονης θεωρίας ἀποδίδει τίς πληθωρικές πιέσεις στίς ὑπερβολικές αὐξήσεις τῶν ἡμερομισθίων. Ἐνῶ ἡ δευτέρα βλέπει τίς αὐτίες κυρίως στήν ὀλιγοπωλιακή διάρθρωση πολλῶν ἀγορῶν καὶ στήν διόγκωση τῶν κερδῶν τῶν μεσαζόντων. Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι ἡ πρώτη ἐκδοχή ὑποστηρίζεται ὅλο καὶ λιγώτερο ἀπό τοῖς σύγχρονους οἰκονομολόγους ἐφ' ὅσον σέ μεγάλο βαθμό ἡ ἔρευνα γιά τά αὐτία τοῦ πληθωρισμοῦ ἄρχισε νά στρέφεται ἀπό τοῖς ἐργατικούς μισθοῦς στό κόστος παραγωγῆς γενικότερα. Ἡ δευτέρα ἐκδοχή ξεκινάει ἀπό τήν μελέτη τῶν πληθωρικών φαινομένων στίς ΗΠΑ.
2. Βλέπε σελ. 24.
3. Εἶναι φανερό ὅτι ἡ ἄποψη αὐτή ἰσχύει σέ περίοδο πλήρους ἀπασχολήσεως μέ τήν προϋπόθεση ὅτι ἡ κατανομή τοῦ εἰσοδήματος παραμένει σταθερή. Ἄρα ἡ ἀνώτερη ἀπό τήν αὔξηση τῆς παραγωγικότητας ὕψωση τῶν ἡμερομισθίων δέν εἶναι πληθωρική, παρά μόνου στήν ἔκπωση πού ἀφήνεται ἀμετάβλητο τό ποσοστό κέρδους.

Καθῶς παρατηροῦν μερικοί οἰκονομολόγοι ἄν περιοριστεῖ τό ποσοστό κέρδους μέ μιᾶ τυραννική ἐπέμβαση ἐναντίου τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας, δέν θά ὑπάρξει πληθωρισμός. Ἄπλως ἓνα ποσοστό ἀγοραστικῆς δύναμης θά ἀφαιρεθεῖ ἀπό τοῖς καπιταλιστές γιά νά δοθεῖ στούς ἐργαζόμενους.
4. Τά παραπάνω ἐπιχειρήματα τεύνουν νά ἐνισχύσουν τήν ἄποψη ὅτι εἶναι ἀκριβῆς ἡ παρέμβαση τῶν ἐργατικῶν συνδικάτων πού θέτει σέ κίνηση τό κύκλωμα μισθῶν καὶ τιμῶν. Ἡ στρατηγική ὅμως τῆς ἀνάσχεσης τῶν πληθωρικών πιέσεων πού σέ μιᾶ σειρά χῶρες στηρίχθηκε στίς θεωρίες αὐτές

ἀποδεύχτηκε μή ἀποτελεσματική.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ 4ου Κεφαλαίου

- Κατ' οὐσίαν ὁ πληθωρισμὸς ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν πίεσιν τῶν κοινωνικῶν ὁμάδων μπορεῖ νὰ ταξινομηθεῖ σάν ἰδιαίτερο τμῆμα τοῦ πληθωρισμοῦ κόστους. Στὴ ἀνάλυσή μας παρουσιάζεται αὐτόνομα γιὰ δύο λόγους :
 - γιὰ νὰ δοθεῖ μεγαλύτερη ἔμφαση στὴν ἔννοια τοῦ σύγχρονου πληθωρισμοῦ πόλο κοινωνικῆς διαμάχης γύρω ἀπὸ τὴν διανομὴ τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ β) γιατί ἡ ἀνάπτυξη τοῦ μᾶς παρέχει τὴν δυνατότητα νὰ διερευνηθεῖ μὲ κατανοητὸ τρόπο ὁ δυναμικὸς χαρακτήρας τοῦ πληθωρισμοῦ.
- Τὸ πληθωρικὸ σὸν ἔχει σάν ἀποτέλεσμα νὰ αὐξάνονται μερικές τιμές ἢ ἔξοδα περισσότερο ἀπ' ἄλλες καὶ ἔτσι νὰ δημιουργεῖται ἀνακατανομή τοῦ πραγματικοῦ εἰσοδήματος. Σάν παράδειγμα πληθωρικοῦ σὸν, μποροῦμε νὰ ἀναφέρουμε τὴν ὑποτίμηση τοῦ συναλλάγματος, τὸ ἔλλειμα τοῦ προϋπολογισμοῦ κ.λ.π.
- Ἐάν $n=1$ τὰ ἡμερομίσθια αὐξάνουν ἀναλογικὰ μὲ τὴν τιμὴν, ἔάν $n<1$ τὸ πραγματικὸ εἰσόδημα τῶν ἐργαζομένων μειώνεται, καὶ ἔάν $n>1$ τὸ πραγματικὸ εἰσόδημα αὐξάνεται.
- Ἐάν $\gamma=1$ ὅλες οἱ αὐξήσεις τῶν μισθῶν θὰ μεταφερθοῦν στὴν τιμὴν π.χ. ἔάν οἱ μισθοὶ αὐξηθοῦν κατὰ 15% καὶ ἀποτελοῦν τὸ 50% τοῦ κόστους οἱ τιμὴν θὰ αὐξηθοῦν κατὰ 8%. Ἡ συγκεκριμένη τιμολογιακὴ πολιτικὴ ποὺ ἀκολουθοῦν οἱ διάφορες ἐπιχειρήσεις εἶναι κρῖσιμο στοιχεῖο γιὰ τὴν ὅλη διαμόρφωση τῆς πληθωρικῆς διαδικασίας καὶ τῶν πληθωρικῶν συνεπειῶν.
- Ἡ ἐξίσωση ἀμειψῆς ἐργασίας (2) προκύπτει ὡς ἐξῆς: μὲ βάση τὴν προηγούμενες ὑποθέσεις θὰ ἔχουμε $W_t = anY_{t-1}$ (α). Ἄν στὴν ἐξίσωση αὐτὴ προσθέσουμε καὶ ἀφαιρέσουμε τὸν ὅρο W_{t-1} θὰ ἔχουμε:

$$W_t = anY_{t-1} + W_{t-1} - W_{t-1} \quad (\beta).$$
 Ἄλλὰ τὸ $-W_{t-1}$ (κατ' ἀκολουθίαν τῆς σχέσεως $W_t = anY_{t-1}$) εἶναι ἴσο μὲ $-anY_{t-2}$. Μὲ ἀντικατάσταση στὴν ἐξίσωση (β) λαμβάνουμε $W_t = W_{t-1} + an(Y_{t-1} - Y_{t-2})$ (2).
- Γιὰ τὴ λύση βλέπε Παράρτημα σελ. 61
- Βλέπε Παράρτημα σελ. 61-62
- Στὴ ἐξίσωση (7) καταλήγουμε ἔάν προσθέσουμε καὶ ἀφαιρέσουμε στὴν ἐξίσωση (6) τὸ Y_0 καὶ θέσουμε $t=\infty$. Ὅποτε ἔχουμε:

$$Y_{\infty} = Y_0 - Y_0 + \frac{AY_0 - Y_1}{A-1} + \frac{Y_1 - Y_0}{A-1} A^{\infty}$$

$$\eta \quad Y_{\infty} = Y_0 - Y_0 + \frac{AY_0 - Y_1}{A-1} \quad (\text{'Επειδή } A = 0)$$

$$\eta \quad Y_{\infty} = Y_0 - \frac{Y_0(A-1) + AY_0 - Y_1}{A-1}$$

$$\eta \quad Y_{\infty} = Y_0 + \frac{Y_0 - Y_1}{A-1}$$

$$\eta \quad Y_{\infty} = Y_0 + \frac{Y_1 - Y_0}{1-A}$$

$$\eta \quad Y_{\infty} = Y_0 + \frac{X}{1-A} \quad (\text{'Επειδή } Y_1 - Y_0 = X \text{ (πληθωρικό σόκ)}).$$

$$\eta \quad Y_{\infty} = Y_0 + \frac{X}{1-\alpha\eta\gamma} \quad (\text{θέτουμε } A = \alpha\eta\gamma).$$

9. 'Η έξζωση των κερδών (10) προκύπτει ως έξης:

Τά κέρδη των έπιχειρήσεων στην χρονική περίοδο t σύμφωνα με την υπόθεση ότι οι έπιχειρηματίες έπιδιώκουν τή διατήρηση των κερδών τους στο ποσοστό του συνολικού κόστους τό όποιο ακολουθεί άμέσως μετά τό άρχικό πληθωρικό σόκ θά είναι ζσα με $B \cdot Y_t$ ($Q_t = B \cdot Y_t$)

$$\text{όπου } B' = \frac{Q_0 + X}{P_0 + X}.$$

'Η έξζωση λοιπόν των κερδών μπορεί νά γραφεί:

$$Q_t = \frac{Q_0 + X}{P_0 + X} Y_t \quad (\alpha)$$

$$\eta \quad Q_t = \frac{(Q_0 + X)Q_t}{P_0 + X} + \frac{(Q_0 + X)Y_t}{P_0 + X} - \frac{(Q_0 + X)Q_t}{P_0 + X}$$

$$\eta \quad Q_t - \frac{(Q_0 + X)Q_t}{P_0 + X} = \frac{(Q_0 + X)Y_t}{P_0 + X} - \frac{(Q_0 + X)Q_t}{P_0 + X}$$

$$\eta \quad Q_t \left(1 - \frac{Q_0 + X}{P_0 + X}\right) = \frac{(Q_0 + X)}{P_0 + X} (Y_t - Q_t)$$

$$\eta \quad Q_t(1 - B') = B'(W_t + R_t) \quad (\text{'Επειδή } Y_t = W_t + Q_t + R_t)$$

$$Q_t = \frac{B'}{1 - B'} \cdot W_t + R_t \quad (\beta)$$

10. Βλέπε Παράρτημα σελ. 65

11. Βλέπε Παράρτημα σελ. 65-66

12. 'Η έξζωση (14) προκύπτει αν προσθέσουμε και αφαιρέσουμε στην έξζωση (13) τον όρο Y_0 και θέσουμε τωόποτε έχομε:

$$\begin{aligned}
 Y_{\infty} &= Y_0 - Y_0 + \frac{MY_0 - Y_1}{M-1} + \frac{Y_1 - Y_0}{M-1} M = \\
 &= \frac{Y_0 - Y_0(M-1) + MY_0 - Y_1}{M-1} = Y_0 + \frac{Y_1 - Y_0}{1-M} = \frac{Y_0 + X}{1 - an/1-B'} .
 \end{aligned}$$

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ 6ου Κεφαλαίου

1. Στις 1-7-68 η κυβέρνηση των ΗΠΑ αύξησε την άμεση φορολογία κατά 10%. Αυτό σήμαινε ότι στους επόμενους μήνες τα διαθέσιμα των καταναλωτών θα περιορίζονταν κατά έπτά δισ. δολάρια. 'Αλλά τί συνέβη; Τήν ζδια έποχή οί 'Αμερικανοί καταναλωτές ξόδευαν γύρω στα δεκαπέντε δισ. περισσότερο. 'Απλούστατα άντλούσαν από τά άποθέματα τους για νά μή σταματήσουν νά ζούν όλοένα καλύτερο (ROGER PRIORPET-L' EXPRESS 1970).
2. 'Εάν οί κεντρικές τράπεζες προκαλέσουν ύψωση του τόκου θά σημειωθεί πτώση των τιμών των όμολογιών. 'Επιπλέον θά αύξηθετ ή έπιβάρυνση του κράτους λόγω των μεγαλύτερων ποσών τόκου τά έποτα θά πρεπε νά καταβάλλει στους δανειστές για τήν έξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους.
3. Κατά τους -μαρξιστές οικονομολόγους, τό κύριο πολιτικό πρόβλημα, που προκύπτει έδω είναι ότι κατω από τήν πολιτική είσοδημάτων " ό συνδικαλισμός παύει νά είναι για τους εργάτες τό όργανο πάλης, που άποβλέπει στην τροποποίηση της κατανομής του έθνικοϋ είσοδήματος και γίνεται έτσι έγγυητής της κοινωνικής ειρήνης, ένας έγγυητής για τους εργοδότες σταθερής, συνεχούς και άδιάκοπης διαδικασίας της εργασίας και της άναπαραγωγής του κεφαλαίου. Λειτουργεί σαν έγγυητής της άπόσβεσης του παγίου κεφαλαίου, κατά τήν διάρκεια όλόκληρης της ανανέωσης του.
(Ε.Μαντέλ: Βασικές άρχές Οικονομικής θεωρίας).

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α Ι

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΩΝ HOLZMAN

α) ΕΥΡΕΣΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΛΥΣΕΩΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΒΙΣΩΣΕΩΝ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΟΣ Ι.

Τό σύστημα τών εξισώσεων έχει ως εξής:

$$Y_t = W_t + Q_t + R_t \quad (1)$$

$$W_t = W_{t-1} + an(Y_{t-1} - Y_{t-2}) \quad (2)$$

$$Q_t = Q_{t-1} + (\gamma-1)(W_t - W_{t-1}) \quad (3)$$

$$R_t = R_{t-1} \quad (4)$$

Αντικαθιστώντας στην εξίσωση (3) τό w_t μέ $w_{t-1} + an(Y_{t-1} - Y_{t-2})$ φθάνομε σέ μία νέα εξίσωση

$$Q_t = Q_{t-1} + an\gamma(Y_{t-1} - Y_{t-2}) - an(Y_{t-1} - Y_{t-2}) \quad (3')$$

Έτσι στή θέση τοῦ ἀρχικοῦ συστήματος ἔχομε τό σύστημα:

$$Y_t = W_t + Q_t + R_t \quad (1)$$

$$W_t = W_{t-1} + an(Y_{t-1} - Y_{t-2}) \quad (2)$$

$$Q_t = Q_{t-1} + an\gamma(Y_{t-1} - Y_{t-2}) - an(Y_{t-1} - Y_{t-2}) \quad (3')$$

$$R_t = R_{t-1} \quad (4)$$

Αν προσθέσουμε κατά μέλη τίς εξισώσεις (2), (3') καί (4) ἔχομε:

$$W_t + Q_t + R_t = W_{t-1} + Q_{t-1} + R_{t-1} + an\gamma(Y_{t-1} - Y_{t-2}) \quad (5')$$

Αλλά ἐπειδή $W_t + Q_t + R_t = Y_t$ καί $W_{t-1} + Q_{t-1} + R_{t-1} = Y_{t-1}$ ἡ (5') γράφεται:

$$Y_t = Y_{t-1} + an\gamma(Y_{t-1} - Y_{t-2}) \quad (5)$$

β) ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΒΙΣΩΣΕΩΣ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΟΣ Ι.

Ἡ εξίσωση (5)

$Y_t = Y_{t-1} + an\gamma(Y_{t-1} - Y_{t-2})$ μπορεῖ νά γραφεῖ καί ὡς εξής:

$$Y_t - (an\gamma+1)Y_{t-1} + an\gamma Y_{t-2} = 0 \quad (5a)$$

Ἡ (5a) εἶναι ὁμοιογενής εξίσωση διαφορῶν δευτέρας τάξεως.

Ἡ γενική λύση της εἶναι:

$$\alpha X_1^t + BX_2^t = Y_t \quad (1)$$

Οι συντελεστές α και B ικανοποιούν τις αρχικές συνθήκες Y_0 και Y_1 .

$$\begin{aligned} \alpha X_1^0 + BX_2^0 &= Y_0 \\ \alpha X_1^1 + BX_2^1 &= Y_1 \end{aligned} \quad (2)$$

Στην εξίσωση (1) τα X_1 και X_2 είναι ρίζες της χαρακτηριστικής εξίσωσης που αντιστοιχεί στην (5α):

$$X^2 - (1+\alpha\eta)X + (\alpha\eta) = 0 \quad (3)$$

Λύνοντας την (3) λαμβάνουμε:

$$\begin{aligned} X_1 &= (1+\alpha\eta) + \sqrt{\frac{(1+\alpha\eta)^2 - 4\alpha\eta}{2}} = 1 \\ X_2 &= (1+\alpha\eta) - \sqrt{\frac{(1+\alpha\eta)^2 - 4\alpha\eta}{2}} = -\alpha\eta = A \end{aligned}$$

Αν θέσουμε τις τιμές των X_1 και X_2 στην (2) και λύσουμε ως προς α και B λαμβάνουμε:

$$\alpha = Y_0 \frac{(Y_1 - Y_0)}{A - 1} = \frac{AY_0 - Y_1}{A - 1}$$

$$\text{και } B = \frac{Y_1 - Y_0}{A - 1}$$

Αν θέσουμε τις ευρεθείσες τιμές α και B και τις τιμές X_1 και X_2 στην (1) έχουμε:

$$\frac{AY_0 - Y_1}{A - 1} \cdot 1^t + \frac{Y_1 - Y_0}{A - 1} \cdot A^t = Y_t$$

$$\eta \quad Y_t = \frac{AY_0 - Y_1}{A - 1} + \frac{Y_1 - Y_0}{A - 1} A^t \quad (6)$$

γ) ΠΙΝΑΚΑΣ (I)

Ο πίνακας (I) δείχνει τις μεταβολές που επέρχονται στο χρηματικό εισόδημα και στα διανεμητικά μερίδια σαν συνέπεια του αρχικού πληθωρικού σοκ και του επακολουθήσαντος αποτελέσματος εισοδηματικής κατανομής, στο πρώτο υπόδειγμα.

Εάν $Q=0,6$ $B=0,3$ $\eta=1$ $\gamma=1$ $Y_0=100$ και X (πληθωρικό σοκ) = 10, τότε οι μεταβολές έχουν ως ακολούθως:

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Ι

t	Y	=	W	+	Q	+	R
Ίσορροπία	100	=	60		30		10
Πληθ. σόκ	110	=	60		40		10
Περίοδος 1	116	=	66		40		10
2	119,6	=	69,6		40		10
3	121,8	=	71,8		40		10
4	123,1	=	73,1		40		10
5	123,9	=	73,9		40		10
...		=					
∞	125	=	75		40		10

Εύρεση μεταβολών 2ας περιόδου ($Y_t = \frac{AY_0 - Y_1}{A-1} + \frac{Y_1 - Y_0}{A-1} A^t$) $A =$
 $= \text{an}\gamma = 0,6.$

$$Y_2 = \frac{0,6 \cdot 100 - 110}{0,6 - 1} + \frac{10 - 0,6^2}{0,6 - 1}$$

$$= 125 - 9 = 116$$

Εύρεση $Y_\infty (Y_\infty = Y_0 + \frac{X}{1 - \text{an}\gamma})$

$$Y_\infty = 100 + \frac{10}{1 - 0,6} = 125$$

Συμπεράσματα

Τά χρηματικά εισοδήματα αυξάνουν τόσο ώστε να επιτευχθεί μία αύξηση (σέ σχέση με τό προηγούμενο επίπεδο (ίσορροπίας) $2 \frac{1}{2}$ φορές μεγαλύτερη από τήν μεταβολή τοῦ ἀρχικοῦ πληθωρικοῦ σόκ.

Τό ὑπόδειγμα δέν εἶναι ἐκρηκτικό γιατί ὅταν τό χρηματικό εἰσόδημα φτάσει στίς 125 ν.μ. τό μερίδιο τῆς ἐργασίας εἶναι 60% ($75/125$) καί οἱ ἐπιχειρηματίες διατηροῦν τό ἴδιο ἀπόλυτο ὕψος κερδῶν.

Ἡ ἰσορροπία προσεγγίζεται μετά 6 περίπου χρονικές περιόδους.

Ἡ κατά προσέγγιση ἰσορροπία βρίσκεται ἀπό τή σχέση:

$$te = \frac{\log(1 - 0,95)}{\log.\text{an}\gamma}$$

δ) ΠΙΝΑΚΑΣ (II)

Ο πίνακας (II) μᾶς δείχνει τὴν σχέση μετὰ τοῦ μεριδίου τῆς ἐργασίας (α) καὶ τῶν περιόδων τῆς πληθωρικῆς διαδικασίας (στό πρῶτο ὑπόδειγμα).

Υποθέτουμε πάλι ὅτι $\eta=1$ $\gamma=1$ $Y=100$
καὶ $\chi=10$, ἐνῶ τὸ α λαμβάνει διαδοχικὰ τὶς τιμὲς 0,7, 0,6, 0,5, 0,4 καὶ 0,3.

Πίνακας II

α	Y	te
0,7	133,3	9
0,6	125	6
0,5	120	5
0,4	116,7	4
0,3	114,2	3

Δηλαδή *ceteris paribus* ὄσο μεγαλύτερο εἶναι τὸ μερίδιο τῆς ἐργασίας, τόσο περισσότερο θὰ ἀύξηθοῦν οἱ τιμὲς καὶ τόσο μεγαλύτερος θὰ εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν χρονικῶν περιόδων πού ἀπαιτοῦνται γιὰ νὰ φτάσει τὸ οἰκονομικὸ σύστημα σὲ ἰσορροπία.

ε) ΠΙΝΑΚΑΣ III

Ο πίνακας III μᾶς δείχνει τὴν σχέση ἀνάμεσα στὴν ἱκανότητα τῶν ἐργαζομένων νὰ ἀνακτοῦν εἰσόδημα πού χάνεται καὶ τὶς χρονικὲς περιόδους τῆς πληθωρικῆς διαδικασίας (δηλ μετὰ η καὶ te) (στό πρῶτο ὑπόδειγμα).

Υποθέτουμε ὅτι $\eta=1,4, 1,2, 1, 0,8$ καὶ $0,6$ καὶ
 $\alpha=0,5$ $\gamma=1$, $Y_0=100$ καὶ $\chi=10$.

ΠΙΝΑΚΑΣ III

η	Y	te
1,4	133,3	9
1,2	125	6
1,0	120	5
0,8	116,7	4
0,6	114,2	2

Δηλαδή *ceteris paribus* ὄσο ὑψηλότερη εἶναι ἡ τιμὴ τοῦ η τόσο ὑψηλότερο εἶναι τὸ ἐπίπεδο ἰσορροπίας τοῦ χρηματικοῦ εἰσοδήματος καὶ τόσο περισσότερες χρονικὲς περίοδοι ἀπαιτοῦνται γιὰ νὰ ἐπιτευχθεῖ τὸ ἐπίπεδο αὐτό.

στ) ΕΥΡΕΣΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΛΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΞΙΣΩΣΕΩΝ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΙΙ.

Τό σύστημα τῶν ἐξισώσεων ἔχει ὡς ἐξῆς:

$$Y_t = W_t + Q_t + R_t \quad (8)$$

$$W_t = W_{t-1} + an(Y_{t-1} - Y_{t-2}) \quad (9)$$

$$Q_t = \frac{B'}{1-B'} (W_t + R_t) \quad (10)$$

$$R_t = R_{t-1} \quad (11)$$

Ἀντικαθιστοῦμε στήν ἐξίσωση (10) τόν ὄρο W_t μέ τό ἴσον τοῦ $W_{t-1} + an(Y_{t-1} - Y_{t-2})$. Ἔτσι ἀντί τοῦ ἀρχικοῦ συστήματος ἔχομεν τό ἀκόλουθο σύστημα:

$$Y_t = W_t + Q_t + R_t \quad (8)$$

$$W_t = W_{t-1} + an(Y_{t-1} - Y_{t-2}) \quad (9)$$

$$Q_t = \frac{B'}{1-B'} (W_{t-1} + an(Y_{t-1} - Y_{t-2}) + R_{t-1}) \quad (10)'$$

$$R_t = R_{t-1} \quad (11)$$

Ἄν προσθέσουμε κατά μέλη τίς ἐξισώσεις (9), (10) καί (11) λαμβάνουμε:

$$\begin{aligned} W_t + Q_t + R_t &= W_{t-1} + R_{t-1} + \frac{B'}{1-B'} (W_{t-1} + R_{t-1}) + \frac{B'}{1-B'} (an(Y_{t-1} - Y_{t-2}) \\ &- Y_{t-2}) + an(Y_{t-1} - Y_{t-2}) = W_t + Q_t + R_t = W_{t-1} + R_{t-1} + Q_{t-1} + \\ &+ (Y_{t-1} - Y_{t-2}) \left(\frac{B' an}{1-B'} + an \right) \\ &= Y_t = Y_{t-1} + \frac{an}{1-B'} (Y_{t-1} - Y_{t-2}) \end{aligned} \quad (12)$$

ζ) ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΞΙΣΩΣΕΩΣ ΔΙΑΦΟΡΑΣ ΤΟΥ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΟΣ ΙΙ.

Ἡ ἐξίσωση (12) $Y_t = Y_{t-1} + \frac{an}{1-B'} (Y_{t-1} - Y_{t-2})$ μπορεῖ νά γραφεῖ καί ὡς:

$$Y_t - Y_{t-1} \left(1 + \frac{an}{1-B'} \right) + Y_{t-2} \frac{an}{1-B'} = 0 \quad (12a)$$

Ἡ (12a) εἶναι ὁμοιογενής ἐξίσωση διαφορῶν δεύτερης τάξεως. Ἡ γενική της λύση εἶναι:

$$aX_1^t + BX_2^t = Y_t \quad (1)$$

Οι συντελεστές a και B ικανοποιούν τις αρχικές συνθήκες Y_0 και Y_t :

$$aX_1^0 + BX_2^0 = Y_0 \quad (2)$$

$$aX_1^1 + BX_2^1 = Y_1$$

Στή εξίσωση (1) τα X_1 και X_2 είναι ρίζες χαρακτηριστικής εξίσωσης που αντιστοιχεί στην (12α).

$$X^2 - (a + \frac{a\eta}{1-B})X + \frac{a\eta}{1-B} = 0 \quad (3)$$

$$\eta \quad X^2 - (1+M)X + M = 0 \quad (3)'. \quad \text{Αν θέσουμε } \frac{a\eta}{1-B} = M.$$

Λύνοντας την (3') έχουμε

$$X_1 = \frac{(1+M) + \sqrt{(1+M)^2 - 4M}}{2} = 1$$

$$X_2 = \frac{(1+M) - \sqrt{(1+M)^2 - 4M}}{2} = M$$

Εάν αντικαταστήσουμε τις τιμές των X_1 και X_2 στην (2) και λύσουμε ως προς a και B έχουμε:

$$a = \frac{MY_0 - Y_1}{M-1} \quad \text{και} \quad B = \frac{Y_1 - Y_0}{M-1}$$

Αν θέσουμε στην εξίσωση (1) τις τιμές των a, B και τις τιμές των X_1 και X_2 έχουμε:

$$Y = \frac{MY_0 - Y_1}{M-1} 1^t + \frac{Y_1 - Y_0}{M-1} M^t \quad (13)$$

$$\eta \quad Y = \frac{MY_0 - Y_1}{M-1} + \frac{Y_1 - Y_0}{M-1} M$$

η) ΠΙΝΑΚΑΣ IV

Ο πίνακας IV δείχνει τις μεταβολές στα χρηματικά εισοδήματα και στα διανεμητικά μερίδια (στό δεύτερο υπόδειγμα).

Υποθέτουμε τις ίδιες τιμές για τις μεταβλητές όπως στη πρώτη περίπτωση ($a=0,6$, $B=0,3$, $\eta=1$, $Y_0=100$, $X=10$ και $B'=4/11$).

ΠΙΝΑΚΑΣ IV

Ίσορροπία	100	=	60	30	10
Πληθ. σόκ (X)	110	=	60	40	10
Περίοδος 1	119,3	=	66	43,3	10
" 2	128,2	=	71,6	46,6	10
" 3	137,0	=	77,2	49,8	10
" 4	144,9	=	82,2	52,7	10
∞	275	=	165	100	10

Ἡ αύξηση τοῦ εἰσοδήματος εἶναι 17,5 φορές μεγαλύτερη ἀπὸ τὸ ἀρχικὸ πληθωρικὸ σόκ καὶ ἡ ἰσορροπία προσεγγίζει αὐτὴ ὕστερα ἀπὸ 40 χρονικὲς περιόδους. (Οἱ πίνακες ἔχουν ληφθεῖ ἀπὸ τὸ ἀρθρο τοῦ F.Holzman "Income determination in Open Inflation (Rev.Econ.Stat. May 1950) γιὰ τὶς μαθηματικὲς ἐπεξεργασίες τῶν ὑποδειγμάτων βλέπε καὶ "Εἰσαγωγή εἰς τὴν δυναμικὴ οἰκονομικὴ ἀνάλυση" τοῦ W.Baumol (Ἑλλ. Μετ. Ἐκδόσεις Παπαζήση).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1. Ποια η οικονομική σημασία του φαινομένου του πληθωρισμού;
2. Νά σχολιασθεί η άποψη "ότι η πληθωρισμός αντιστοιχεί σε μείωση της αγοραστικής δύναμης του χρήματος"
3. Ποια τὰ προσδιοριστικά αίτια της αγοραστικής δύναμης του χρήματος;
4. Είναι δυνατόν νά έχουμε πληθωρισμό χωρίς οί τιμές νά ύψώνονται;
5. "Εστω ότι ύφίσταται ένα πληθωρικό κενό καί οί τιμές πραγματικά αύξάνουν. Ποιά θά ναι η επίδραση τους πάνω στην πραγματική ζήτηση;
6. Ποιά η εξέλιξη του ρυθμού αύξησης τών τιμών εάν $c=0,75$, $e=0,29$, $g=0,29$ καί $\varphi=0,1, 0,15$ καί $0,20$ κατά την πρώτη, δεύτερη καί τρίτη χρονική περίοδο αντίστοιχως.
7. Από τί εξαρτάται η ταχύτητα του πληθωρισμού ζήτησεως
8. Ποιά η σχέση ρυθμού μεταβολής γενικού επιπέδου τιμών καί φορολογικού συντελεστού;
9. Νά σχολιασθεί η άποψη " μιά κατανομή του εισοδήματος εύνοϊκή για τίς τάξεις πού αποταμιεύουν περισσότερο είναι δυνατόν νά εξαλείψει τό πληθωρικό κενό"
10. Ποίτες οί διαφορές μεταξύ της άρχικης ποσοτικής θεωρίας του χρήματος καί της κενσιανής έκδοχής όσον άφορά τά αίτια μεταβολών του επιπέδου τιμών
11. Προκαλούν οί έργατικές ένώσεις τόν πληθωρισμό;
12. Τί είναι η καμπύλη Phillips; Γιατί κρίνεται άναγκαία η μετατόπιση της καμπύλης προς τά άριστερά καί κάτω;
13. Ποιοί παράγοντες προσδιορίζουν τόν ρυθμό μεταβολής τών χρηματικών μισθών;
14. Είναι δυνατή η επίτευξη σταθερότητας στό επίπεδο τιμών, πλήρους άπασχολήσεως καί αύξήσεως του γενικού επιπέδου μισθών καί ήμερομισθίων;

15. Ποία ἡ ἐπίδραση τῶν τιμῶν τῶν εἰσαγομένων εἰδῶν ἐπὶ τοῦ ρυθμοῦ μεταβολῆς τῶν χρηματικῶν μισθῶν;
16. Ποία ἡ σχέση εἰσαγομένου καὶ πληθωρισμοῦ κόστους;
17. Νά σχολιασθεῖ ἡ ἀποψη " μιά ὕψωση τῶν ἡμερομισθίων ἀνώτερη ἀπὸ τὴν αὐξηση τῆς παραγωγικότητος εἶναι αὐτομάτως πληθωρικῆς σὲ περίοδο πλήρους ἀπασχολήσεως".
18. Τί σημαίνει ὁ ὅρος εἰσοδηματικὴ πολιτικὴ;
19. Εἶναι ἀναγκαῖο μέσο ἡ λεγόμενη εἰσοδηματικὴ πολιτικὴ γιὰ τὴν ἐνίσχυση καὶ ὑποστήριξη τῆς μακροοικονομικῆς δημοσιονομικῆς καὶ νομισματικῆς πολιτικῆς;
20. Στὴ περίπτωση καταπολέμησης τοῦ πληθωρισμοῦ ποιά κατηγορία δαπάνης θά κρίνετε ὡς πλεονεκτικὴ καὶ κοινωνικὰ συμφέρουσα γιὰ τὴν ἐπίτευξη τοῦ στόχου αὐτοῦ;
21. Πῶς ἐρμηνεύετε κατὰ τὴ γνώμη σας τὸ φαινόμενο τοῦ σύγχρονου πληθωρισμοῦ στὴν Ἑλλάδα;
22. Νά σχολιασθεῖ ἡ πρόταση " μιά ἀνακατανομὴ τοῦ εἰσοδήματος πού προκαλεῖται ἀπὸ τὸν πληθωρισμὸς πρὸς ὄφελος τῶν ἐπιχειρηματιῶν θά ἀπελευθερώσει πόρους οἱ ὅποιοι προηγουμένως χρησιμοποιοῦνταν γιὰ νὰ ικανοποιηθοῦν καταναλωτικὲς ἀνάγκες τῶν ὑπολοίπων στρωμάτων, ἐνῶ τὰ αὐξανόμενα κέρδη θά ἀποτελέσουν ἰσχυρὸν κίνητρο γιὰ ἐπενδυτικὴ δραστηριότητα."
23. Ὁ καθηγητὴς M. Dobb στὸ βιβλίον του: "μελέτες πάνω στὴν ἀνάπτυξη τοῦ καπιταλισμοῦ γράφει:
"Μία οὐσιαστικὴ αὐξηση τῶν μισθῶν ... θά εἶναι γιὰ πρῶτη φορά εὐκολὴ δουλειὰ γιὰ τοὺς ὀργανωμένους ἐργάτες καὶ ἐναντίον αὐτῆς τῆς ἀπειλῆς, ἡ τάξη τῶν ἰδιοκτητῶν δέν θά ἔχει πιά οἰκονομικὴ προστασία ἐκτός ἀπὸ μιά γενικὴ καὶ συνεχὴ αὐξηση τῶν τιμῶν ἢ τὴ δημιουργία ἀνεργίας".
Πῶς κρίνετε τὴν πρόβλεψη αὐτὴ σὲ σχέση μὲ τὴν σημερινὴ μορφή τοῦ πληθωρισμοῦ
24. Πῶς κρίνετε τὴν ὕπαρξη ἢ μὴ πληθωρικῶν φαινομένων στὶς σοσιαλιστικὲς χώρες;

25. Είναι αναγκαῖος ὁ αὐστηρὸς ἔλεγχος τῶν μισθῶν σάν τό μοναδικό μέσο ἀποκλεισμοῦ τῶν πληθωρικῶν τάσεων στήν χώρα μας;

26. Νά σχολιασθεῖ ἡ ἀποψη

" ἡ ἐπίδραση τῆς αὐξήσεως τῶν μισθῶν στό γενικό επίπεδο τιμῶν ἀπηχεῖ τήν μορφή μέ τήν ὁποία ἐκδηλώνεται ἡ συμπεριφορά τῶν μονοπωλίων καί γιά τόν λόγο αὐτό τό κράτος πρέπει νά παρέμβει μέ σκοπό τήν μεταφορά τῆς ἰδιωτικῆς μονοπωλιακῆς δραστηριότητος στήν κρατική δικαιοδοσία."

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. G. Acley "Μακροοικονομική θεωρία".
'Ελλ.Μετ. 'Εκδ.Παπαζήση 'Αθήνα 1975
- ✓ 2. Κ. 'Αρβανιτάκης "Είσαγωγή εἰς τὴν νομισματικὴν θεωρία καὶ Πολιτικὴν"
'Αθήνα 1972.
- ✓ 3. Ζ.Βεργίνης
καὶ Β.Κόντος "Ἡ οἰκονομικὴ τοῦ πληθωρισμοῦ!" 'Εκδ. Παπαζήση
'Αθήνα 1977.
- ✓ 4. Β.Βογιατζῆς "Είσαγωγή εἰς τὴν θεωρητικὴν Οἰκονομικὴν"
'Εκδ. Π.Σάκκουλα, Θεσσαλονίκη.
5. M. Bronfenbrenner
an F. Holzman "A Survey of inflation theory"
In "Surveys of Economic theory" Vol.1.
Macmillan St. Martin's Press. London 1972.
6. F. Brooman "Μακροοικονομικὴ"
'Ελλ.Μετ. "Εκδ. Παπαζήση.
7. Burton "Wage inflation" Macmillan Press London 1972.
8. J. Galbraith "Ἡ κοινωνία τῆς 'Αφθονίας" 'Ελλ.Μετ. 'Εκδ.Παπαζήση
9. B. Hansen "A study in the Theory of inflation"
G.Allen and Unwin LTD, London 1961
10. F. Holzman "Income determination in open inflation" Review of
Economics and Statistics vol. 32 (1950).
11. Δ.Καράγεωργα "Παραδόσεις Δημοσίας Οἰκονομικῆς" Τεύχος Α.
12. J. Keynes "Γενικὴ θεωρία"
'Ελλ. Μετ. ἐκδ. Παπαζήση.
13. J. Keynes "How to Pay for the war" Macmillan and Harcourt Brace,
London 1940.
14. K. Kurihara "Monetary thory and public policy".
unwin university books, London 1970.
- ✓ 15. Α.Κυρκιλίτση "Νομισματικὴ καὶ Πιστωτικὴ Πολιτικὴ".
'Εκδ. Παπαζήση 'Αθήνα 1968.

16. Α. Λάζαρης "Αναπροσαρμογή Χρηματικών μισθών και πληθωρισμός" 'Επιθ. Οικονομικών και πολιτικών 'Επιστημών. 'Αθήνα 1955.
17. " " "Θεωρία 'Απασχολήσεως και 'Εθνικού Είσοδήματος" 'Εκδ. Καραμπερόπουλου Πειραιώς 1976.
18. Α. Lerner "Ο πληθωρισμός. Ωρισμένοι θεωρητικά και πλευρά του." 'Επιθ. Οίκον. και πολιτικών 'Επιστημών Τευχ. 2-3 1950.
19. Γ. Λουκόπουλος "Νομισματική Πολιτική και Οικονομική 'Ανάπτυξις" 'Αθήνα 1962.
20. Θ. Λιανός και
Θ. Μπένος "Είσαγωγή στην Μακροοικονομική 'Ανάλυση και Δημοσιονομική Πολιτική." 'Αθήνα 1975.
21. Ε. Μαντέλ "Βασικές αρχές Οικονομικής Θεωρίας." Νέου στόχοι 'Αθήνα 1971.
22. Ν. Μαρματάκης "Μακροοικονομική 'Ανάλυση" 'Αθήνα 1975.
23. Κ. Μάρξ "Κριτική της Πολιτικής Οικονομίας." Νέου στόχοι.
24. S. Mitra (Ed) "Money and Banking" Random House New York 1970.
25. Μ. Νεγρεπόντη -
Δελιβάνη Οικονομική 'Ανάλυση Μικρο-μακροοικονομική 'Ανάλυσις. 'Εκδ. Π. Σάκκουλα. Θεσσαλονίκη
26. F. Paish "Studies in an Inflationary Economy" Macmillan and Combanly Limited, London 1962.
27. J. Pen "Modern Economics" Penguin Books, London 1965 (και 'Ελληνική Μετάφραση. 'Εκδόσεις Κοινωνικών 'Επιστημών μετ. Βουδούρη).
28. Α. Πετράκη-Κώττη "Είσαγωγή στη Μακροοικονομική Θεωρία και Πολιτική" 'Εκδ. Παπαζήση 'Αθήνα 1976.
29. Α. Phillips "The relationship between unemployment and the rate of change of money wage rate in the United Kingdom, 1861-1957", Economica, vol 25(1958)
30. P. Samuelson "Οικονομική" 'Ελλ. Μετ. 'Εκδ. Παπαζήση.

31. Σ. Σαραντιδής "Ανάλυση Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος καὶ Ἐθνικῶν Λογαριασμῶν" Πειραιεύς 1973.
32. J. Trevithic and C. Mulvey: "The Economics of inflation" M. Roberston London 1975.

ΓΕΝΙΚΟΤΕΡΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἡ βιβλιογραφία σχετική μὲ τὸ θέμα τοῦ πληθωρισμοῦ εἶναι τεράστια, Ἐνδιαφέρουσες βιβλιογραφίες περιέχονται σ' ὀριζήσες ἐπισκοπήσεις, τοῦ θέματος στὴ ἀγγλοσαξωνική γλῶσσα.

Π.χ. A. Survey of inflation theory" τῶν M. Bronfenbrenner and F. Holzman, "Inflation" ed R. Ball and P. Doyle, Penguin books London 1974 κ.λ.π.

Ἐνῶ πρὸ πρόσφατη βιβλιογραφία περιέχεται στὸ "The Economics of inflation τῶν J. Trevithic and C. Mulvey.

Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει τὸ βιβλίο τοῦ R. Ball "Inflation and the theory of Money".

Στὴ συνέχεια παραθέτουμε τίς κυριώτερες ἐργασίες Ἑλλήνων συγγραφέων τὰ τελευταῖα 50 χρόνια ποὺ ἀναφέρονται σέ θέματα πληθωρισμοῦ ἢ σέ εὐρύτερα νομισματικά, καθὼς καὶ σύντομη βιβλιογραφία στὴν ἀγγλοσαξωνική γλῶσσα.

Ἑλληνική βιβλιογραφία

1. Δ. Βεζανθῆς "Ἡ ποσοτική θεωρία τοῦ χρήματος καὶ αἱ διακυμάνσεις τῶν τιμῶν," Ἀρχεον. Οἰκ. & Κοιν. Ἐπιστ. 1928.
2. Ε. Βολουδάκης "Μισθοῦ-Παραγωγικότης καὶ ἐπίπεδον τιμῶν" Ἀνάτυπον ἀπὸ τὸ δημοσίευμα τῆς Τρ. Ἑλλάδος, Ἡ Ἑλληνική Οἰκονομία κατὰ τὸ 1964, Ἀθήναι 1965.
3. Κ. Βουρνάζος "Ἡ ποσοτική θεωρία καὶ ἡ Εὐρωπαϊκὴ Οἰκονομικὴ κρίσις" Ἀρχεον. Οἰκ. καὶ Κοιν. Ἐπιστ. 1922.
4. Δ. Γαλάνης Νομισματικὴ Πολιτικὴ καὶ πιστωτικοῦ ἔλεγχου, Ἀθήναι 1959.
5. Α. Γεράκης Νομισματικὴ ὑποτίμησις καὶ Οἰκονομικὴ θεωρία, Ἐπιθ. Οἰκον. καὶ Πολιτ. Ἐπιστ. 1957
6. Π. Γέμτος "Ἡ νομισματικὴ θεωρία ὑπὸ τὸ φῶς τῆς Νεωτέρας Ἐπιστημολογίας," Ἀθήνα 1976.

7. Δ. Γεωργιάδης "Η Πληθώρα καὶ ἡ ἐπίδρασις αὐτῆς ἐπὶ τῆς ὑψώσεως τῶν τιμῶν καὶ τῶν διακυμάνσεων τοῦ συναλλάγματος" 1929.
8. Ν. Γιαννακόπουλος "Νομισματικὴ θεωρία καὶ Πολιτικὴ" 1974.
9. Μ. Γκολέμης "Τὸ χρῆμα" Ἀρχ. Οἰκ. καὶ Κοιν., Ἐπιστημῶν 1956.
10. " " "Ἡ ποσοτικὴ θεωρία τοῦ χρήματος", 1952.
11. Μ. Γουδῆ "Νομισματικὴ Πολιτικὴ καὶ Πιστωτικοῦ Ἐλεγχοῦ," Ἀθῆναι 1959.
12. " " "Παραδόσεις ἐπὶ τῆς θεωρίας τοῦ χρήματος καὶ τῆς θεωρίας τῆς Ἀπασχολήσεως" Ἀθῆναι 1963.
13. Ν. Γουριώτη "Ὁ πληθωρισμὸς στὴν Ἑλλάδα παραμένει ἀτιθάσμετος" Ἔγχρησ. 26, 28 Ἰουνίου 1977.
14. Β. Δαμαλάς "Αἱ διατυπούμεναι ἀπόψεις περὶ παραγωγικοῦ χαρτονομίσματος ἀποτελοῦν βαρεῖα πλάνη;" Οἰκ. Ταχυδρόμος 23 Ὀκτ. 1958.
15. Α. Δαμασκηνίδης "Σκοπὸς καὶ ὄρια νομισματικῆς πολιτικῆς;" Θεσσαλονίκη 1949.
16. " " "Νομισματικὴ Πολιτικὴ;" Θεσσαλονίκη 1964.
17. Δ. Δεληβάνης "Ἡ ἐκδοτικὴ Τράπεζα ὑπὸ καθεστῶς τῶν Ἀμέσων Κυβερνητικῶν Μέτρων;" Ἀθῆναι 1940.
18. " " "Ἡ Μεταπολεμικὴ Νομισματικὴ Πολιτικὴ;" Ἀθῆναι 1934
19. Κ. Δρακάτος "Ἐν ἀπλοῦν ὑπόδειγμα ἐρμηνεύον τὰς μεταβολὰς τῶν τιμῶν ἐν Ἑλλάδι 1953-1961;" Ἐπιστ. Οἰκ. καὶ Πολ. Ἐπιστ. 3-4 1962.
20. Γ. Δούκας "Ἡ ἀσθένεια τοῦ χαρτονομίσματος καὶ οἱ τρόποι θεραπείας αὐτῆς;" Ἀρχ. Οἰκον. καὶ Κοιν., Ἐπιστ., 1929.
21. Γ. Δυοβουνιώτης "Ἐν ἀντίδοτον κατὰ τοῦ νομισματικοῦ πληθωρισμοῦ;" Ε.Κ.Δ.Ο. 1941
22. Α. Ζαχαρέας "Σκέψεις γιὰ τοὺς μισθοὺς καὶ τὰ κέρδη;" Οἰκον. Ταχυδρόμος 1971.
23. Ε. Ζολώτας "Ἡ ποσοτικὴ θεωρία τοῦ χρήματος καὶ αἱ διακυμάνσεις τιμῶν;" Ἀνάπτυξιν ἀπὸ τὸ Ἀρχ. Οἰκον. καὶ Κοιν., Ἐπιστ. 1927.
24. " " "Νομισματικὴ σταθερότης καὶ οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις;" Ἀθῆναι 1958.

1. 25. Ζ. Ζολώτας "Αί πληθωρικά πιέσεις εις τήν 'Ελληνικήν Οικονομίαν"
'Αθήναι 1951.
26. Δ. Καλιτσουνάκης "Η θεωρία τοῦ χρήματος καὶ ἡ πολιτικὴ τῆς νομισμα-
τικῆς ἐξυγιάνσεως," 'Αθήναι 1926.
27. Κ. Καλόγρης "Πληθωρισμός καὶ Οἰκονομική 'Ανάπτυξη," 'Αθήναι 1962.
28. Γ. Κανᾶς "Ἐλεγχόμενος Πληθωρισμός καὶ Δημοσιονομική Πολιτική"
'Αθήναι 1957.
29. Α. Κανελλόπουλος "Παραγωγικόν νόμισμα," Οἰκ. Ταχυδρόμος 4 Σεπτ. 1958.
30. " " "Πληθωρισμός καὶ παρασιτισμός," Νέα 22 'Ιαν. 1977
31. " " "Ἡ πιστωτικὴ λειτουργία σάν πληθωριστικὸς παράγον-
τας," Νέα Μάϊου 1977.
32. Δ. Καράγεωργας "Παραδόσεις Δημοσιονομικῆς Πολιτικῆς!"
33. Χ. Κεπαποδόγλου "Ἡ ζήτησις τοῦ χρήματος καὶ οἱ παράγοντες οἱ ἐπι-
δρῶντες ἐπ' αὐτῆς," 'Αρχ. Οἰκ.
καὶ Κοιν. 'Ἐπιστ. 1944.
34. Γ. Κολόμβος "Ὁ προσδιορισμός τοῦ ἐπιπέδου τιμῶν 'Επιθ. Οἰκ. καὶ
Πολιτ. 'Ἐπιστ." 'Ιαν- 'Ιούλιος 1956.
35. Α. Κουτσογιάννη "Προσδιοριστικοὶ παράγοντες τῶν τιμῶν ἐν 'Ελλάδι
Κόκκοβα κατὰ τήν περίοδον 1950-1961 καὶ προοπτικαὶ γιὰ τὰ
προσεχῆ ἔτη"
'Επιθ. Οἰκ. καὶ Πολιτ. 'Ἐπιστ." τεύχος 1-2, 1963.
36. Α. Λάζαρης " Παραγωγικὸ χαρτονόμισμα καὶ Οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις!"
Οἰκον. Ταχυδρόμος 4 Σεπτ. 1958.
37. " " "Ἡ "πραγματικὴ ἀξία τοῦ ἀποθησαυριζόμενου χρήματος!"
'Αρχ. Οἰκ. καὶ Πολ. 'Ἐπιστ. 1953.
38. Ι. Λεβεντάκης "Ἡ ζήτησις χρήματος" 'Αθήνα
39. Θ. Λιανός "Ἐργατικὸς μισθός καὶ 'Απασχόλησις"
40. Γ. Λουκόπουλος "Ἀγορά καὶ Πληθωρισμός" Ταχυδρόμος 25 'Ιουλίου,
1 Αὐγούστου 1957.
41. " " "Νομισματικὴ Πολιτικὴ καὶ μισθοί," Οἰκονομικὸς Τα-
χυδρόμος 15, 22, 29 Αὐγούστου 1957.
42. " " "Παρανοημένος πληθωρισμός," Οἰκονομικὸς Ταχυδρόμος
5, 12 Σεπτ. 1957.

43. Γ. Οίκονόμου " 'Εμπειρική ἀνάλυσις τῶν παραγόντων διαμορφώσεως τῶν Ἡμερομισθίων Μισθῶν καὶ τιμῶν εἰς τὴν Ἑλληνική Βιομηχανία" Ἐκδ. Κέντρου Προγραμματισμοῦ καὶ Οἴκον. Ἐρευνῶν 1975.
44. Σ. Παπαδόπουλος "Ἡ θεωρία τῆς ζητήσεως τοῦ χρήματος!" Ἐπιθ. Οἴκ. καὶ Πολ. Ἐπιστημῶν Ἀθῆναι 1963.
45. Γ. Παπαλεξανδρῆς " Πληθωρισμὸς καὶ Ἀνασυγκρότηση;" Σπουδαί 1950/51
46. Γ. Παρασκευόπουλου "Ἡ Οἰκονομικὴ πίστις;" Ἀθῆναι 1936.
47. Α. Ρουσοῦπουλος " Οἰκονομικὴ ἀποσυμφόρηση καὶ διεύρυνσις Κατάρτησις τῆς Φορολογίας καὶ ἔκδοσις παραγωγικοῦ χαρτονομίσματος!" Ἀρχ. Οἴκον. καὶ Κοιν. Ἐπιστ. 1947/49.
48. " " " Περὶ παραγωγικοῦ χαρτονομίσματος" Βῆμα 24 Αὐγ. 1958.
49. Γ. Χαλκιοῦπουλος " Αἱ τελευταῖαι τάσεις τῆς νομισματικῆς πολιτικῆς" Ἀθῆναι 1958.
50. Α. Χουμανίδης "Ἡ περὶ εἰσοδήματος θεωρία τοῦ χρήματος τοῦ F.V. Wieser!" Ἀρχ. Οἴκ. καὶ Κοιν. Ἐπιστ., 1953.

ΕΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) A. Acley "A third Approach to the Analysis and Control of Inflation", Washington 1958.
- 2) G. Acley "Administered prices and the inflationary process" American Economic Review, Papers and Proceedings. Vol 49, May 1959.
- 3) A. Ando and F. Modigliani "The relative stability of monetary velocity and the investment multiplier", American Economic Review, 1965.
- 4) G. Archibald "The Phillips Curve and the Distribution of unemployment", American Economic Review, Papers and Proceedings, May 1969.
- 5) K. Arrow "Towards a Theory of Price Adjustment" in the Allocation of Economic Resources, Ed M. Abramovitz, Stanford UP, 1959.
- 6) H. Aujac "Une hypothese de travail: L'inflation Conséquence monétaire du comportement des groupes sociaux", Economie appliquee Paris T3, (1950).
- 7) M. Bailey "The welfare cost of inflationary financing", Journal of Political Economy, April 1956.
- ✓ 8) K. Ball "Inflation and the Theory of money". Minerva, Series of Student's Handbooks Nr 12, London 1964.
- 9) T. Balogh "Productivity and inflation", Oxford. Economic Papers, vol 10 1958.
- 10) W. Baumol "The Transactions Demand for Cash: an Inventory Theoretic Approach", Quarterly Journal of Economics, vol LXVI(1952)
- 11) E. Bernstein and I. Patel "Inflation in Relation to Economic Development" IMF Staff Papers, November 1952.

- 12) W. Bowen and R. Berry "Unemployment conditions and Movements of the Money Wage Level", Rev. of Econ. and Stat. XIV(2), 1963.
- 13) P. Cagañ "The Monetary Dynamics of Hyperinflation" in Milton Friedman ed. Studies in the Quantity Theory of Money, Chicago, 1956 Ch 2.
- 14) A. Carter "Theory of wages and employment" Homewood, III 1959
- 15) G. Christenson "Variations in the Inflationary Force of Bargaining Am. Econ. Proc (May 1954).
- 15a) P. Curwen "Inflation" Macmillan Press LTD, London 1976.
- 16) L. Dicks-Mireaux "The Interrelationship Between Cost and Price Changes, 1948-1959. A study of inflation in Post-War Britain" Oxford Economic Papers Vol 13, (1961).
- 17) L. Dicks-Mireaux "The relationships between wage earning and Wage rates" London and Cambridge Economic bulletin vol 28, (1959).
- 18) L. Dicks-Mireaux and J. Dow "The Determinants of Wage inflation: UK. 1946-56", Journal of the Royal Statistical Society (CXXII, 2), 1959.
- 19) L. Dicks-Mireaux and J. Shepherd "The Wages Structure and Some Implications for Income Policy" National Institute Economic Review (November 1962).
- 20) P. Dillard "The Theory of a Monetary Economy" in the Post Keynesian Economics Edit by K. Kurihara, New Jersey, 1954.
- 21) P. Douglas "Real Wages in the United States 1890-1926", Boston Houghton Mifflin (1930).
- 22) J. Dow "Analysis of the Generation of Price Inflation: A Study of Cost and Price Changes in the United Kingdom 1946-1954".

- 23) J. Dow and
L. Dicks-Mireaux "The excess Demand for Labour: A Study of Conditions in Great Britain 1946-56"
Oxford Econ. Papers vol 10 (Feb 1958).
- 24) J. Duesenberry "The Mechanics of inflation" Review of Economics and Statistics (May 1950).
- 25) J. Dunlop "Wage Determination under trade Unions" Macmillan, New York, 1944.
- 26) O. Eckstein "A theory of the Wage-Price Process in Modern Industry" Review of Economic Studies, Edinburgh and London, vol 31 (1964).
- 27) O. Eckstein and
T. Wilson "The Determinants of money Wages in American Industry" Quarterly Journal of Economics, Cambridge, Massachusetts Vol 76 (1962).
- 28) A. Enthoven "Monetary Disequilibria and the Dynamics of inflation"
Econ. Jour. (June 1950),
- 29) Federal Reserve
Bank of New York "Creeping Inflation"
Monthly Review, (June 1959)
- 30) W. Felner "Demand Inflation, cost inflation and Collective Bargaining", in Bradley (Ed). "The Public stake in Union Power, Charlottesville 1959.
- 31) R. Fisher "The Purchasing Power of Money" N.Y. 1922.
- 32) M. Fleming "Cost Induced Inflation and Quantity Theory of Money"
Econ. Journ. (Sept 1961).
- 33) M. Friedman "Some Comments on the Significance of Labour Unions for Economic Policy" in D. Wright (ed)
"The impact of the Union" New York, 1951, Macmillan and Brace.

- 34) M.Friedman (ed) Studies in the Quantity
Theory of Money
Chicago 1956
- 35) " "The Optimum Quantity of Money and other Essays"
Chicago 1970.
- 36) J.Galbraith "Markets structure and Stabilization policy", Re-
view of Economics and Statistics vol 39 (May 1957)
- 37) L.Galloway "The wage-Push Inflation Thesis, 1950-1957"
American Economic Review" vol XLVIII (1958).
- 38) L. Godfrey "The Phillips Curve:
Incomes Policy and trade Union Effects in Johnson
and Nobay (ed) 1971. The Current Inflation, Lon-
don, Macmillan.
- 39) G.Haberber "Inflation its Causes and Cures"
Washington 1960.
- 40) A. Hagger "The theory of inflation" (Melbourne UP, 1964).
- 41) J.Hicks "Economics Foundation of Wage Policy"
Economic Journal LXV (1965)
- 42) A.Hines "Wage-inflation in the U.K 1948-62. A disaggregated
study"
Economic Journal LXXIX (1969).
- 43) F. Holzman "Cost-Push and Demand Pull" Am, Econ.Rev.(March
1960).
- 44) F.Holzman "Soviet Inflationary Pressures 1928-1957: Causes
and Cures,
Quart. Jour, Econ. (May 1960).
- 45) D.Jackon, H.Turner
and F.Wilkinson "Do Trade Unions Cause Inflation", University of
Cambridge, Dept of Applied Economics Occasional
Paper 36, Cambridge University Press, 1972.
- 46) H. Jonson "Inflation and the Monetary Controversy" Amsterdam
North Holland Publishing Company, 1972.
- 47) H. Jonson and
A.Nobay (eds) "The Current Inflation" London Macmillan, 1971.

- 48) J. Jonston "A. Model of Wage Determination Under Bilateral Monopoly" in Laidler and Purdy (1974)(ed) Inflation and Labour Markets, Manchester University Press.
- 49) N. Kaldor "Economic Growth and the Problem of inflation" *Economica* (November 1959)
- 50) R. Kessel "Inflation-Caused Wealth Redistribution: A Hypothesis" *Am. Econ. Rev.*, (March 1956)
- 51) J. Keynes "Tract on Monetary Reform" London 1923.
- 52) " " "A treatise on Money" London 1932.
- 53) L. Klein and R. Ball "Some Econometrics of Absolute Prices and Wages" *Economic Journal* (September 1959).
- 54) T. Koopmans "The Dynamics of inflation" "The Review of Economic statistics" Cambridge Massachusetts vol 24, (1942).
- 55) D. Laidler "The Phillips Curve expectations and incomes Policy" in Johnson and Nobay (eds) "The Current Inflation" London, Macmillan 1971.
- 56) " " "A monetarist model of simultaneous fluctuations in prices and output" University of Manchester inflation Workshop Discussion Paper 7207. (1972).
- 57) " " "The influence of money on Real income and Inflation" The Manchester School (December 1973)
- 58) D. Laidler and A. Nobay "Some current issues concerning the international aspects of inflation" University of Manchester Inflation Workshop Discussion Paper 7405 (1974).
- 59) D. Laidler and J. Parkin "Inflation-A. Survey *Economic Journal*, vol 85(December 1975)
- 60) D. Laidler and D. Purdy (eds) "Inflation and Labour Markets" Manchester University Press..(1974).

- 61) K.Lancaster "Productivity-Geared Wage Policies"
Economica XXV (1958)
- 62) K. Laursen and
J.Pedersen "The German inflation 1918-1923"
Amsterdam 1964
- 63) H.Leibling and,
A.Cluff "Us Postwar inflation and Phillips Curves"Kyklos
XXII (1969).
- 64) A.Leijonhufvud"Is there a meaningful Trade-off between inflation
and Unemployment"
Journal of Political Economy (vol 76), 1968
- 65) A.Lerner "The inflationaryProcess some Theoretical Aspects"
Rev. Econ. Stat. (August 1949)
- 66) A.Lerner "Inflationary Depression and the Regulation of Ad-
ministered Prices in Joint Economic Committee
"The Relationship of Prices to Economic Stability
(March 1958)
- 67) H.Levinson "Unionism Wage Trends and income Distribution",
Michigan Business Studies Ann Arbor University of
Michigan, 1951.
- 68) H.Levinson "Pattern Bargaining;
a case study of the automobile workers", Quarterly
Journal of Economics (May) 1960.
- 69) H. Levinson "Determining Forces in collective wage Bargaining"
New York Wiley 1966
- 70) H.Lewis "Unionism and Relative wages in the United States"
Chicago University Press, 1963.
- 71) R.Lipsey "The Relation Between Unemployment and the Rate of
change of Money Wage Rates in the UK 1862-1957"
Economica (February 1960).
- 72) R.Lipsey "Structural and demand deficient unemployment re-
considered" in A.Ross(ed),1965 "Employment Policy
and the Labour Market" Berkeley, University of
California Press (1965).

- 73) R.Lipsey and J.Rakin "Income Policy" A.Reappraisal *Economica*, May 1970
- 74) R.Lipsey and M.Stever "The relation between Profits and wage rates" *Economica*, May 1961
- 75) F.Lutz "Cost-and demand induced inflation" *Banka Nazionale del Lavoro* no 44 March 1958
- 76) F.Machlup "Another View of Cost-Puch and Demand-Pull inflation" *Review of Economics and Statistics* 1960.
- 77) J.Maher "Labour and the Economy" Allyn and Bakon, Boston, 1965
- 78) S.Maital "Inflation taxation and equity" *Economic Journal*, (March 1972)
- 79) J.Meade "The Control of Inflation" Cambridge 1958
- 80) D.Mitchell "A Simplified Approach to incomes Policy", *Industrial and Labor Relations Review* XXII (1969)
- 81) E.Morgan "Is inflation Inevitable" *Economic Journal* London Vol 76 (1966).
- 82) H. Houlton "Can inflation be controlled" Washington 1958
- 83) G. Nutter "The limits of Union Power" in P.Bradley(ed) "The Public Stake Union Power". Charlottesville 1959
- 84) OECD "Inflation: The Present Problem" Paris 1970.
- 85) OEEC "The Problem of Rising Prices" Paris 1971.
- 86) J.Parkin "Income Policy: Some Further Results on the Determination of the Rate of Change of Money Wages" *Economica* (November 1970)
- 87) J.Parkin "Inflation, the balance of payments, domestic credit expansion and exchange rate adjustments", University of Manchester inflation Workshop Discussion Paper 7211.
- 88) J.Parkin "The causes of inflation: University of Manchester Inflation Workshop Discussion, Paper 7405.
- 89) J. Parkin and M.Sumner(eds) "Income Policy and Inflation" Manchester University. Press (1972).

- 90) J. Pen "The Wage Rate under Collective Bargaining"
(Harvard U.P. Cambridge, Mass, 1959)
- 91) G.Perry "Unemployment, Money Wage Rates and Inflation (M.I.T.
Press, Cambridge, Mass, 1966)
- 92) M. Peston "The Microeconomics of the Phillips Curve" in Johnson and
Nobay edition "The Current inflation" London, MacMillan,
1971.
- 93) A. Phillips "The Relation Between Unemployment and the Rate of change
of Money Wage Rates in the U.K, 1861-1957
Economica Nov. 1958
- 94) J.Pitchford "A Study of cost and Demand Inflation"
North-Holland Amsterdam 1963.
- 95) M.Reder "Theoretical Problems of a National Wage-price Policy"
Canadian Journal of Economics and Political Science
(Febr. 1948)
- 96) M.Reder "The theory of unions wage policy"
Rev. Econ.Stat (February 1952).
- 97) A.Ross "Trade Union Wage Policy" Berkley California University
Press (1948).
- 98) A.Ross and "Forkes Affecting the Interindustry Wage structure"
W.Goldner Quarterly Journal of Economics (May 1950)
- 99) G.Routh "The Relation Between Unemployment and the Rate of change
of Money Wage Rate: A Comment" Economica Nov.1959.
- 100) W.Salant "The Inflationary Gap: Meaning and Significance for Policy
Making" Am.Ec.Rev. June 1942.
- 101) J.Sargan "A study of Wages and Prices in the UK 1949-1958" in Jon-
son and Nobay (ed) "The Current inflation." London Macmil-
lan 1971.
- 102) P.Samuel- "Analytical Aspects of Anti-Inflationary Policy"
son and Am.Econ. Rev. (1960)
M.Solow
- 103) D.Seers "A theory of inflation and Growth in Undre-Developed
Economies, Based on the Experience of Latin American
oxford Econ. Papers, June 1962.

- 104) C. Simkin "Notes on the Theory of inflation!"
Rev. Ec. Stud No 52, 1952-53. 143-51.
- 105) D. Smith "Incomes Policies: Some Foreign Experiences and their
Relevance for Canada."
(Queen's Printer, Ottawa, 1966)
- 106) A. Smithies "The Dynamics of Inflation; A comment "The Review of
Economic Statistics vol 24 1942
- 107) " " The behavior of money National income under Inflationary
Conditions.
Quarterly Journal of Economics. November 1942.
- 108) J. Tobin "Inflation and Unemployment. American Economic Review
(March 1972)
- 109) P. Turvey "Period Analysis and inflation"
Economica Aug. 1949
- 110) " " "Some Aspects of the Theory of inflation in a Closed
Economy"
Econ. Jour. Sept. 1951.
- 111) J. Vanderkamp "Wage and Price level Determination"
An Empirical Model for Canada" Economica XXXIII(1966)
- 112) W. Vickrey "Stability Through inflation" in K. Kurihara, (ed) Post
Keynesian Economics New Brunswick 1954.
- 113) C. Warburton "The Misplaced Emphasis in Contemporary Business Cycle
Theory" in F.A Lutz and L.W Mints (ed) "Reading in Monetary
theory" Philadelphia 1951.
- 114) P. Ward and
G. Zis "Trade Union Militancy as an Explanation of inflation:
An international Comparison Manchester School, March
1974.
- 115) Wai O. Tun "The Relation between Inflation and Economic Development"
IMF staff Papers, October 1959.
- 116) Weintraub "A General Theory of the Price level output income Di-
stribution and Economic Growth"
Chilton Co. Philadelphia 1959.

- 117) P.Wiles "Cost inflation and the state of economic theory"
Econ. Journal (June 1973)
- 118) T.Wilson "Inflation" Basil blackwell Oxford, 1961.

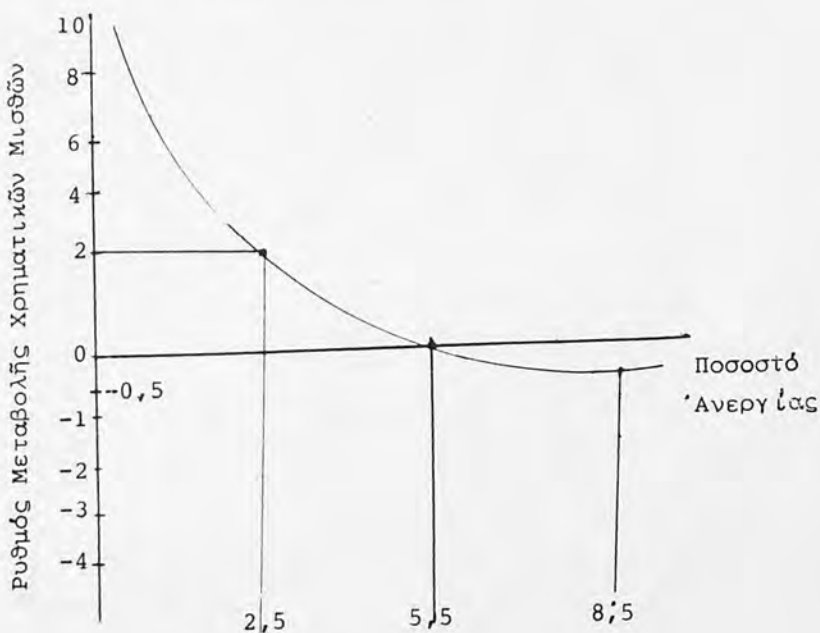
ΑΡΘΡΑ ΠΑΝΩ ΣΤΟΝ ΣΤΑΣΙΜΟΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΑ ΑΙΤΙΑ
ΤΟΥ ΠΛΗΘΩΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ.

Ένδεικτικά αναφέρουμε τὰ παρακάτω άρθρα πού ἔχουν δημοσιευθεῖ στόν
ἑλληνικό περιοδικό τύπο.

- 1) Ρ. Δερτιλής : "Κερδοσκοπία στή Γῆ καί πληθωρισμός" Οἶκον. Ταχυδρ.
Φ. 1023.
- 2) Σ. Καλιώτης " Ὁ τουρισμός ἀποδεικνύεται οὐσιώδης παράγων γιά τήν
δημιουργία πληθωρικῶν πιέσεων" οἶκ.Ταχ. Φ.1029.
- 3) Κ. Κόλμερ : " Πρόταση γιά πάγωμα τιμῶν καί μισθῶν" Οἶκ.Ταχ. Φ.1109
- 4) Μ. Νεγρεπόντη-
Δελιβάνη " Τά πραγματικά αἷτια τοῦ πληθωρισμοῦ στήν χώρα μας".
Οἶκ. Ταχυδρ. Φ.1025.
- 1) Χ. ΒΙΤΕΒΗΝ : " Ποσα τά αἷτια τοῦ Στασιμοπληθωρισμοῦ πού μαστύζει τή
Δύση" Οἶκ. ταχ. Φ.1084.
- 2) Π. Κόρλιρα : " Οἱ διαστάσεις τοῦ στασιμοπληθωρισμοῦ" Οἶκ. Ταχ.
8.1.76.
- 3) Χ. Μαγκνοφ : " Ὁ πληθωρισμός ἀναπόφευκτος στήν καπιταλιστική οἰκο-
νομία" Οἶκ. Ταχ. 29.5.75.
- 4) Γ. Μυρνταλ : " Στασιμοπληθωρισμός" Οἶκ. Ταχ. Φ. 1116.
- 5) Μ. Νικολινάκου: "Στασιμοπληθωρισμός καί οἰκονομική θεωρία" Οἶκ. Ταχ-
25.12.75.
- 6) Π. Σουήζι καί
Χ.Μάγκνοφ "Ὁ πληθωρισμός στό Καπιταλιστικό σύστημα"
Οἶκ. Ταχ. 29.5.75.

Π Α Ρ Ο Ρ Α Μ Α Τ Α

- Σελ. 21 Στιχ. 10 Μετά τό τέλος τῆς πρότασης θέτουμε (10)
- Σελ. 24 Στιχ. 14 Ἡ φράση "τοῦ συντελεστοῦ" γίνεται "τῶν συντελεστῶν".
- Σελ. 25 Στιχ. 23 Ἡ φράση "ἡ ζήτηση ἐργασίας εἶναι μεγαλύτερη" γίνεται "ἡ ζήτηση ἐργασίας εἶναι πολύ μεγαλύτερη".
- Σελ. 25 Στιχ. 27 Ἡ φράση "ὄσο μεγαλύτερη ζήτηση" γίνεται "ὄσο μεγαλύτερη ἢ ὑπερβάλουσα ζήτηση".
- Σελ. 25 Στιχ. 31-32 Ἡ φράση "τό ἐπίπεδο ἀνεργίας θά κατέρχεται καί οἱ τιμές" γίνεται "καί φθίνοντα τό ἐπίπεδο ἀνεργίας, οἱ τιμές".
- Σελ. 26 Στιχ. 14 Μετά τό τέλος τῆς πρότασης θέτουμε (3α)
- Σελ. 29 Τό σχῆμα 3 γίνεται:

Σχῆμα 3

- Σελ. 57 Στιχ. 3 Προστίθεται ἡ φράση "Γιὰ τό παρακάτω σχῆμα 2 βλέπε "Ἀνάλυση Ἐθνικοῦ Εἰσοδήματος καί Ἐθνικῶν Λογαριασμῶν". Σ.Σαραντίδη.
- Σελ. 57 Στιχ. 8 Μετά τήν σημείωση(9) παρελείφθει ἐκ παραρομῆς ἡ σημείωση (10) :
Γιὰ τήν ἀνάλυση τῶν σελίδων 20 καί 21 βλέπε "The economics of inflation" τῶν J.Tre vithic καί C.Mulves ὡς καί "Μακροοικονομική ἀνάλυση τοῦ Ν.Μαρματάκη.
- Σελ. 57 Μετά τήν σημείωση (3) θέτουμε τή σημείωση (3α): Ἡ σύνθεση τῶν πινάκων (1) καί (2) ἔγινε μέε βάση τίς ὑποθέσεις τοῦ A.Philips (Economiα , σελ. 283-99, Τομ. 25 (1958).